

වසර 2500 පසු
මේ ගෞතම බුද්ධ ශාසනයේ නැවත පිබිදීමයි.

සත්‍ය ධර්මය පුවදි විය
(අටවන වෙළුම)

ආර්යය කමටහනි

සියලුම හිමිකම් ඇවිරිණි

මුදලට විකිණීම සඳහා හෝ ලාභ ලැබීම පිණිස වන සියලුම ආකාරයේ උපුටා ගැනීම්, නැවත පළකිරීම් සපුරා තහනම් ය. මෙම දහම් පොත ධර්ම දානයක් ලෙස බෙදා හැරේ.

ආර්යය කමටහන්

බුද්ධෝත්පාදෝ ධර්ම දේශනා ශ්‍රවණයට
<https://youtube.com/channel/ucwms400m8EsZc9foKtEajg>

අන්තර්ජාල ශ්‍රවණයට - website
buddhothpado.com

බුද්ධෝත්පාද ධර්ම ග්‍රන්ථ සංස්ථා - 2022 දෙසැම්බර්

ධර්ම ග්‍රන්ථය පිළිබඳ විමසීම් Email: thanujafernando1975@gmail.com
 Tel 077 2246430

පරිගණක මුද්‍රණ සැකසුම **වාකසා රූප**
 අංක 42/8, මකුළුදූව, පිළියන්දල.
 දුරකථනය 011 2 708377

මුද්‍රණය **K.S.U. ගුලික් (පුද්) සමාගම**
 අංක 510, රාජගිරිය පාර, රාජගිරිය
 දුරකථන 011 2884701

නිවන් මග යායුතු අනුපිලිවෙල

(සත්‍ය කෘතය කෘතක් ද්විදසාකාරක නිපරිවච්චමි)

බුදුන් වහන්සේ දම්සක් පැවතුම් සූත්‍රය තුළින් ප්‍රථම වතාවට නිවන් මග යායුතු ආකාරය අනුපිලිවෙලින් මෙසේ වදාළ සේක.

1. **පූර්ව භාග ප්‍රතිපදාව** (පළමුව කලයුතු දේ)
 සත්‍යඤාණ අවබෝධය
2. **අපරභාග ප්‍රතිපදාව** (දෙවනුව කලයුතු දේ - ප්‍රායෝගිකවන ආකාරය)
  - 2.1 කෘතයඤාණය - ධර්මය ප්‍රායෝගිකව අත්දැකීම
  - 2.2 කෘතක්ඤාණය - ආත්මීය භාවයෙන් මිදීමේ අත්දැකීම

1. පූර්ව භාග ප්‍රතිපදාව (සත්‍යඤාණ අවබෝධය) **ශ්‍රාවකයාගේ උත්සාහය මත සහ කළායන මිත්‍රයාගේ පණිවිඩය මත පවතී**

බුද්ධදර්ශනය අවබෝධකරගැනීම (දර්ශන ඤාණය = සත්‍යඤාණය)

- සිත හැදෙන හැටි අවබෝධකරගැනීම
- සිත මායාවක් බව අවබෝධකරගැනීම
- සිත යනු අරමුණම බව දැනගැනීම
- අරමුණෙහි සත්‍ය දැකීම, අරමුණට නොරැවවීම
- ආත්මීය භාවය හැදෙන ආකාරය අවබෝධකර ගැනීම
- අරමුණම ආත්මය බව දැකීම
- ශුන්‍යතා අවබෝධය
- ත්‍රිවිද්‍ය දැනගැනීම (පුබ්බේනිවාසානුස්සති ඤාණය, චුතුපපන ඤාණය, ආසවකායා ඤාණය)
 (සිත = අරමුණ = ආත්මය)

- 1.1 කලායාණ මිත්‍රයාගෙන් පණිවිඩය අසා දැන ගැනීම
- 1.2 නැවත නැවත සද්ධර්මශ්‍රවනය
- 1.3 යෝනිසෝමනසිකාරය
- 1.4 ධම්මානුධම්ම ප්‍රතිපදාව

ශ්‍රාවකයා උච්චාන වීරයෙන් කලයුතු දෙයින් වැඩි ප්‍රතිශතයක් අත්තේ පූර්ව භාග ප්‍රතිපදාව තුලයි.

බුදුන් වහන්සේ කී පරිදි, නිවන් මඟයන ශ්‍රාවකයා කලයුතු සියල්ල නිමාලය පර්වතය නම්, පූර්ව භාග ප්‍රතිපදාවෙන් පසු තව කලයුතු වන්නේ අත ඇති ගල්කැටයක පමණ දෙයකි

සක්කාය දිට්ඨි ප්‍රභාතය මෙනෙහි සිදුවේ.
ශ්‍රාවකයා ආයී භූමියට පිවිසේ.

2. අපරභාග ප්‍රතිපදාව

2.1. කෘත්‍යඤාණය - අසදුනගන් ධර්මය ප්‍රායෝගිකව අත්දැකීම (ධර්මය තමනුලින් දැකීම = සතර සතිපට්ඨානය වැඩීම).

2.1.1. අරමුණෙහි සත්‍ය දැකීම; --දර්ශනය තුළ සිත හැදෙන හැටි දකින ආකාරය ප්‍රායෝගිකව අත්දැකීම (යථාභූත ඤාණය = යෝනිසෝ මනසිකාරය)

2.1.2. අරමුණෙහි සත්‍ය දැක මිදීම

- අරමුණ සත්‍යක් නොවන බව ප්‍රායෝගිකව අත්දැකීම
- ඒ අනුව ආත්මයක් නැතිබව ප්‍රායෝගිකව අත්දැකීම
- සවිනක්ක සවිචාර සමාධිය අත්දැකීම (විදර්ශනා සමාධි.)

2.1.3. ත්‍රි විද්‍ය ප්‍රායෝගිකව අත්දැකීම (පුබ්බේනිවාසානුස්සති ඤාණය, චුතුපපන ඤාණය, ආසවකාසා ඤාණය)

2.2. කෘතක්ඤාණය (ශ්‍රාවකයාට කලහැකි කිසිවක් නැත. සොහොදහමේ අනාවරනයක් පමණි. ඤාණයට හසුවේ. බුද්ධ වචනයට අනුව මෙහිදී දැඟලුවහොත් පාරුව ගිලේ.) - සම්මා සමාධි, සම්මා විමුක්ති

ආත්මයක් නැතිබව ප්‍රායෝගිකව අත්දැකීමෙන්, මිදීම අත්දැකීම (ආත්මිය භාවයෙන් මිදීම නිසා ඇතිවන සමාධිමත් ස්වභාවය)

අවිනක්ක අවිචාර සමාධිය - අනිමිත්ත ශූන්‍යත අප්‍රනීත වේතෝ විමුක්තිය - අරහත්ත සමාධිය - නිස්සත්තෝ නිජ්ජීවෝ ශූන්‍යෝ

ශාන්ත ප්‍රනීත නිර්වාන සම්පත්තිය

පෙරවදන

මෙය ඇසෙන ඔබ මහා භාග්‍යවන්තයි. ඔබ කොහේද යන්නේ, මුලාව රැවටීම හරි භයානකයි. සත්‍ය කුමක්ද? ඔබ සංසාර චක්‍රයක අතරමං වෙලා. විටෙක ඔබ සතුටින්, විටෙක ඔබ දුකෙන්, සැපේ දුකේ දෝලනය වන මේ ජීවිතය හරි භයානකයි. ඔබ සත්‍ය දන්නේ නෑ. ඒ සත්‍ය ඔබ අවබෝධ කළ යුතුයි. ඔබ සංසාර දුකින් මිදෙන කතාවයි මේ.

මෙම දේශන මාලාව මගින් ඔබට සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය සඳහා යම්කිසි උපකාරයක් ලැබෙනවා. සියලු දුකින් මිදෙන තැන හමුවන ඒ 'සදාතනික සුවය' මෙම දේශන මාලාව මගින් අත්දකින්නට ඔබට ද හැකියාව ලැබේ. බාහිර ඇත්ත කරගෙන සිටින තාක් ඔබ ඉන්නේ මිත්‍යාදෘෂ්ටියේමයි. ඒතාක් ඔබට දුක උරුමයි. සිතද මායාවක් වන තැන

සිතේ මායාවෙන් මිදුනු තැන,
බාහිර ඇත්තක් නොවන තැන
සිතද සත්‍යයක් නොවන තැන
ඒ සිතෙන් මිදෙන තැන
ඒ බාහිර ඇත්තක් නොවන තැන
'අජීජක ධනිද්ධා' කියන තැන
අන්ත දෙකම මිදුන තැන, වනම්,

ධර්මය තුළ සඳහන් වන නාම, රූප අන්ත 2න් මිදීමයි නිවන් මග වන්නේ. මලොව උපදින සියලු සත්ත්වයෝ නිවනින්මයි සැනසීම ලබන්නේ. ධර්මය නම් ධර්මතාවයයි. ඒ පටිච්චසමුප්පාද ධර්මයයි. වනම් ඉදුප්පච්චතාවයයි. වනම් දෙයක් හැකි බවයි. දෙයක් හැකි බව බුද්ධ ස්භාවයයි. දෙයක් හැකි තැන

වෙතෝච්චුක්ඛියයි. එනම් අනිමිත්ත, ශුන්‍යත, අප්ප්‍රහිත වේතොච්චුක්ඛියයි. ඒ බුද්ධ ස්වභාවයයි. මේ දහම අවබෝධ වේ නම් ඔබ අප සියලු දෙනාම ඒ බුද්ධ ස්වභාවටයි අවදි වෙන්නේ. ඒ බුද්ධ යනු ශුන්‍යතාවයි.

“නිස්සත්වෝ නිස්ථිවෝ ශුන්‍යයෝ”

පහත නිව්ගිය පසු ගිය තැනක් කොහින්ද? ඒ නිව්මමයි නිවන. ඒ කෙලෙස් ගින්නේ නිව්ගියයි. ඒ සසර ඕසයේ නිව්ගියයි. ඒ විඤ්ඤාන නිරෝධයට ගිය තැන සියලු දුකෙන් මිදීමයි.

- විඤ්ඤාණං අනිදස්සනං - අනන්තං සබ්බතෝ පහං
- එත්ථ ආපෝච පඨවි ච - තේපෝ වායෝ හ ගාධති
- එත්ථ දීඝඤ්ච රස්සඤ්ච - අණුං ථුලං සුභාසුභං
- එත්ථ භාමඤ්ච රූපංච - අසේසං උපරුප්පති
- විඤ්ඤාස්ස නිරෝධෙන - එත්තෙ තං උපරුප්පන්ති

- සිතෙන් මිදෙන මඟ
- නිවන් දැකින මඟ
- දුකින් මිදෙන මඟ
- වියයි නිස්සරණ මඟ

නිවැරදි නිවන් මඟ ඔබටත් හමුවේවි. ධර්මය සොයන්නාට බුදුන් හමු වේ. බුද්ධ යනු සොබාදහමයි. ප්‍රායෝගික පුහුණු විය යුතු ආකාරය හඳුනාගෙන අවබෝධ කළ යුතු ධර්මයකි.

බුද්ධෝත්පාද ආර්යයන් වහන්සේ

හැඳින්වීම

මේ ගෞතම බුද්ධ ශාසනය තුළ අපි හැමදෙනාටම අවශ්‍ය වන්නේ නිවීමක්, සැනසීමක්, දුකින් මිදීමක්. නිරන්තර පවත්නා රාග, ද්වේශ, මෝහ. නිවා ගැනීමයි නිවන කියන්නේ. කිසාගෝතමී, පටාචාරා, අමිඛපාලි වැනි බොහෝ පිරිස් බුදුරජාණන් වහන්සේ අභියස ඒ ගිහි නිවා සදාකාලික සැනසීම ලැබුවා.

අද බෞද්ධ සමාජයට මේ නිවීම සැනසීම අනිමි වෙලා බොහෝ පිරිස් නොයෙකුත් රාමුවලට සිරවී, ග්‍රන්ථ දුරයට පමණක් සීමාවෙලා සිටින්නේ. ඒ තුළින් සත්‍ය දැකීම අපහසුයි. විදුර්ශනා දුරය සමාජයෙන් අපේ ඒ අති මෙවන් යුගයක නැවතත් ඒ ගිලිහී ගිය බුද්ධ දර්ශනය, විදුර්ශනා දුරය තුළින් ම ඉස්මතු වෙනව. ඒ අති ගමිහිර, නිර්මල, පරම සත්‍යය අපට අහන්න ලැබෙනවා. මේ නිවැරදි බුද්ධ දර්ශනය පෙර නොඇසූ විරූ දහම, ධර්ම වක්ඛුෂය අපි අවබෝධ කරගත යුතු වෙනව. මේ සත්‍ය දර්ශනය බාහිරින් හමුවන දෙයක් නොවේ. බාහිර ඇත්ත වූ තැන පවතින්නේ ආත්මීය ස්වභාවයක්.

මේ අනාත්ම ධර්මය උතුම් බුද්ධ දර්ශනය 'බුද්ධෝත්පාද ධර්ම ග්‍රන්ථ මාලාව' තුළින් ඔබට කියවන්න ලැබෙනව. එය හොඳින් කියවන්න. ධාරණය කරගන්න. ඔබට සත්‍ය අවබෝධයට මෙය උපකාරී වේවි. මේ අප ගන්නා උත්සාහයේ එක් අවස්ථාවක් පමණි.

අප කලකෂා මිත්‍ර මෙහෙණින් වහන්සේ

"සබ්බදානං ධම්මදානං ජිනාති"

මේ උතුම් සත්කාරය සඳහා අර්ථයෙන්, ධර්මයෙන්
සියළුම ආකාරයෙන් උදව් උපකාර කළා වූ
සියළුම දෙනන් හට, මෙම ධර්ම දානය තුළින්
ජනිත වන්නා වූ පුණ්‍ය ශක්තිය
මේ ගෞතම බුද්ධ ශාසනයේ දී ම
ඒ උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය
අවබෝධ කරගෙන සංසාර දුකින් මිදී
නිවහින් ම සැනසීම ලබන්නට
හේතු වේවා !

මිට්‍යා දෘෂ්ඨික භූමියේ සිටින,
අසාතවත් පෘථග්ජනා,
රාගාදී එකොළොස් ගින්නකින්
ඇවිලී ගිනි ගනිද්දී,
කුමන සිහහවක්ද? කුමන සතුටක්ද?
අවිද්‍යාව නමැති අඳුරින් වෙළුන
ඔබ, නිවන් ඵලිය නොසොයන්නේද?
නැවත නැවත ඉපදීම දුකකි,
සසර වඩන්නකු නොවිය යුතුය.
නුවණැත්තෙකු වී,
කෙලෙස් මාරයා පරදවා
ලෝකෙන් නික්මෙන්න
අධිෂ්ඨාන කළ යුතුය.
අවිද්‍යා ඝණදුර පහ කරමින්,
විද්‍යාවේ සදහම් කිරණ
මුළු දෙරණ සිසාරා පැතිරී යන
මේ මොහොතේ,
සියලු දෙනන් හට අවිද්‍යාව දුරු කර,
"ධම්ම චක්ඛුසය" පහළ කරගෙන,
හයානක සසර ඕසයේ නිමාව දැක්වෙන
මෙම සදහම් පර්යාය හේතු වේවා !!!

පටුන

	පිටුව
01. පළමුවැනි දේශනය	13 - 19
02. දෙවැනි දේශනය	20 - 40
03. තුන් වැනි දේශනය	41 - 47
04. හතර වැනි දේශනය	48 - 54
05. පස් වැනි දේශනය	55 - 71
06. හය වැනි දේශනය	72 - 85
07. හත් වැනි දේශනය	86 - 103

පළමුවැනි දේශනය

ස්වාමීන් වහන්සේ නමක්: ආර්යයන් වහන්ස සිත විසිරෙන විදිය කොහොමද? විස්තර කරලා දෙන්න පුළුවන්ද?

ආර්යයන් වහන්ස: සිත කොහොමත් විසිරෙනවා. හිතේ ස්වභාවය කොහොමත් විසිරෙන ස්වභාවය. හැබැයි ඒ ප්‍රශ්නයෙ සිත විසිරෙන ස්වභාවය සිතියට හසුවෙනවා. සිතියට නුවණට හසුවෙනවා. සිතට ද්වාර හයෙන්ම අරමුණු වනවා. චිතකොට අපේ හාමුදුරුවනේ, කොහොමත් අරමුණක් මේ සිතේ, ඒ කියන්නෙ මේ සිතිවිලි නැති වෙන වෙලාවක් අපිට හමුවෙන්නෙ නැහැ. හැම මොහොතෙම සිතක් ඉපිද හිරුද්ධ වෙනවා ආස්වාස - ප්‍රස්වාස වෙනකම්ම සිතක් ඉපිද හිරුද්ධ වෙනව එකක් දිගටම සිද්ධ වෙනවා. හැබැයි මේ මාර්ගය තුළ කටයුතු කරන යෝගාවචරයින් විදියට. මේ යෝගාවචර භික්ෂූන් වහන්සේ නමක් සමාධිමත් ස්වභාවයකින් නැත්නම් මේ සමාධිමත් සිත හදාගෙන, සමාධිය හදාගෙන, ලෞකික සමාධියක් වෙන්න පුළුවන්. හුස්ම ඒකාග්‍ර කරන, එකම නිමිත්තක සිතිය පිහිටවගෙන විවේක සුවයෙන්, විවේකී මනසකින්, අර විසිරෙන මනස තැන්පත් කරමින්. ඒ සමාධියම අරමුණු කරගෙන කටයුතු කරනවා වෙන්න පුළුවන් හිතේ විසිරෙන ස්වභාවය සාමාන්‍ය ස්වභාවයක්. හැබැයි මේ සමාධිමත් ස්වභාවයේ දී සිත විසිරෙන එක තැන්පත් කරගන්න එක මූලික කෘත්‍යයක්. චිතකොට, සිතේ ස්වභාවය කොහොමත් විසිරෙන ස්වභාවයක් ගන්නවා. හැබැයි යෝග වචර භූමියේ ඒ විසිරෙන ස්වභාවයේ තැන්පත් කරගන්න එකමයි අපි මේ මාර්ගය තුළ කටයුතු කරනවා කියලා කියන්නෙ. චිතකොට සිත නැති මොහොතක් නෑ. සිත හැම මොහොතෙම ඇතිවෙනවා නැතිවෙනවා. ඒ

ගැන හොඳ අවබෝධයක් තියෙන්න ඕනි. මූලික අවබෝධයක්. හැබැයි ඒ සකස් වෙන සිත සුබුම ස්වභාවයකට පත්වීමක් සිද්ධ වෙනවා. මේ සමාධිමත් ස්වභාවය දියුණු වෙන අවස්ථාව වෙනකොට මේ සිතට අරමුණු නොදැනෙන ස්වභාවයක් එනවා. ඒක හතරවෙනි ධ්‍යාන මට්ටමේ දී තමයි අපිට ගොඩක් දැකින්න ලැබෙන්නේ.

හැබැයි මේ සිත මුල් අවස්ථාවේදී විසිරෙන ස්වභාවයේ තමයි තියෙන්නේ. ඒක තමයි ඊට පස්සේ, ඒ අපි හුස්මට සිත පිහිටුවගෙන හරි, නැත්නම් ච්ඡේදය තියෙන අරමුණකට සිත පිහිටුවගෙන හරි. එහෙම නැත්නම් අපි කතා කරනවා සතලිස් කමටහන් කියලා. එතකොට අපි කසින භාවනා කියලා දස කසින කියලා කතා කරනවා. එතකොට හීල, පීත, ලෝහිත, ඕදාන කියලා. එතකොට අපි ඒ කසින මණ්ඩලයක් හදාගෙන හයි එතකොට අපි කටයුතු කරන්නේ. එතකොට අපි මේවා හොඳින් තේරුම් ගන්න ඕනි සමටයටයි මේ කාරණා වැදගත් වෙන්නේ. එතකොට විදුර්ශන කියන්නේ, සිතට එන අරමුණේ සත්‍යය දැකලා ඒ සිතෙන් මිදෙන මග යන එක. නමුත් අරමුණු දැකින්න බෑ. හිත විසිරෙන කොට. එහෙනම් අපිට වැදගත් වෙනවා. මේ සති කමටහනක සිත පවත්ව ගන්න එක සිත විසිරෙන්නේ නැතුව තබා ගත්තොත් තමයි සිතට එන අරමුණ අපිට සිතියට හසුවෙන්නේ. ඒ කියන්නේ මේ මොහොතේ කුමන සිතක් ද පවතින්නේ කියලා අපිට සිතියක් තියෙන්න ඕනේ විදුර්ශනා වඩන්නන්. හැබැයි විදුර්ශනා වඩන්නන් මේ මොහොතේ පවතින්නේ කුමන සිතක් ද කියලා අපිට සිතියක් නැත්නම් ඒ විදුර්ශනාව සිද්ධ වෙන්නේ නෑ. අන්න ඒ නිසා තමයි බුදුන් වහන්සේ සමටයේ තියෙන වටිනාකම පැහැදිලි කරන්නේ. ඒ කියන්නේ සමටය අඩු නම්, වියා සමටය වැඩියෙන් වඩන්න ඕනේ. යෝගාවචර භික්ෂුව. එතකොට “සමට පුබ්බංගමා ධම්මා විපස්සනා භාවේ තබ්බං” කියලා එතනදී සමටයානිකයෙක් විධියට තමයි අපි ධර්මය තුළ හඳුන්වන්නේ.

හැබැයි යම්කිසි භික්ෂුවක් ඉන්න පුළුවන් සමටය හොඳින් දියුණුයි. සමටය එව්වර දියුණු මට්ටමට විදුර්ශනාව දියුණු වෙලා නෑ. ඒ කියන්නේ සිතට එන අරමුණු අර පටිච්චසමුප්පාදය මෙනෙහි වීම, ඒ යථාභූත ඥානය නෑ. එතකොට ඒ භික්ෂුව සමටය හුඟක් දියුණු නිසා විදුර්ශන

භාවනාවට වැඩියෙන් යොමු වෙනවා. සමටය දියුණු නිසා ඒ භික්ෂුව විදුර්ශනා යානිකයෙක් විධියට ධර්මය තුළ සඳහන් කරනවා. එතකොට “සමට පුබ්බංගමා ධම්මා විපස්සනා භාවේතබ්බං” එහෙම නැත්නම් ඊගාව අවස්ථාව තමයි ඒ සමටය අඩු එක්කෙනා සමටය වැඩියෙන් වඩන නිසා. හැබැයි විදුර්ශනයේ සමටය හොඳින් තියෙනවා නම්, යම් භික්ෂුවක් ගාව, ඒ භික්ෂුවට ඒ විදුර්ශනාව තමයි වැඩියෙන් වැඩීම සිද්ධ වෙන්නේ. ඒ නිසා “විපස්සනා පුබ්බංගමා ධම්මා සමටං භාවේතබ්බං” කියන තැනට එනවා. එතකොට සමට විපස්සනා යුගන්ධන ගමන. කොහොමත් මේ සමට යානිකයෙක් වේවා, විදුර්ශනා යානිකයෙක් වේවා, ඒ දෙදෙනා ම සමට විපස්සනා යුගන්ධන් ගමනක් තමයි හිවන් මග තුළ කටයුතු කරන්නේ. සමටය අඩු කෙනා සමටය වැඩියෙන් වඩනවා. එතකොට විදුර්ශනාව අඩු කෙනා විදුර්ශනාව වැඩියෙන් වඩනවා. මේක තමයි සමට යානිකයා විදුර්ශනා යානිකයා කියලා අපි කතා කරන්නේ. එතකොට මෙතනදී අපිට වැටහෙනවා මේ, සමටය සිත විසිරෙන එක. අර විත්තච්ඡායනාව ඇති කර ගන්න එක. සිත විසිරෙන්නේ නැතුව තබා ගන්න එක. ඒ විත්ත ච්ඡායනාව ඇති කර ගන්න එක. එතකොට මේ සිත දැකින්න හේතු වෙනවා. ඒක නිසා සති කමටහනක සිතිය තබා ගන්න එකෙන්, සිත විසිරෙන්නේ නැතුව සිතට එන අරමුණට හොඳට සිතියක් පවතිනවා ඒ තුළ. ඒ නිසා ආනාපානසති භාවනාවේදීත් හුස්මට සිතිය පිහිටුවන තැනේදී හිත විසිරෙන්නේ නෑ.

අපි සාමාන්‍යයෙන් විග්‍රහ කරනවා ලෝකේ වටේ යන හිත, රට වටේ යන හිත, ගම වටේ යන හිත මේ මෙතනට. මෙතන තියෙන අරමුණකට සීමා කර ගන්න එක. තමන්ගේ ඉස්සරහ තියෙන අරමුණකට සීමා කර ගන්න එක. එතකොට සිත හැමතැනම දුවන්නේ නෑ. එතකොට ඒ සිත තියෙන අරමුණට සීමා වෙනවා. අපි බුදුපිළිමයක් දිනා බලාගෙන කමටහනක් විදියට ඒ බුද්ධානුස්සති ය වඩන කොට, අර බුදු පිළිමේ නිමිත්තක් කරගෙන බුදුපිළිමෙටම සිතිය පවත්වන එක. අපි දන්නවා බුදු පිළිමේ ඉදිරිපිට වාඩිවෙලා බුදු පිළිමේ දිනා ඇස් ඇරලා බලනවා. බලලා අර බාහිරෙන් නිමිත්තක් විදියට බුදු පිළිමෙට සිතිය පිහිටුවා ගන්නවා. එතකොට ඊට පස්සේ අපි ඇස් පියාගෙන සිතිය ඒ බුදුපිළිමේ මෙනෙහි කරනවා. එතකොට බාහිරට යන සිත බුදු පිළිමෙට සීමාවීම අපි උග්ගහ

හිමිත්ත ලෙස හඳුන්වනවා. එතකොට ඇස් දෙක පියා ගත්තහම සිත තුළින් ඒ බුදු පිළිමෙම අපි දකින්න අරමුණු කළොත්, ඒක අපිට සිත තුළින් දැකීමේ හැකියාව තියෙනවා. එතකොට ඒක පටිභාග හිමිත්ත බවට පත් වෙනවා. උග්ගහ හිමිත්ත බාහිර බුදු පිළිමය දකින එක පටිභාග හිමිත්ත දැස් පියාගෙන සිත තුළින් ඒ බුදු පිළිමෙ දකින එක එතකොට සිත විසිරෙන්න හේතු නෑ. ඒක බුද්ධානුස්සතිය වඩන කොට අපි ඒ කරන දෙයක්. ඒ විධියම තමයි අපි ච්ඡේදය තියෙන අරමුණක්. අපි යම් අරමුණක සිතිය පිහිටුවාගෙන ඒක අපි දැස් පියාගෙන, ඒක සිතිය මෙහෙය කළොත් ඒ උග්ගහ හිමිත්ත පටිභාග හිමිත්ත කියන්නේ ඒ සමාධියට හේතු කාරණා වෙන උපචාර සමාධියේ මූලික අවස්ථාවට එනවා. ඕනෑම අවස්ථාවට එනවා. මේක වචන ගොඩක්.

අපි භාවිත කරන්නේ ධර්මය තුළ සඳහන් වෙන වචන. හැබැයි මෙතන සිද්ධ වෙන්නේ ඇත්තටම සිත විසිරෙන්නේ නැතුව සමාධිමත් ස්වභාවයක් හැදෙන එක. එතකොට හුස්මට සිතිය පවත්වන කොටත් එහෙමයි. හුස්මට සිතිය පවත්වන කොට හුස්මට සිතිය වදින තැන තමයි ඒ හිමිත්ත. සති හිමිත්ත. එතකොට තොල අග්‍රය වෙන්න පුළුවන්. නාසිකාග්‍රය වෙන්න පුළුවන් තමන්ගේ ස්වභාවය අනුව ආස්වාස ප්‍රාශ්වාස කරන කොට ඒ හුස්ම වදින තැනට සිතිය පවත්වන එක. ධර්මය තුළ ඉතින් දීර්ඝව ආනාපානසති භාවනාව තියෙනවා “දීඝංවා අස්සසන්තෝ දීඝං අස්සසාමිති පජානාති” දීර්ඝ හුස්ම එතකොට ඒක දැනෙනවා. “රස්සංවා අස්සසන්තෝ රස්සං අස්සසාමිති පජානාති” අපි මේ කතා කරන්නේ ලෞකික සමාධියක් ලබන ආකාරය. ඒ කියන්නේ මේ විදුර්ශනා භාවනාව නෙමෙයි. මේ සමටිය තුළ තියෙන වැදගත්කම නිසා සිත විසිරෙන්නේ නැතුව තබා ගන්නේ කියන එකම තමයි. ඒක ලෞකික වෙන්න පුළුවන්. ඒ වචන අදාළ නෑ. මෙතන වැදගත් වෙන්නේ සිත විසිරෙන්නේ නැතුව එකම අරමුණක පැවැත්වීමත් කියන එක විත්ත ඒකාග්‍රතාව.

ඉතින් අපි ආනාපානසතියේ එන වාක්‍ය විදියට දීඝංවා. රස්සංවා ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස වෙන ආකාරයට සිතිය පවතිනවා. දීර්ඝව හුස්ම වැටෙනවා කෙටීම හුස්ම වැටෙනවා. නමුත් මෙතන වැදගත් වෙන්නේ -

කොතනද හුස්ම දැනෙන තැන කියන එක. නාසිකාග්‍රයෙද තොල අග්‍රයෙද හුස්ම දැනෙන තැන අල්ල ගන්න එක තමයි සති හිමිත්ත වඩනවා කියන්නේ. එතකොට සිත විසිරෙන්නේ නෑ. කොහෙවත් යන්නේ නෑ. ඊට පස්සේ අපි ඒක සිත තුළින් දකිනවා. දැන් “සබ්බකාය පටිසංවේදී අස්සසස්සාමිති සික්ඛති සබ්බකාය පටිසංවේදී පස්සසස්සාමිති සික්ඛති” ඒ කියන්නේ බාහිර තොල අග්‍රයෙ හුස්ම වදින තැන. අර බාහිර බුදුපිළිමෙ දැක්කා වගේ හිමිත්ත. ඊට පස්සේ ඒක සිත තුළින් දකිනවා උග්ගහ හිමිත්ත කියන්නේ බාහිර පටිභාග හිමිත්ත කියන්නේ ඒක අපි සිත තුළින් දකින එක. එතකොට ඒ හුස්ම වදින ස්වභාවය දැනෙන ස්වභාවයට සිතිය පවතිනවා. එතකොට දැස් පියාගෙන සිත තුළින් දකිනවා. දැන් මේ ආනාපානසති භාවනාවේ මූලික අවස්ථාව. එතකොට ඒක පටිභාග හිමිත්ත බවට පත්වෙනවා. හිත විසිරෙන්නේ නෑ කොහොමත් මේ අවස්ථාවේදී. එතකොට විතක්ක විචාර සංසිද්දෙන අවස්ථාව වචනය සංසිද්දෙන තැන. විතක්ක විචාර සංසිද්දෙන තැන. හැබැයි මූලික අවස්ථාව.

විතක්ක විචාර තියෙන අවස්ථාවේ තමයි. අර හුස්ම අර දැන් මෙතන විත්ත ඒකාග්‍රතාව ඇතිවෙන්න කලින් සිත විසිරෙන ස්වභාවයක් එනවා. එක එක ඒවා හිතට හිතෙනවා. අරමුණු පරණ ඒවා මතක් වෙනවා. ඒ වගේ ද්වාර වලින් එන අරමුණු මනෝද්වාරයෙන් අරමුණු එනවා. එතකොට ඒ අරමුණු එන එක නවතිනවා. හිමිත්තට සිත බැසගෙන ඉන්න කොට අන්න එතන තමයි සිත විසිරෙන්නේ නැතුව තියෙන තැන. ඒ විසිරෙන එක තමයි අර අපි කියන්නේ විතක්ක විචාර කියලා. විතක්ක එනවා සංඥා එනවා ගැස්සි ගැස්සි තිබ්බලා. ඒ කියන්නේ අරමුණු එනවා යනවා උනාට ඒක ටිකක් යනකොට හරියනවා. එන්නේ නෑ මුකුත් ඊට පස්සේ. ඊට පස්සේ අර අරමුණම පිහිටුව ගන්න පුළුවන්. ඕක ලේසියි. ඇත්තටම බුදු පිළිමයක් වගේ ඉස්සරහ මොනවහරි දෙයක්. අරමුණක් මොකක්ද තියෙන්නේ ඒ මොනවහරි එක අරමුණක සිතිය පවත්ව ගන්න එක තමයි මෙතනදී වැදගත් වෙන්නේ. ඒක අර සිත තුළින් දකින එක තමයි. එතකොට අර නිල කසිතය කියන්නේ. නිල් පාට - අගල් 18ක විතර රවුමක් හදාගෙන මේකෙ මැද්දේ පොඩි තිතක් තියෙනවා. තිතක් තියලා අර තිතට තමයි සිතිය පිහිටවන්නේ. එතකොට නිල්පාට තමයි

ප්‍රකට වෙන්නේ. සිත තුළටත් ඇස් දෙක පියා ගන්න කොට අර හිල්පාට තමයි ප්‍රකට වෙන්නේ. ඒවා ගොඩක් අන්තයට යනවා වැඩියි. සමථය පැත්තෙන් ඒක යන්නේ. අර වේදය තුළ යන පැත්තනේ.

නමුත් “ඉධ හික්කිවේ හික්කි” මේ සාසනයේ හික්කිවට මෙතනදී වෙන්නේ චිත්‍ර ඒකාග්‍රතාවයේ වැදගත්කම විතරයි. ඒක මහා සලායතන සූත්‍රය තුළ බුදුන් වහන්සේ පැහැදිලි කරන කාරණාවක්. දැන් අපි ආරණ්‍යවාසීව වාසය කරන කොට යෝගාවචර හික්කිවේ විදියට කොහොමත් අපිට ශේඛ සිත, ඒවා වැඩක් නෑ. අපිට නෙක්කම්ම සිත තමයි වැදගත් වෙන්නේ. ඒ කියන්නේ අපිට ඔය ගිහි ජීවිතය තුළ ඒ තියෙන අරමුණු වලින් පළක් නෑ. මොකද අරණ්‍යවාසීව කටයුතු කරන්නේ. විභේදන අරණ්‍යවාසීව කටයුතු කරනවා නම් නෙක්කම්ම සිත ඒ කියන්නේ කම්සැප පිනවීමෙන් තොරව කටයුතු සිද්ධවෙන්න ඕන. චිතකොට විතක්ක කොහොමත් අඩුවෙනවා චිතකොට. විතක්ක ගොඩක් අඩුවෙලා “ප්‍රපංච සංඥා සංඛා සමුදා වරන්ති” ඒක ධර්මය තුළ සඳහන් වෙනවා. චිතකොට මේ අරමුණු හොඳින්, අන්ත චිතන විසිරෙන ස්වභාවයෙන් අපි හොඳින් මිඳෙනවා. දැන් ඔබ වහන්සේගේ ප්‍රශ්නට අවතීර්ණ වෙන්නේ විදර්ශනා භාවනාවට. ඒ කියන්නේ අපි යන්න ඕන බුදුන් වහන්සේ ගිය මග. නිවන් දකින මග. නිවන් දකින මගට උපතිශ්‍රය වෙන්නේ ඒ ටික. මහා සලායතන සූත්‍රයේ බුදුන් වහන්සේ පෙන්වනවා ඕනෑම චිත්ත ඒකාග්‍රතාවකින් නිවන් දැකිය හැකියි මහණෙනි කියලා. අන්ත චිතකොට අපිට තේරෙනවා දැන් හිත විසිරෙන්නේ නැත්නම් සිතට චිත අරමුණු පේනවා කියන එක. සිතට චිත අරමුණු පේනවා කියන තැන තමයි මෙතන යෝනිසෝ මනසිකාරය කියන එක. ඒක අරමුණේ සත්‍ය දකින්නත් අරමුණු පේන්න ඕනේ. සති සම්පන්නය තියෙන්න ඕන. විභේදන උනොත් විදර්ශනාවට ඇත්තටම ඒක හේතු වෙනවා.

විදර්ශනාව කියන්නේ ඇත්තටම මේ අරමුණේ සත්‍ය දකින එක. අරමුණේ සත්‍ය දැක්කොත් තමයි අරමුණේ නොරැවටී අරමුණෙන් මිඳෙන මග යන්නේ. ඒ කියන්නේ නිවන් දකින මග යන්නේ. ඉතින් විදර්ශනාව තමයි මෙතන වැදගත් වෙන්නේ. බුදුන් වහන්සේ ලෝකෙට හෙළි කරන්නේ විදර්ශනා භාවනාව. සමථ භාවනාව වේදය තුළ තිබුණා.

පස්වග තවුසො ඒවා දැක්කා. ඉතින් අපිට ඒවා හොඳින්ම වැටහෙනවා පෙර නොඇසූ හොඳු විරු දහමක් බුදුන් වහන්සේ ලෝකෙට හෙළි කරන්නේ විදර්ශනා භාවනාව. චිතකොට සමථය අපි භාවිත කරනවා පමණයි. මේ චිත අරමුණේ සත්‍ය දකින්න තමයි චිතකොට චිත්ත ඒකාග්‍රතාව, හිත විසිරෙන්නේ නැතුව තියා ගන්න එක වැදගත් වෙන්නේ. මූලික සිද්ධාන්ත. චිතන වැදගත් කාරණා. නමුත් මෙතන මූලික කියලා නෑ. මොකද නිවන් දක්වාම ඕක වැදගත් වෙනවා. ඕක නිවන් දකින මොහොත වෙනකම්ම අරහත්වයට පත්වෙනකම්ම වැදගත් වෙනවා. චිතකොට අපේ භාමුදුරුවන්ට ඒක ටිකක් වැදගත් වෙනවා. විදර්ශනා භාවනාව ගැන අපි පසුව කතා කරමු. විභේදන හේතු අපේ භාමුදුරුවන්.

ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් - විභේදන ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ - බොහොම හොඳයි. විභේදන වෙත දවසක අපි විදර්ශනාවට යොමු වෙමු. අපේ භාමුදුරුවන් අද මෙතනින් මේ දේශනය සීමා කරමු. හොඳමයි අපේ භාමුදුරුවන්.

ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් - විභේදන ආර්යයන් වහන්ස. පාද නමස්කාර වේවා! තෙරුවන් සරණයි.

ආර්යයන් වහන්සේ - තෙරුවන් සරණයි.

දෙවැනි දේශනය

මෙහෙණින් වහන්ස: තෙරුවන් සරණයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්ස: තෙරුවන් සරණයි.

මෙහෙ.ව: ආර්යයන් වහන්ස දැන් අපිට සිතුවිලි වලට සිහිය පවත්වනවනේ. දැන් අපි ඉන්ද්‍රියන් පිනවන ස්වාභාව කාම දැනෙනවනෙ ආර්යයන් වහන්ස. එතකොට ඒ ස්වභාවය ටික ටික දියවෙලා යන්නෙ ආර්යයන් වහන්ස. නැත්නම් අපි පිරිසිදු වෙන්න ඕනි ද තව ආර්යයන් වහන්සේගෙන් උපදෙස් මොනවහරි ගන්න ඕනිද ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්ස: ඔව්. ඒක තමයි. ඇත්තටම මේ ඉන්ද්‍රිය පිනවන ස්වභාවයක් තියෙනවාද?

මෙහෙ.වහන්ස: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. අපිට ඒක ඔටෝම වන්නෙ නැතුව නෙමෙයිනෙ ආර්යයන් වහන්ස. ඒක දැනෙනවා. දැන් මේක සිස්ටම් එකක් 'සෙන්සර් එකක්' කියල අපි නිතරම සිහිය පවත්වනවනෙ සිතුවිලිවලට ආර්යයන් වහන්ස. ඒත් තාම තියෙනවා කියල දැනෙනවනෙ ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්ස: ඒක තමයි.. ඒකෙන් අහන ප්‍රශ්නය මොකක්ද ඔබතුමිය.

මෙහෙ.වහන්ස: එතකොට ආර්යයන් වහන්ස ඒක ටික ටික ද දියවෙලා යන්නෙ ආර්යයන් වහන්ස. මේ විදිහට පුරුදු කරන කොට.

ආර්යයන් වහන්ස: ඔව්. ටික ටික තමයි දියවෙලා යන්නෙ. ටික ටික දියවෙලා යනවා. අර සත්‍යය සද්ධර්මය ශ්‍රවණය මෙතන ලොකු දෙයක් සිද්ධ වෙනවා. සද්ධර්ම ශ්‍රවණය තුළ අර ධර්මතාව නිතරම මෙනෙහි වෙන්න ගන්නවා. දැන් ඇත්තටම මේ... පිනවන ස්වභාවය අර ටිකක් අර සංඥා අභිසංකරණයක් කියන්නෙ පුරුදු ටිකක්. එතකොට සිත කියල භාවිත කළාට මෙතන තියෙන්නෙ බලගැන්වුණු සිස්ටම් එකක් අභිසංකරණයට තමයි මේ අපි සිත කියන්නෙ.

මෙහෙ. වහන්ස: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්ස: මෙතන ඇත්තටම සිත කියල ලිහාගෙන ලිහාගෙන ගියොත් සිතක් හම්බ වෙන්නෙ නැහැ. දැන් අර සංඛාරාවල ස්වභාවය "කඳුලුපමංච සංඛාරා" කියල බුදුන් වහන්සේ කෙසෙල් කඳුකට සංඛාර උපමා කරන්න හේතුව තමයි කෙසෙල් කඳු පතුරු ගහගෙන ගහගෙන ගියොත් අවසානෙ හම්බ වෙන දෙයක් නැහැ. මෙන්න මේ වගේ මේ සිත හොඳින් කවුරුහරි පිරිසිදු කරගෙන බල බල බල බල ගියොත් ඇත්තටම සිත කියල දෙයක් හම්බ වෙන්නෙ නැති නැතටම දියවෙලා යනවා.

මෙහෙ. වහන්ස: එහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්ස: හැබැයි මෙතන සිස්ටම් එකේ තියෙනවා මේ සෙන්සර්වල තමයි මේ කතාව තියෙන්නෙ. දැන් ඔය සිත කියල කියන්නෙ 'නාම රූප' වලටයි. දැන් නාම රූප කියන්නෙ ශබ්ද, වර්ණ, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ. ඔය ශබ්ද, ගන්ධ, පහස වලින් අපි ඔය ශබ්දයි වර්ණයි ගන්ධයි රසයි පහසයි තමයි අපි දෙයක් කරල අපිට මැව්ල තියෙන්නෙ. ශබ්ද, ගන්ධ වර්ණ රස පහස වෙත වෙනම ගත්තොත් දෙයක් නැහැ.

මෙහෙ. වහන්ස: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්ස: හැබැයි අපි ඒ ටික එකතු කරල ගත්තොත් දෙයක් වගේ දැනෙනවා. ඒක මෙන්න මෙහෙමයි. දැන් කේක් එක ඔක්කොම අනල ගත්තොත් කේක් එකක් හැදෙනවා. හැබැයි ඕක වෙන්න

කරල ගත්තොත් 'පාන් පිරි වෙනම, සීනි වෙනම ඔක්කොම වෙන් කරල ගත්තොත්. චතන කේක් එකක් නැහැ. මෙන්න මේ වගේ තමයි මේ කතාව සම්පූර්ණයෙන්ම. දැන් නිතරම අපි කේක් එකම පවත්තගෙන යන එකක් තියෙනවා. මේ නිතරම අන අන ඉන්නව කේක් එක. අන අන ඉන්නකමිම කේක් තියෙනවා හැමදාම. මේ වගේ අපි හැමදාම කේක් කතා තමයි යන්න හදන්නේ. නමුත් කේක් එකක් නැහැ. දැන් මේක තමයි සුද්ද වෙලා යන්න ඕනි. පොඩ්ඩ පොඩ්ඩ තමයි අර දිය වෙන්නේ. ඇත්තට මේකෙ ගම් එක වගේ දෙයක් තියෙනවා මෙකේ ඇලෙන ස්වභාවයක්. ඔය මේ... ශබ්ද, වර්ණ, ගන්ධ, රස, පහස කියල, අපි ඔය එකට එකතු වෙච්ච දෙයක්නෙ අපි ධීවරි කියන්නේ, පොත කියන්නේ, මේසෙ කියන්නේ. ඔය හැම දෙයක් තමයි අපි වටපිට බලන කොට දෙයක් තමයි අපි ඇසුරු කරන්නේ.

මෙහෙ. වහන්ස: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්ස: හැබැයි අපි දැන් දෙයක් කියන එක අපේ චිත්ත ස්වභාවයක්. දෙයක් කියල දැනෙන එක, ආත්මීය දැනීමක්. භවය කියන්නේ ඕකමයි. හැබැයි අපි ඔය සේරම පැත්තකට කළොත් එහෙම සාමාන්‍ය විදිහට වෙනද විදිහට අපිට පේනවා. හැබැයි අර දෙයක් කියල දැනෙන එක තමයි නැති වෙන්නේ. **දෙයක් කියල අපිට වටිනාකමක්, ආරෝපණයක්, උද්දීපනයක්** අර මේකෙ තියෙන්නේ මේ හොඳම වචන තමයි **"නන්දියක්" තියෙනවා.**

මෙහෙ. වහන්ස: එහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්ස: අපිට තියෙනවා අභිනන්දනයක්. චූන් වෙච්ච ඔය කවුරුත් කැමති නැහැ කියනවට ඔය වචන. චූන් වෙච්ච ඉන්න කියන එකට ඕකෙ ඇත්තම තේරුම තියෙන්නේ "උද්දීපනය" කියන එක. උප්පත්තදී චූන් වෙනවා කියන එක තමයි රූප්පනය කියල කියන්නේ. ඕක තමයි අපි ගාව තියෙන්නේ. ඕක තමයි අපි හැම තිස්සෙම පොතක්, මේසයක්, ඇඳක් කියල ඔය දාගන්න ශබ්ද ටිකක් දැන් පොඩ් වෙලාවකට කලින් කුවේට්ටල අම්ම කෙනෙක් කතා කළා. ඒ අම්ම කියනවා ඒ භාෂාව සම්පූර්ණයෙන් වෙනස්.

මෙහෙ වහන්ස: එහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්ස: ධීවරිකයට කියන්නේ 'කදාර' කියල ඔන්න ඔහොම එකක්. එතකොට මේ දැන් සාමාන්‍යයෙන් ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් කියන්නේ "වෝල්." සිංහල භාෂාවෙන් අපි කියනව ධීවරික කියලා. එතකොට මේ ශබ්දෙ කියන එක කිසිම තේරුමක් නැහැ වගේ තේරෙනවා. මෙතන එහෙම දෙයක් තියෙනවද. මේ ධීවරි කතාව මොකක්ද මේ. ශබ්දයයි වර්ණයයි කියන්නේ අපි පොඩ් කාලෙ ඉඳල මේක අහල අභිසංකරණයට ලක්වෙලා කියලා හොඳට තේරෙනවා.

දැන් අපි ඇත්තට ගත්තොත් මෙහෙති කරල බැලුවොත් එහෙම. අපි දැන් නුවරච්චියෙ ඉපදුණා කියලා අපි හැමදාම දකින දෙයක් තමයි ඔය නුවරච්චියෙ තියෙනවා පෙයාර්ස්, ස්ට්‍රෝබෙර්. අපි නිතරම නුවරච්චියෙ ටවුන් එකේදී පොඩ් කාලෙ ඉඳල නිකන් අර අම්මලගෙ අතේ චිල්ලිලා එහෙට මෙහෙට ගිය නුවරච්චියේ දරුවෙකුට ඕක නිකම් මහ ලොකු දෙයක් නෙමෙයි. ඔය පෙයාර්ස්, ස්ට්‍රෝබෙර් හැමදාම ටවුන් එකේ තියෙනවා. ඉතින් ඕක දැකල දැකලා හරියට නිකන් අරක සාමාන්‍ය දෙයක්. දැන් අර මේ පැත්තෙ ඉන්න දකුණු පළාතෙ දරුවෙක් ජීවිතේ පළලු වතාවට නුවරච්චිය ගියොත් මෙයා එකපාරටම 'හානේ' මේ තියෙන්නේ ස්ට්‍රෝබෙර් කියල අමුත්තක් එනවා. මෙන්න මේ වගේ ස්වභාවයක් තමයි මෙතන. ඒ කියන්නේ අපිට නිතරම ඒක අපිට බලගැන්විලා බලගැන්විලා බලගැන්විලා සාමාන්‍යයෙන් අර නුවරච්චියෙ ප්‍රමයා ඉන්න විදිහට තමයි අපි ඉන්නේ.

මෙහෙ වහන්ස: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්ස: අපිට ඒ සාමාන්‍ය ලෝකෙ ස්ට්‍රෝබෙර් තියෙනවා. පෙයාර්ස් තියෙනවා. අර එකපාරටම අර දකුණු පළාතෙ ප්‍රමයාට මේක අලුත් දෙයක්. මෙන්න මේ වගේ. ඒ ප්‍රමයන් නිතරම නුවරච්චිය යනවා නම් ඒ ප්‍රමයටත් ඒක කාලයක් ගියොත් සාමාන්‍ය දෙයක් බවට පත්වෙනවා. මෙන්න මේ වගේ. අපි හිතමු පුංචි දරුවෙක් "ලේ කැටි දරුවෙක්" ලේ කැටි දරුවට "මහණෙනි ඇසේ උපතයි උපත" කියන තැනින්. අර පළවෙනි වතාවට දෙයක් කියල දැනෙන ගතියක් එන තැනක් එනවා. අර

ඇසින් බලල කනින් අහල. අර දෙයක් කරල ශබ්ද, වර්ණ චිත්‍ර කරල දෙයක් කරලා ස්කන්ධානං පාතිනවෝ - ආයතනානං පටිලාහෝ අයං උච්චති ජාති. කියන තැන ඇසේ උපතයි මහණෙනි, උපත කියන තැන.

ඕනෑම ඕනෑම තමයි අර චිකිත්සා අපි මෙතන අල්ල ගත්ත තැන. අර ප්‍රමාණ චිකිත්සාටම නුවරවිලියෙ ගිය දවස. ඊට පස්සෙ මොකද වෙන්නෙ. නිතරම නුවරවිලි ඉන්න කොට ඒක සාමාන්‍ය දෙයක් උනා වගේ. අපි දැන්, අපේ අම්මා මේ අම්මා, අපේ ගෙදර මේක, අපේ මේක බිත්තිය, මේක පුටුව, මේ තියෙන්නෙ රත්තරං, මේ තියෙන්නෙ යකඩ. මම ගන්නු ප්‍රමාණයක්, මේ පිරිමි කෙනෙක්. දැන් එක එක හැඩතල එක එක විදිහට දේවල් ගොඩක් අන්තිමට ත්‍රිලියන් ගාණක් ඩේටා." දැන් අපි අර කම්පියුටරේ දත්ත දානවා වගේ. මේක වැදිල වැදිල වැදිල ශබ්දය වර්ණය වැදිල වැදිල වගේ, අන්තිමට විශාල අපි අර මේ බිඹරෙකට අනුවෙලා වගේ විශාල අතිසංකරණයකට ලක්වෙලා දෙයක් බවට පත්වෙලා. ගුලියක් වගේ ඝන වෙලා. දැන් අපි ඉන්නවා හදා ගත්ත නිකන් අර පිස්සු හැදිවිච අර සතෙක් වගේ. මේ ඔක්කොම පිස්සු හදාගෙන ඉන්නවා. සේරම දේවල් තියාගෙන.

මෙහෙ වහන්ස: වහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්ස: දැන් අර මම උදේට කන්න ඕනි. දවල්ට කන්න ඕනි. රෑට කන්න ඕනි. තුන් වේලක් හදාගෙන මේ ඔක්කොම නිකම් පුරුදු ගොඩක්. දැන් අපි කතා කරන වචන හැම එකක්ම පුරුදු. දැන් මේ සිත කියන්නෙම දැන් අපි පුංචි දරුවට සිතක් පහවන්න බෑ. අර පොඩි දරුවා හිනාවෙනවා තමයි, දකිනවා තමයි, පේනවා තමයි. ඒත් දෙයක් නෑනෙ. වයාට ලෝකයක් කතාවක් නෑනෙ පොඩි දරුවට. පොඩි දරුව ඉපදුණා දන්නෙත් නැහැ. මැරුණා දන්නෙත් නැහැ. දැන් ඊට පස්සෙ දැන් හදාගෙන හදාගෙන යන කොට අපිට දැන් දුකක් වන්නෙ ඇයි. අපි දන්නවා ඉන්න බව, තියෙන බව, සේරම දේවල් වෙලා. ඒවගේ බලගැන්විලා ආරෝපණයක් අපි තුළම ඇති වෙලා.

මේක විවිධාකාර විදිහට අපි විග්‍රහ කරනවා. අපි එක එක විදිහට විග්‍රහ කරනවා. කෙන කෙනාගෙ විදිහට එතකොට ඔය සමහරවිට

වෛද්‍යවරයෙක් නැත්නම් ඔය සයන්ස් පැත්තෙ හරි මොනවහරි දෙයක් කතා කරනවා. මේක අතිසංකරණයක් වෙනවා. මේක ඉලෙක්ට්‍රික් වගේ, මේක කරන්ට් එකක් වගේ උපදිනවා. ආරෝපණයක් වගේ මේක බලයක් ඇතිවෙනවා. මෙන්න මෙහෙම එකම දේ නැවත නැවත දැකීම තුළ ඒක බලගැන්වෙනවා. ඇත්තටම මේක අපිට මේක සතා සිව්පාවාට තේරෙන්නෙ නෑ. හැඩැයි මනුෂ්‍යයට මේක නුවණට අසුවෙනවා. මේ සිස්ටම් එක ඇතුළෙම. මේ සිස්ටම් එකෙන්ම, අර නැවත නැවත නැවත නැවත එතකොට බලගැන්වෙන සිස්ටම් එකෙන්ම, ඒ සිස්ටම් එකෙන්ම හදුනා ගැනීමක් තමයි, දෙයක් වගේ දැනෙන්නෙ. එතකොට ඒ නැතිදෙයක් නැති දෙයක් බවට දැනෙන ගතියක්- ඒ සිස්ටම් එකෙන්මයි ඇති වෙන්නේ. මේක තමයි "මහසිකරෝති" කියල කියන්නෙ.

මෙහෙ වහන්ස: වහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්ස: දෙයක් හැදෙන විදිහට හැදෙන බවත්, දකින ඒ මහසිකාරයේම ආයේ දෙයක් එහෙම නොතිබෙන හැටි දකින එකක් ඒ මහසිකාරයේම සිද්ධ වෙනවා. මේක තමයි ආශ්චර්ය අත්කූතයි සිද්ධිය. නිවන් දකින්නෙත් ඒකෙන්මයි. හැදෙන තැනින්ම ඇති උනොත් ආත්මෙන් හැදෙනවා, හැඩැයි හැදෙන තැන ඇතිවෙන විදිහෙන්ම, ඒ හැදෙන දේ නැතිවෙන බව දැකීම තුළ, අන්න ඒ දේ නිවනයි. හරි පුදුම නිතෙන්නවා මේ කතාව. ඇතිවෙන ආකාරයෙන්ම නැතිවෙන ආකාරය දකින්නෙ කොහොමද? කියල ඒක තමයි අනුසෝතයයි පටිසෝතයයි දෙපැත්තට කැරකෙන තැන. මේකෙ ආත්මයක් හැදෙන හැටින්, ආත්මයක් නැතිවෙන හැටින් දකින හැකියාව, භාවිත කිරීමක් සිද්ධ වෙනවා.

ඇත්තට මේක මහ ආශ්චර්යයක්. මේක නම් දකින්නම ඕනි කාරණාවක්. මේක තමයි ඇත්තටම අපි මේ නිතරම කන බොන හැම අපි ආහාරය වලදන්න ඕනි මේක අවබෝධ කරගන්න. අපි මේ සිව්පසේ පරිභෝජනය කරන්න ඕනි මේක අවබෝධ කරගන්න. දැන් මොකක්ද මේ හැදෙන සිස්ටම් එක කියල මොකද්ද මේ හැදෙන සිස්ටම් එක. මේ සිස්ටම් එක හැදෙන විදිහ දැක්කාම මේක බලගැන්වෙනවා. එතකොට මේක දෙයක් වගේ ශබ්දය වර්ණය චිත්‍ර වෙලා දෙයක් වගේ. අපි දැන්

මේ දීර්ඝ කාලයක් බලගන්වගෙන ඉන්න බව බලගන්විලා තියෙන්නෙ. අපි අසුවෙලා ඉන්න බව, අපි දැන් දිය සුළිය පැත්තට වැටුණු අර හිකන් අර කැරකි කැරකි තියෙන රොඩ්ඩක් වගේ.

අපි දිය සුළියක් දිනා අපි දැක්කොත් ගඟේ වුණත් වතුර වල දැකලා තියෙනවා කැරකි කැරකි තියෙනවා. එතකොට අපි දැකල තියෙනවා එතනට කොළයක් වැටුණොත් ඒකත් කැරකි කැරකි තියෙනවා. අපිත් හිකම් මෙන් මේ දිය සුළියට අසුවු අර හිකම් අර කොළයක් වගේ. ඔහේ කැරකි කැරකි දැන් මේව ඔක්කොම අර සේරම ඇත්ත කරගෙන ඔහේ කැරකි කැරකි තියෙනවා. සේරම ඇත්ත වෙච්ඞ ඔහේ කැරකි කැරකි කැරකි කැරකි තිබුණාට මේකෙ ඇත්තක් නැහැ. මේ තියෙන්නෙ ශබ්ද, වර්ණ ටිකක්. දරුවා කියන්නෙ ශබ්දයයි, වර්ණයයි කිව්වොත් දරා ගන්න බැහැ. අපේ අම්මලාට, “ඒක වෙන්නෙ කොහොමද දරුව කියන්නෙ දරුවට. ඒක ශබ්දයයි, වර්ණයයි වෙන්නෙ කොහොමද? නෑ, මේ ඇසට ආවේ වර්ණය කනට ආවේ දරුව කියන ශබ්දය. ඔය දෙක තමයි දැන් මේ ශබ්දයයි වර්ණයයි තමයි දරුව කියල ඔයිට වැඩිය දෙයක් නැහැ.

ඔබතුමියට හින්දා ගියාම හිතෙන් ජේන්නෙ වර්ණය. ඒ දරුව කියන අර සංඥාව තියෙනවා. හැබැයි ඒ දරුව හොඳ දරුව නරක දරුව ඒ දරුව මම හිතරම හිතරම මම දැකපු මම ආදරය කරපු හිතරම පුතේ දුවේ කියල අතගාපු අර බලගන්වපු අර පිහිය මුවත් තියෙනවා වගේ, හිතරම මේක අර අපි ඇති කරල තියෙනවා බලයක්. මේකේ අර මේ විහින්න මේක තමයි අභිසංකාරණය අවබෝධ කරගන්න තියෙන අමාරුකම. මේ දරුව කොහොමද බලගන් වුණේ කියලා. අන්න දෙයක් කොහොමද හැදුණේ කියලා. භවය හැදුණේ කොහොමද කියලා. අර භවය දෙයක් බවට පත් උනේ නැවත නැවත බැලිල්ල හිසා. හැබැයි අපිට පුළුවන් කාටුන් හදන්න. අපිට පුළුවන් අර පිටු 200 පොතක් අරගෙන දුවන ළමයෙක් ඇඳලා පිටු පෙරළලා මේ ළමයා දුවනවා කියන එක දකින්න. අපිට පුළුවන් අර කැමරාවෙ වගේ, ඊල් එකක් දාලා පින්තූර ගොඩක් ගත්තා වගේ ප්‍රොජෙක්ටර් එකකින් මේක යවලා ෆිල්ම් එකක් වගේ අර දකින්න හැකියාව තියෙනව.

අපි දන්නවා කාටුන් හැදුවේ ඔය ක්‍රමේට. අපි දන්නවා පින්තූර ගොඩක් ඇඳල වේගෙන් ප්‍රොජෙක්ටරේකින් යවනවා. යවන කොට අර සේරම චිත්‍රපටිය වගේ සේරම ජේනවා. එතකොට එක පින්තූරෙකින් මේක සිද්දුවෙන්නේ නැහැ. මේක වේගෙට පින්තූර ගොඩක් යනකොට අපිට ඒක ඇස්බැන්දුම් වගේ එකක් තමයි මේකෙ තියෙන්නේ. අපි සිනමා ශාලාවට ගිහින් චිත්‍රපටියක් බලන් ඉන්න කොට පිටි පස්සෙ ප්‍රොජෙක්ටරයක් දාල තියෙන ඒකෙ ඊල් එකක් දාලා තියෙනවා. ඒක දුවනවා. පින්තූර වේගෙන් යනකොට අපි හිතනව චිත්‍රපටියක් කියල. මේක තමයි සිද්ධ වෙන්නෙ. ඕක තමයි ෆිල්ම් හෝල් එකේ සිද්ධ වෙන්නෙ. එතකොට අපි බලන්න ඉන්නව තිරය දිනා. පිටිපස්සෙන් යනවා වේගෙන් පින්තූර ටිකක්. ඒකට ඉස්සරහින් ෆිල්ම් එක වගේ දුවනවා. වැඩ කරනවා. ඒවා අර පිටු 200 පොත පෙරළවා වගේ තමයි.

එතකොට මේ සිද්ධ වෙන්නෙ ඒකම නෙමෙයිද? සංඛාරා කියන්නෙ මේකට. සංඛාරා කියන්නෙ මේ ශබ්ද වර්ණ වේගයට බලගන්විලා දෙයක් වගේ අපිට දැන් හිතෙනුත් ජේනවා. අර දැන් අපි දන්නවා සාමාන්‍යයෙන් කෙනෙක් ඉපදිලා දැන් තරුණ වයසට එනව නම් ඒයාට කවුරුවත් සමහරවිට දැන් මුලින් මහත්තයෙක් හිටියෙන් නෑ, හෝනා කෙනෙක් හිටියෙන් නැහැ. පස්සෙ මහත්තයෙක් හම්බ වුණා. පස්සෙ කසාද බඳිනව. පස්සෙ දරුවෙක් හම්බ වෙනවා. දැන් දරුව, දරුවගෙන් පිට ලෝකයක් නැහැ. පස්සෙ මහත්තයා දැන් ඊට පස්සෙ... මේක පුදුම බන්දනයක්නෙ. මේක පුදුම බන්ධනයක්නෙ.

දැන් මේ දරුව බැඳෙන විදිහට නෙමෙයිද? දැන් අපි මොන්ටිසෝරි යන දරුවෙක් දිනා බැලුවොත් එහෙම මකන කැල්ලක් දන්නත් පැන්සලක් දන්නත් පාට පාට බලලා මේකෙ බැඳෙනවා. ඊට පස්සෙ ඒ දරුවට අර ඇස් වලට දැකපු පාට වලට ආසාවට කෑම පෙට්ටියයි බෝතලයයි හොඳට බලන්නකෝ, මේ දරුවට පොඩි දරුවකුගෙ හැම තැනම ධර්මය තියෙනවා. බලන්න වතුර බෝතලේ, පැන්සල් පෙට්ටිය, මකන කැල්ල, පැන්සල මේවා දිල ළමයි රවට්ටන්නත් පුළුවන්. ටොෆියක් දිල රවට්ටන්නත් පුළුවන්. වොක්ලට් කැල්ලක් දිල රවට්ටන්නත් පුළුවන්.

ඇයි මේ, ලොකු එක්කෙනෙක්ව රවට්ටන්හ බෑ. ඇයි ඒ, අර ඇහැට කනට දිවට නාසයට අර ටික නේද අර පිනවන්නෙ. අර මොන්ට්සෝරි දරුවා පිනවනවා නේද? අර පොඩි පොඩි දේවල් ටික එතකොට ලොකු වෙනකොට මොකද වෙන්නෙ. ඊට වැඩිය ඒවා එනව පිනවන්න.

පොඩි කාලෙ පිනෙව්වෙ වර්ණ ටිකයි, ශබ්ද ටිකයි ගන්ධ ටිකයි රස ටිකයි. ටික ටික ලොකු වෙන කොට මොකද වෙන්නෙ. අර වර්ණ, ගන්ධ, රස ටික පිනවනව වෙනුවට, ඊට වැඩිය දෙයක් හදාගෙන ඒ දේවල් පිනවන්න යනවා. අරක සාමාන්‍යයෙන් එපා වෙනව නේද ටිකක් කල් යනකොට. ඒක දැකල දැකල අපිට එපා වෙනව නේද ටිකක් කල් යනකොට. ඒක දැකල දැකල. අපිට එපා වෙනවටත් වැඩිය, ඒක ස්ථාවර වෙලයි සිද්ධ වෙන්නෙ. ඒ කියන්නෙ පඩි පෙළක් උඩට නැගල පඩිපෙළ උඩ ස්ථාවර වෙලයි ඊගාව පඩියට නැග්ගෙ වගේ. අර දිගටම පඩිපෙළ ටික නැඟ නැඟ යනවා. මේකෙ බැසීමක් නැහැ. ඔක්කොම ඇත්ත වෙට් තමයි “අභිසංකරණයක්” වෙන්නෙ. දැන් ඕකම නේද ආයතන පිනවනවා කියල කරන්නෙ. දැන් බලන්න පුංචි දරුවට දැන් ඔය පැන්සල් පෙට්ටියටයි, ඔය මකනෙටයි ඕකට ආස හිතූණොත් දැන් අපිට ඕකට ආස හිතෙන්නෙ නැහැනෙ.

අපි ආයතන පිනවනව කියල කරල තියෙන්නෙ, පොඩි දරුව ආයතන පිනවනෙ එහෙම කියනව නම්. දැන් ඒ දරුව මොකුත් දන්නෙ නැතුවට ඒ දරුව පළවෙනි වතාවට අර අපි කියන්නෙ අර සුසථිය ස්වභාවය. සෙන්සස්වල ඇලෙන ගතිය. මේකනෙ සංසාර ගමනට හේතුව. සංසාර ගමනට හේතුව. අපේ කියන ‘ආසුව’ ආසුව තමයි අපේ මේ සසර ගමන ගෙනියන්නෙ. “තණ්හාව නමැති වඩුවා තා මා දිටිමි. තාට නැවත නිවසක් සෑදීමට ඉඩ නොදෙමි කියනකොට නමැති තණ්හාවෙ ප්‍රභේද තමයි ‘රාග, දේශ, මෝහ යන කෙලෙස. ඒක තමයි තණ්හාවෙ ප්‍රභේද. එතකොට තණ්හාව කියන්නෙ අපි දන්නව ‘කාම තණ්හා, භව තණ්හා, චිත්ත තණ්හා එහෙම නැත්නම් පෝනෝභවිකා නන්දිරාග සාගතා තත්‍ර තත්‍රාභිනන්දනී. එතකොට මේ මොනව කිව්වත් කියන්නෙ ගම් එකක ස්වභාවයක්. බන්ධන ඇලෙන ගතියක්. මේ හැම එකේම තියෙන්නෙ අභිසංකරණයක්. එතකොට මේ හැම එකම උපාදානයක්.

මේ වචන ගොඩක් විතරයි. මේ ඔක්කොම වචන සංඛාරා. වචන භාවිත කරනවා විතරයි. මෙතන අවබෝධය තමයි වැදගත් වෙන්නෙ.

එතකොට සුසථියයි කියන්නෙ මේ ඔක්කොගේම ස්ප්‍රීට් එක වගේ. සුසථියයි කියන්නෙ. ඒ කියන්නෙ මේ පුංචි දරුවගෙ ආයතනවලම තියෙනවා. ගම් එක ඇලෙන ශබ්දයක් ආවම ඒකට ඇලෙනවා. වර්ණයක් ආවම ඒකට ඇලෙනවා. ඒ විතරක් ඇලිලා නවතින්නෑ. ශබ්ද වර්ණ දෙකට ම ඇලෙනවා. ඊට පස්සෙ දෙයක් වගේ දැනෙනවා. එතන ඉඳල එකින් එක එකින් එක ඇහිඳ ඇහිඳ යන එකක් තමයි ජේන්නෙ. අර අපි වෙරළ ගස් යට වෙරළ ඇහිඳිනව වගේ එක එක ගෙඩිය ගෙඩිය අන්න ඒ වගේ තමයි පොඩි දරුවෙක් මේ ඔක්කොම එක එක අල්ලගෙන අල්ලගෙන අල්ලගෙන මුළු ලෝකයක් ම ගව් එක වගේ බදාගෙන අන්තිමට. ලොකු වෙනකොට අත්හැර ගන්න බැහැ නේද? මේක නේද මේ මුළු කතාවෙම තියෙන්නෙ. මේ කතාවම අපිට නොදුට පැහැදිලියි. එතකොට දැන් අපි තාමත් කරන්නෙ ඔය ටිකමයි. අර ආපු ගමනට ඔහේ අනුසෝතය තුළ ගලපු ගැලිල්ලට ඔහේ යන්න හදනවා. ගහගෙන යනවා. ඔහේ අර දිය සුළිය වගේ කරකි කරකි කරකි කරකි ඔහේ ඕකම කර කර යනවා, දිගටම. හැබැයි මේ ධර්මය දකින කොට තමයි අන්න මේකේ අර ස්වභාවය තමයි දිගටම මේකෙ සාමාන්‍ය ස්වභාවය තමයි මේක ආයතන ටික වැඩ කරනවා මනායතනයෙන් මේකෙ අවබෝධය ඇති කරනවා.

මනායතනයෙන් ඇති කරන කොට ආයතනවල ස්වභාවය මනායතනයෙන්, සිතියෙන් මේක අසුවෙනවා. අපිට තියෙනවා දැනෙන ස්වභාවයක්. හිතන ස්වභාවය වෙනයි. දැනෙන ස්වභාවය වෙනයි. හිතන හිතන හිතන එක ම තමයි අර අභ්‍යන්තර පරිවර්තනය. දැනෙන දැනෙන බලගැන්වෙන, මේක තියෙනවා අර බේස් එකක් වගේ අපිට බලගැන්වෙන තදබල විදිනට මේක බන්ධන බලයක අරටුව වගේ එන එකක්. අන්න එතනට තමයි මේ පහර වදින්නෙ. අවබෝධය එන්නෙ. අර සද්ධර්මය ශ්‍රවණය තුළ සිද්ධ වෙන්නෙ. මේක හිතරම හිතරම මෙයාට මෙනෙහි වෙන්න ගන්නව මේකේ සත්‍යය පැත්ත. මේ ආත්ම කතාව නෙමේ මේක හැදෙන්නෙ කොහොමද කියන එක හිතරම මෙනෙහි

වෙන කෙනාට අර 'වන්දං ජනේති' තියෙන්න ඕනි. වයාට ඕනිකමක්, ජන්දං ජනේති 'වායමති' වැයම් කරන්න ඕනි ඒක දකින්නත්. වායමති විරියත් ඒකට විරියත් තියෙන්න ඕනි. 'ආරාහති චිත්තං පග්ගාති පපහති ඒකට සතර සමයක ප්‍රධාන විරිය කියන එක. මේ කටයුත්තේ බැසගෙන තියෙනවා මේ මුල් අවස්ථාවේ යෝගාවචර භූමියේ.

දැන් මෙහෙයින් වහන්සේලාට කතා කරන තැන. චිතකොට මෙතනදී දැන් සාමාන්‍යයෙන් එකපාරටම මේ බිත්තියක අර ස්විච්චි එකක් දැමීම වගේ එකපාරටම මේක වෙන්නෙ නැත්තේ අර මේ සංකත ධර්ම සකස් වෙලා තියෙන්නෙ නැවත නැවත බලගැන්විලා. ඒක චිතකොට දියවෙන්නෙත් ටිකෙන් ටික. අනිත් පැත්තට කැරකෙන්න ඕනි. පටිසෝත කිව්වේ ඒකයි.

මෙහෙ. වහන්ස: එහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්ස: අනුසෝතය බලගැන්වුණ ආකාරයටම ඊට සත්‍ය දකින එකත් පටිසෝතය තුළ අනිත් පැත්තට කැරකෙන්න ඕනි. බඹරේ මේ අතට කරකෝන කොට මේ අතට කැරකෙනවා. අනිත් පැත්තට කැරකෙන කොට බඹරේ බලය නැති වෙනවා. මේ සත්‍ය දකින එකයි මේකේ තියෙන්නෙ. සත්‍යය දකින එක ඇත්තටම කෙන කෙනාගේ නුවණ අනුවයි වෙන්නෙ. ඒකේ කොයිතරම් ප්‍රමාණයකට ද අර තීව්‍රතාව කියන එක තමයි, අර බලය කියන එකතමයි තණ්හාව ක්ෂය වෙනවා කියන්නෙ. රාග, ද්වේෂ, මෝහ කෙලෙස් සංසිඳෙනවා කියන එක. ඒක සිද්ධි වෙන්නෙ තම තමාගේ නුවණ අනුව. තම තමන්ගේ ඒකට තියෙන අභ්‍යන්තරයෙන් තියෙන කුසලය අනුව, ඒ කුසලය කියන්නෙ ඕකයි. චිතන කුසලේ ඇත්තටම ඇවිල්ල මෙතන සිතියටයි මේක අනුවෙන්නෙ. මේක ඥානෙට අසුවෙනවා. සිතියට අසුවෙනවා. චිතකොට මේක හොඳටම දැනෙනවා අභ්‍යන්තරයට. අභ්‍යන්තරයට දැනෙන එක තමයි මේ සිතිය කියන්නෙ. තව පැත්තකින්. ඒත් හැබැයි විඤ්ඤානයට අයිති එකක් නෙමෙයි මේ කතාව.

විඤ්ඤාණය කෙළින්ම අර, ශබ්ද, වර්ණාවලින් හද හද දෙන එකමයි විඤ්ඤාණය. වය හද හද දෙන එක වෙනස් වෙච්චි දුන්නත්,

විඤ්ඤාණයක්මයි. හැබැයි මේ සිතිය කියන එක එහෙම එකක් නෙමෙයි. හැමදේටම සිතියක් තියෙනවා, මේක දකින එක සිතියක් තියෙනවා. දියවෙන එක සිතියක් තියෙනවා. රැවටෙන එක සිතියක් තියෙනවා. හැමදේටම සිතියක් පවතිනවා. ඒක නිසා තමයි මේක විසඳෙන්නෙ සිතිය හරහාමයි. ඇත්තටම අපි විශාල පරිවර්තනයකට මෙතන ලක්වෙනවා. හැබැයි ඔය සිතිය කියන එකත්, මෙව්වර කාලයක් මේ ධර්මය දකින්න කලින් එකතු වෙලා තිබුණො අභිසංකරණය පැත්තටම තමයි. ඒ සිතිය කියන එක දෙනවා. අර තව තව ප්‍රණීතවත් කරල රසවත් කරල උපාදානය තව හොඳට ශක්තිමත් කරල තව තව ලෝකේ ඒ තව තව තදින් ම බැස ගන්න විදිනට තමයි ස්වභාවදහම විසින් ඕක හදල තියෙන්නෙ. ඔය නිර්ණය සිද්ධි වෙන්නෙ එහෙමයි.

අපි විසින්ම තමයි ඇත්තටම මේ නිවන් මග නිවන් දකින එක සිද්ධි වෙන්නෙ. මේක අපි, අපි ඒ කියන්නෙ විරියයක් අරගෙන කරන්න ඕනි එකක්. පටිසෝතය ඉබේ සිද්ධි වෙන එකක් නෙවෙයි. **ඉබේ සිද්ධි වෙන්නෙ අනුසෝතය. හැබැයි මේක අනිත් පැත්තට කරකවන්න ගන්නට පස්සේ පටිසෝතය, ඉබේ කැරකෙන්න ගන්නව අනිත් පැත්තට.** මේකේ මූලය තමයි, ආරද්ධි විරිය තමයි මෙතන වැදගත් වෙන්නේ මේකේ මූලය. හැබැයි මෙන්න මෙහෙම දෙයක් තියෙනවා මේකේ මුල් අවස්ථාවේ මේ පරිවර්තනය මේ යන ගමන තමන්ට හොඳට සිතියට අසුවෙන්න ඕනි. අභ්‍යන්තරයෙන් සිස්ටම් එකේම 'ඔටෝ මැටිකලි' පටිසෝතයට කැරකෙන එකක් තමන්ට අසුවෙනවා. හැබැයි කිසිම වෙලාවක මේ විඤ්ඤාණ මායාව හැම එකක් උඩම පතිත වෙනවා. ඒක නිසා මායාව හැම තිස්සේම බලන්නෙම ලෝකය හදන්නම තමයි. භවය හදන එකම තමයි මේ සිස්ටම් එකේ තියෙන්නෙ.

හැබැයි භවය අනිත් පැත්තට කැරකෙන එක සිතියකින් හිටියොත් තමයි, දියවෙලාම යනකම් හිටියොත් තමයි. ඒක ආයෙත් හට නොගන්න බවට දැනෙනකම්ම ඒ සිස්ටම් එක ඇතුළට, හරියටම ඒ මාර්ගය තුළ ගියොත් තමයි මේ දේ සිද්ධි වෙන්නෙ. හැබැයි සෝතාපන්න පැත්තට හැරෙනව කියන්නෙ විශාල දෙයක්. බාහිර ඇත්තක් නෙමෙයි කියල මෙහෙයින් වෙන්න ගන්නට පස්සේ ආයේ බාහිර ඇත්ත වෙන්නෙ නැහැ.

ඒක විශාල පරිවර්තනයක්. ඒක නිසා තමයි බුදුන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ නිවනට නැමුණක් කොට, ගසක් ගඟට ඇලවී තිබේ ද ඒ ගස ගඟටමයි වැටෙන්නේ. මහණෙනි මේ නිවනට නැමුණක් කොට පවතින කෙනා නිවනින්ම සැනසීම ලබනවා 'වොස්සග්ග පරිනාම' කියන වචන.

මේක ඇත්තටම මේකේ විශාල කටයුත්තක් ධර්මය නම් අතිවිශාල පර්යායක් දේශනා කරල තියෙනවා. ඉතාම අපි හිතනව මේ යුගයේ මේ දේශනා මාලාවක් තුළින් නිවන් මග විවර වෙනවා. බොහෝ අයට ඒක හමුවෙනවා. හැබැයි අර අභ්‍යන්තර පරිවර්තනයට යන කාලේ, හැමෝටම යනවා. ඒක නිසා තමයි අපි හිතඬව අවුරුද්දක් දෙකක් ඉන්නව කියල හිතුවේ. මේ හැමෝම වෙනස් වෙලා පරිසරය සුදුසු විදිහට අඩු තරමේ පිරිසක් ගොඩනැගිල ඒ පිරිස අතරින් බලයක් ශක්තියක් ඇතිවෙලා ඒ පිරිස අතරින්ම මේ සමාජයේ තියෙන දෘෂ්ටියට යම්කිසි බලයක් එන්න ඕනි කියල අහින් අයට සත්‍යය අවධි වෙන්න. ඒ නිසා අපි ඊකක් හිතඬව ඉන්න ඕනි කියන අදහස තමයි අපි ගාව තියෙන්නේ. මේ ඒකට සුදුසු කාලය එන බව තේරෙනවා. ඊකෙන් ඊක ඊකෙන් ඊක. ඒත් අපි හිතන විදිහට ඇත්තටම අපේ ඥානයට හසුවෙන දේ නිවැරදි බව හොඳටම තේරෙනවා. දැන් සිද්ධ වීගෙන යන හැම දෙයක් ම ඒ අපි හිතන අපිට දර්ශනය යමක් අපි දකිනවා. අපි දකිනවා ඉදිරියේ යමක්. අන්න ඒ දේ සිද්ධ වේගෙන යනවා. ඇත්තටම බුද්දෝත්පාද කාලය නැවතත් ඒ බුද්දෝත්පාදය ඇතිවීගෙන යනවා.

ඉතිං මේක අර යමෙක් මේ දහම අවබෝධ කරයි ද, මේ සත්‍ය ලෝකයට හෙළි කරයි ද ඒ අහින් අයටත් ඒ අභ්‍යන්තරයට පරිවර්තනය වෙන්න කාලයක් අවශ්‍ය වෙනවා. පොඩි කාලයක් හරි. ඒක දැන් සිද්ධ වීගෙන යනවා. ඉතිං මේ දහම අවබෝධ උන අයට ඇත්තටම මේ කෙනෙක් පුද්ගලයෙක් නැහැ. සත්ව පුද්ගල කතාවක් නැහැ. හැමදේම භයක්ම එකම ස්වභාවයක් බවට පත්වෙනවා. සත්‍ය දකින කොට. සත්‍ය දකින ස්වභාවය, ලෝක ස්වභාව වෙනව නම් තමයි වඩා හොඳ මේක බලමු අපි කොයිතරම් දුරට වේවිද කියන එක.

හැබැයි හැම යුගයකම මේ වගේ ලේසි නැහැ මොකද අනුසෝතය තමයි ලෝකේ කරකෙන දිශාව. පටිසෝතයට යනව කියන්නේ මේක

ඇත්තටම ආශ්චර්යයක්. මේක මහා ආශ්චර්යයක්. ඇත්තටම අත්හැන දුර්ලභ, දුර්ලභං සද්ධර්ම ශ්‍රවණං, දුර්ලභං ක්ෂණ සම්පත්තිං, දුර්ලභං පතිරූපදේශවාසෝත කිව්ව වගේ මේ සද්ධර්ම ශ්‍රවණය අති දුර්ලභයි, ඒක නම් මේ හරි ලේසියි ගඟ ගලන අතට යන්න. ඔය ආයතන ඊක පිනවගෙන සාමාන්‍ය විදියට යනවා. හැබැයි මේ දහම ඇහුණට පසු ඒක අපි හිතනව ගොඩක් වෙලාවට සත්‍යයට බොහෝ අය, සත්‍යය දැනෙන කෙනා සත්‍යටම තමයි හැරෙන්නේ. ආයතන පිනවන එක ගැන මොනවද තියෙන දැන් තව ප්‍රශ්න ඒ පැත්තෙන් බැලුවොත් ආයතන සාමාන්‍යයෙන්, අපේ ආයතනවල ස්වභාවය කොහොමත් ඒක දැනෙන ස්වභාවයක් තියෙනවා. ධර්මයෙන් මෙහෙහි වෙන්නම ඕනි ඒ තැන්වලින්.

මෙහෙ වහන්ස: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්ස: තව ඊකක් එතන ප්‍රශ්න කළත්, ඒ අර උදාහරණ කියල අර මෙහෙහින් වහන්සේ කිව්ව වගේ උදාහරණයක් සහිතව කියන්න කියල.

මෙහෙ වහන්ස: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. දැන් මෂණයන් වහන්සේ සෙරෙප්පු පාවිච්චි කරන්නේ නැතිව උන්වහන්සේ යනවා පෙනෙනකොට දැන් සෙරෙප්පු පාවිච්චි නොකර ඉන්න ඕනි කියල ආවත් ඒකට අකමැති ස්වභාවයක් ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්ස: ඒක පුරුද්දෙන් එන්නේ. දැන් සෙරෙප්පු පාවිච්චි නොකර පුරුද්ද ඇති වුණ කෙනාට ඒක සුබයි කියල දැනෙනවා. ඒක සුබයක් වගේ දැනෙන්නත් පුළුවන්. හැබැයි සෙරෙප්පු පාවිච්චි කරපු කෙනාට සෙරෙප්පු සුබයක් වගේ දැනෙනවා. (සැපයක් වගේ.) ඒ කියන්නේ ඒක තියෙන්නේ අර කැමැත්තක්, අකමැත්තක්. ඒකෙන් තියෙන්නේ අර ඇලෙන ගැටෙන ස්වභාවයක්මයි. නැත්නම් ඕක සෙරෙප්පු තිබුණත් එකයි, නැතත් එකයි. ඇලෙන්නේ ගැටෙන්නේ නැත්නම් ඒකේ ප්‍රශ්නයක් නැහැ.

මෙහෙ වහන්ස: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. සමාවෙන්න ආර්යයන් වහන්ස. එහෙම හෙමෙයි, ඉස්සර මට සෙරෙප්පු නොදා ඉන්න බැහැ.

වැලි පෑගෙන කොට ඒවා මේවා විභේදන කිරීමට. දැන් අර ඒක ඒකත් ඕනි නැතැ වගේ. අන්ත විභේදන එකක්. මට සෙරෙප්පු නොදා ඉන්න බැරි තත්ත්වයක් තිබුණා ඒ කාලෙ.

ආර්යයන් විභේදන: ඔව්, ඒක තමයි අපි අර සෙරෙප්පු කියන විකේන් අපි අර පුරුද්ද නැති නිසානෙ සෙරෙප්පු පාවිච්චි නොකර ඉන්න බැරි. ඊට පස්සේ සෙරෙප්පු පාවිච්චි නොකර ඉන්න පුරුදු වුණාම ඒක ගාණක් නෑ නේ. අර විතන තියෙන්නෙ අපේ අර පුරුද්දක්නෙ තියෙන්නෙ. අපි මේ පුරුදු ටිකක් දැන් මේ. හවයක් කියෙන්නෙ දෙයක් කරගන්න එකනෙ. විතකොට දෙයක් කර ගන්නෙ පුරුද්දක් නිසානෙ. ඒකයි සංඥා අභිසංකරණයක් කිව්වේ. දැන් ඔය සෙරෙප්පු කියන වික අර වචනෙ ගත්තොත් සෙරෙප්පු ශබ්දෙන් ගත්තොත් රූපෙන් ගත්තොත් එය සෙරෙප්පුවේ රූපේ. හැබැයි ඒකටත් විභා ගිය සෙරෙප්පුව කියල දැනෙන එකකුත් තියෙනවානෙ කකුලට දැනෙන එකක් සෙරෙප්පුව කියලා. විතකොට ඒක වෙනම එකක්. විතකොට ඔය ආකාර තුනකින් ඒ කියන්නෙ කාම, රූප, අරූප කියලා. විතකොට අපි කතා කරනවනෙ කාමාශ්‍රව, හවාශ්‍රව, දිට්ටාශ්‍රව. මේ ඔක්කොම මේ කතාවෙ තියෙනවා. අපිට දෙයක් කතා කරන්න ගියොත් සේරම මේකෙ තියෙනවා. බලනකොට ඒ කියන්නෙ හේතුව ඔතන තියෙනවා. දැන් ඒකට තියෙන ඇල්ම ඒකට තියෙන රූප සංඥා ස්වභාවය. ඒකට තියෙන අර දෙයක් වගේ දැනෙන එක. ඔය ඔක්කොම තියෙන්නෙ ඔය කතාවෙ.

ඔය හවය නිකන් හැදෙන්නෙ නැතැ. ඔය අරමුණ හවයක් දෙයක් කියල ගත්තෝ “අප්පෝසාය තිට්ඨති යාරූපේනන්දි - තඬුපදානං හවෝ” ඒකයි සෙරෙප්පු කියල දෙයක් කරගෙන ඒ මත්තෙ අපි සෙරෙප්පු දෙයක් කරගෙන. නමුත් සෙරෙප්පු කියල දෙයක් කරගෙන කතා කරන්න ඕනිත් නැතැ. ඒ වුණාට ඕක දෙයක් නෙමෙයි. කවුරුහරි පාවිච්චි කරොත් හිතන්නෙ නැතිව විතනත් ඒක ගාණක් නැතැ. ඔන්න ඔය වගේ දෙයක්. සෙරෙප්පු පාවිච්චි කරනවද නැද්ද කියන වික අදාළ නෑ, මෙතන අදාළ, දෙයක් කර ගත්තද නැද්ද කියන එකයි. විතනයි මිදීම තියෙන්නේ. ඒක හරියටම හරි. තව ඒ වගේ කතා කරන්න බලන්න.

මෙහෙ. විභේදන: ඒ වගේ ආර්යයන් විභේදන අර විභේදන දැනෙන ස්වභාවය තියෙනවනෙ. ඒ කියන්නෙ ආයතන පිනවන්න කැමති ස්වභාවය. ඒ වගේ. දැන් අද විටමින් එකක් පුජා කරා. දැන් ඒක හොඳයි කියල ආර්යයන් විභේදන දැන් මෙතන මෙහෙම අපි දකිනවා.

ආර්යයන් විභේදන: මෙහෙම දෙයක් තියෙනවා. දැන් හොඳයි කියල හිතෙන එක මනෝ සංඛාරයෙන් එන දෙයක්, හොඳයි කියල හිතන එක. නරකයි කියල හිතන එකත් මනෝ සංඛාරයෙන් එන දෙයක්, ඔය හොඳයි කියල හිතන එක මනෝ සංඛාරයෙන් දෙයක් කර ගත්තාම ඒක අපි ඒක දෙයක් කරගෙන ඒකට ඇබ්බැහි වෙනවා. හොඳයි හොඳයිනෙ. හොඳ හින්දා කනවා, දැන් කවුරුහරි කියනවා අපිට කාමරංකා හොඳයි කාමරංකා හොඳයි කියලා හිතලා කාමරංකා කනවා. කාමරංකා කාලා වැඩි වුණොත් ඒකත් අපතෘ වෙනවා. ඔන්න ඔය වගේ අපි අර හොඳයි කියලා හිතන එකත් දෙයක් කරගෙන අපි ඒකත් අභිසංකරණය කර ගන්නවා. දැන් අපි දරුවෝ හොඳයි හේද? හොඳ දරුවා මේ දරුවා නරකයි අර මනෝ සංඛාර ගොඩක් අයට මේ පැටලෙනවා. හැබැයි මේ අභිසංකරණය හැම පැත්තෙන් ම එනවා. ආයතන හයෙන්ම එනවා. ඔය ආයතන හයෙන්ම හොඳ දරුවෙක් කියලා දෙයක් කරගෙන නරක දරුවා කියලා දෙයක් කරගෙන දැන් දරුවා දරුවා කියලා දෙයක් කරගෙන මගේ දරුවා නෙමෙයි කියලා. මගේ දරුවා නෙමෙයි කියන එකත් දෙයක් කරගෙන මේක හරි පුදුම කතාවක් හේද?

මෙහෙ. විභේදන: විභේදන ආර්යයන් විභේදන,

ආර්යයන් විභේදන: හැම පැත්තෙන්ම එනවා, මේකෙන් ගැලවෙන්න නම් හොඳ අවබෝධයක් තියෙන්න ඕනේ. දැන් ඔය ආයතන හයම ගැන අන්ත විතකොට හිදනස්. අන්ත දෙයක් කරගෙන නැතැ. සෙරෙප්පු තිබ්බත් එකයි. නැතත් එකයි. දැන් දෙයක් කරගෙන නැතැ. ඇලෙන්නෙත් නැතැ. ගැටෙන්නෙත් නැතැ. අර අන්ත අන්ත “ඒතං ශාන්තං ඒතං පුණීතං” අන්ත හිචන විතැන. ඒ අරමුණේ මිදීම. ඒ එන එන අරමුණෙන් මිදීම. “තත්ත තත්ත වීපස්සති” අන්ත විතන විතන දැකල මිදෙනවා. අන්ත හිචන් මග. ප්‍රායෝගික පැත්තයි මේ කතා කරන්නෙ. විතකොට

හොඳටම තමන්ට හැම අරමුණකම නිවන අත්දැකීන් පුළුවන් විදිහට පේනවා. කෂමක් ගත්තත් එහෙමයි. හැමතැනටම එහෙමයි.

දැන් සුළඟ වුණත් එහෙමයි. මෙතන හොඳට හුළං තියෙනවා. ඔන්න එතනට යනවා. පස්සේ පුටුවක් ගෙනත් තියාගන්නව. දැන් ඒකත් දෙයක් කරගෙනෙන. එහෙම කිසිම දෙයක් කරගන්නෙ නැතිව එතන ඉන්න පුළුවන් ඕනි නම්. හරි සරලයි එතන. එතන ඉන්න පුළුවන්. ඕනි නම් හිටිය, නැතිනම් නැහැ. ගාණක් නැහැ එතකොට. හුළං තිබ්බත් එකයි. නැතත් එකයි. මං කියනවා කවුරුහරි කිව්වොත් ඔයා ඔතන හිටියා ඇති කියලා මට හිටියත් එකයි, නැතත් එකයි කියලා හිතාගෙන යනවා. මොකත් කියන්න යන්න ඕනි නැහැ. ඒක තමන් දෙයක් කරගෙන නැත්නම් තමන්ට අදහසක් නැහැ. මෙතන තමන් දෙයක් කරගෙන නැත්නම් කවුරු මොනවා කිව්වත් කමක් නැහැ. තමන්ට අදහසක් නැහැ. පරණ පුරුද්ද අහිසංකරණයකට කොටු වෙනවා. මොනවහරි කියන්න ගියොත් ඔය වචනෙ ඒකට හේතුවක් වෙනවා. අපි පරණ පුරුද්දට කියවනවා. පරණ පුරුද්දට කියවන කොටත් ඔය ගොඩට වැටෙනවා.

ඔය අහිසංකරණ ගොඩටම වැටෙනවා. ඔය නිකන් කියවන එකත් එව්වර හොඳ දෙයක් නොවෙන්න ඔන්න ඔය නිසා. දන්නෙම නැතිව ඒ අහිසංකරණ ගොඩ ඇතුළේ ඒක අර නිකන් කියවන්න හිතන සිතුවිලි රටාව තියෙන්නෙ පරණ ක්‍රමේ. අහිසංකරණ ක්‍රමේ තියෙන්නෙ. එතනට වැටෙනව දන්නෙම නැතිව. හරි මේකට දක්ෂතාවක් තියෙන්න ඕනි. ඇත්තටම මෙතන කුසලස්ස උපසම්පදාව තියෙයි. “සබ්බපාපස්ස අකරණං” කියන්නෙ **සිතුවිලි, විඤ්ඤාණ මායාවනෙ** දෙන්නෙ, **දෙයක් කර කර**. හැබැයි **ඒකෙ සත්‍ය දකින එකනෙ කුසලස්ස උපසම්පදා** කියන්නෙ. **එහෙම වුණොත් තමයි විත්ත දමනය** තියෙන්නෙ. අනෙක සැහැල්ලුවෙන් ඉන්න එකයි විත්ත දමනය තුළ ඇත්තේ බුද්ධ ස්වභාවය. සියලු බුදුවරුන්ගේ අනුශාසනාව හේද? “සචිත්ත පරියෝ දපනං ඒතං බුද්ධානු සාසනං” අන්න නිවන් මග පේනවා. හොඳට පැහැදිලියි.

“සබ්බ සංඛාර සමථය” කියන්නෙ මේ සියලු සංස්කාර ධර්මයෝ සමතයි. දැන් ඇයි. වචි සංඛාර, කාය සංඛාර, මනෝ සංඛාර, මේ

එකක්වත් දැන් වැඩක් නැහැ. තේරුමක් නැහැ. ඇයි සබ්බ සංඛාර සමතයයි. කියන කොට සියලු සංස්කාර ධර්ම සමතයි කියල දෙයක් හම්බ වෙන්නේ නැහැ. මනෝමයෙන් ආවත් දෙයක් නැහැ. ක්‍රියාවෙන් ආවත් නැහැ. වචන වලත් නැහැ. අන්න සැහැල්ලුයි. දැන් ගිහිල්ලා හොඳට සැහැපෙන්න පුළුවන්. හොඳට සීතලේ ගුලිවෙලා හේද?

මෙහෙ. වහන්ස: එහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්ස: එහෙමයි කියල දෙයකුත් නැහැ. ඒකත් වචනයක් විතරයි. දැන් ඔක්කොටම එහෙමයි එහෙමයි කියන කොට එහෙමයි කියන එකත් දෙයක් කරගෙන එතකොට ඒකත් වචනයක් පමණයි. කියන්න දෙයක් නෑ කිව්වත් දෙයක් වෙනවා. මේක හරිම පුදුම කතාවක්. දෙයක් නැහැ කිව්වත් දෙයක් වෙනවා. මේකේ හරියට වචනත් නැහැ. මේක පුදුම කතාවක්.

මෙහෙ. වහන්ස: මට වචන නැහැ. වචනවල අර්ථ නැහැ ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්ස: මේක පොඩ්ඩක් නිවෙන්න ඕන කමක් තියෙනව අත්‍යන්තරයේ නුවණ පොඩ්ඩක් අපි දියුණු කරන්න ඕනි. අපි හොඳින් මේක නුවණින් දකින්න ඕනි. හැම පැත්තක්ම විශාල පරාසයක් තියෙනවා. අපිට මේ පොඩ් දේ දකින්න වුණාට විශාල අවබෝධයකින් තමයි ඔය දේ වෙන්නෙ. දැන් අපි දකිනව මැණික් කම්කරුවෙක් මැණිකක් කපන කොට වියා කපන්නෙ අපි දකින විදිහට දියමන්ති වලට වැඩිය ඊට වැඩිය ඝන එකකින් තමයි කපන්නෙ. විදින්නෙ. මැණික මේ ඔප මට්ටම් කරන්නෙ. ඒ කියන්නෙ මේ යම්කිසි අපි ස්කන්ධ කියල කියනව නම් අපි ඝනකමක් ඒ ඝනකමේ තියෙන විශාලම ඝනකම. අපිට එතනදි භාවිත කරන්න වෙනවා. අන්න ඒ වගේ දෙයක් මේ කතාවෙ තියෙන්නෙ. තව අපි මොනවහරි මැටි ටිකක් මෙහෙම අරගෙන අනල අනල තව ටිකක් ඒක පෝරණුවෙ දාලා පුච්චිලා තවත් ඝන කරලා ගත්තොත් වගේ විශාල පරාසයක් එනවා. ඒ අවබෝධය හරහා තමයි ඒ පුංචි දේ ගැලවිලා යන්නෙ. අපිට තියෙන්නෙ මේ මෙතනම මේ මොහොතෙම මේ ඇත්තටම මේ සත්‍යයට අවධි වෙන එකයි.

බැලූ බැල්මට සරලයි. ඒක ප්‍රායෝගිකවත් විදිනෙදා අත් දැකින කොට මිදෙනවා. හැබැයි නැවතත් අභිසංකරණයට එන්නෙ කොහොමද කියල බැලුවොත්. ඒ කියන්නෙ නැවත නැවත මේවා මතු වෙනවනෙ. එතකොට ඉන්නෙ කොහොමද කියල බැලුවොත් අවබෝධයට තාම පත්වෙලා නැහැ කියන එක තේරෙනවා. අර දැනුමෙන් අරගෙන හැම තිස්සෙම ගළපනව කියන යෝගාවචර භූමියේ කතාව තියෙන්නෙ. අර "මනසිකරෝති" කියන තැන තියෙන්නෙ. සවිතක්ක, සවිචාර ස්වභාවය තියෙන්නෙ අර අවබෝධය තව මදි කියන එකයි. ඒ නිසයි ධර්ම ශ්‍රවණය අවශ්‍යයි කියල කියන්නෙ. කොතනක හරි කොහේ හරි තැනක ඒ තියෙන හැම තැනම මේවා සුද්ධ වෙච්චි සුද්ධ වෙච්චි ගිහිල්ලා නිතරම අරක අවබෝධයෙන් ම තමන්ගෙ අභ්‍යන්තරයෙම සත්‍යය මෙහෙහි වෙන තැනටම තමන් පත්වෙලා ඒකත් නිතරම අභිසංකරණයෙන් තමන් ගැලවිලා සම්පූර්ණයෙන්ම ආත්ම ස්වභාවය ගිලිහිලා ඒක තමන්ගෙ අර ආසවකයා ඤාණයට අසුවෙලා ක්ෂයවෙන බව, ඒ ඤාණයට හසුවෙලා. අර සුකුම ස්වභාවය තමන්ගෙ ඒ ඤාණයට හසුවෙන්න ඕනි. ශාන්ත ප්‍රණීත සුවය දැනෙන්න ඕනි, ඒ සුකුම ස්වභාවය ශාන්ත ප්‍රණීත සුවය ඒක දියුණුවක් කියල දැනෙන්න, ඒකට කලින් අර හැම දේකම පිනවන ඔය පිනවන ගතිය. තියෙනකම්ම තමයි ඔය ආයතන පිනවන ගතිය තියෙන්නෙ.

ආයතන පිනවන ගතිය නැතිවෙන කොට එනවා නිබ්බිදාවක්. ඒ තුළ එනව කලකිරීමක්. ඒක තුළ විපාටීමක් එනවා. ඒක තුළ එනව ඔය හයතු පටිඨාන ඤාණය. මේ වගේ මතක එනවා මේ "නිබ්බිදානු ඥානයක්". ඒක තුළ එනවා මග නොමග පැටලුණු "පටිසංකාර ඤාණය" මතුවෙන තැනක්. **තමන්ට විපාවෙන ගතියක් එනවා.** ඔය අභිසංකරණ නිකම්ම කුඩුවෙන්නෙ නැහැ. ඔන්න ඔතනින් තමයි ඒවා අනුසෝතයට යන, ඔය අනිනන්දන ගතිය බිඳ වැටෙන්නෙ. එතකම්ම ඔය මෙහෙහින් වහන්සේලාට ඕක තියෙනවා. ඕක ඔතන වැරදුණා වගේ දැනෙන ගතියක් එන තැනක් එනවා. **අන්න එතන තමයි මේ ධර්මය ප්‍රතිෂ්ඨාවක් වෙන්න ඕන, පය ගහල ඉන්නඕනි තැන.**

එතනදි **තමන්ට තේරෙන්න ඕනි මේක දියුණුවක් කියන එක.** අන්න විද්‍යාවයි තමන් අර කරකැවිල පැත්ත මාරු උනා වගේ එකපාරටම

තමන්ට අන්න "සංඛාර උපේක්ෂා ඤාණය" මතුවීගෙන එන්නෙ. අන්න එතනයි. "ඒතං ශාන්තං ඒතං ප්‍රණීතං සද්දං සබ්බ සංඛාර සමතෝ" කියන තැනට එන්නෙ. එතකම් ඔය ආයතන පිනවන ගතිය තියෙනවා. එතනට ආපු දවසට මොනව කෑවත් පිනවීමක් නැහැ. කනවා දැනෙනවා. පිනවීම සිද්ධ වෙන්නෙ නැහැ. ඒක කොහොමද උනේ කියන එක තමන්වත් දන්නෙ නැහැ. අභ්‍යන්තර පරිවර්තනය හිතල කරන්න පුළුවන් එකක් නෙමෙයි. ඒක සිද්ධ වෙනවා. ඒක සිද්ධ වෙනකම් තමයි ඔය මග යන්නෙ. ඔය මුල් අවස්ථාවෙ යෝගාවචර භූමිය ඔය ගමන යන්නෙ. ඕක එනව එක තැනකදි.

ඔය ගොඩක් අයට තේරෙන්නෙ නෑ. සකාදාගාමී භූමිය කිව්වෙ මොකක්ද කියලා මේ සකාදාගාමී භූමිය තමන්ට දැනෙන්නෙ ඔන්න ඔතනයි. සකාදාගාමී භූමිය විශේෂත්වය සමාජයෙ කතා කරන්නෙම නැහැ. මේ සමාජයේ ඉන්නෙ අර තාම නිවන් මගට ගිහිල්ල නැහැ. නිවන් මගට ගිය කෙනා දන්නවා සකාදාගාමී භූමියෙ තියෙන විශේෂත්වය.

ඒකත් කාමරාග පටිඝය කුඩුවෙන තැන දැනෙන "නිබ්බිදාව" "හයතුපටිඨාන ඤාණය" එතන ඉස්මතු වෙනතැන "පටිසංකාර ඤාණය" මතුවෙන තැන. **එතැනින් එතැනටයි අනාගාමී භූමිය තියෙන්නෙ.** ඒක කැඩෙනකම් එන්නෙ නැහැ. එහෙනම් තමන්ට නිබ්බිදාව තාම ඇවිල්ල නැහැ. හැම දෙයකම කලකිරීමක්, හැම දෙයකම කලකිරීමක් කියන්නෙ සම්මුති කලකිරීමක් නෙමෙයි. පෘථග්ජන භූමියෙ කලකිරීම කියන වචනෙන් නෙමෙයි. මේ හැම දේකම අභ්‍යන්තරයෙන්ම මතු වෙනම ගතියක්. පිනවීමක් එන්නෙ නැහැ. **පිනවීමක් එන්නෙම නැති ගතියක් එනවා. පිනවන්නම බැරී ගතියක් එනවා, පිනවන්නම බැරී ගතිය එනකොට මේක වැරදුණාද කියලා කියන තැනටමයි වැටෙන්නෙ. අන්න එතන තමයි මේ පටිසංකාර ඤාණය.** එතන තමන්ට ඉන්ද්‍රබිලයක් වගේ දැනුණොත් මේක තමයි මේ ධර්මයේ තියෙන දියුණුම තැන කියල, අන්න එතනින් තමයි කඩුල්ල පැන්නවගේ අනාගාමී වෙන්නෙ. **එතකම් අනාගාමී වෙන්නෙ නැහැ** කවදාවත්. මේක රහසක්. මේක ගොඩක් අයට කිව්වට පස්සෙ යන්න කියන්න පුළුවන්කම ලැබෙයි හිතල, නමුත් ඒක හිතල කියන්න විපා කවුරුවත් ඉෛ. අපි නොකියපු තැන් තවතියෙනවා. ඒක

නිසා බොහොම පරීක්ෂණ අපි මේව කියන්න යන්නෙ. හැබැයි මේක තමයි මේකෙ තියෙන සකදාගාමී භූමියේ තියෙන සැලැස්සු කරුණ. මෙතනින් කුඩු උනාට පස්සෙ එහා පැත්තෙ ඇත්තටම ප්‍රායෝගික පැත්ත තමන්ගේ අත්දැකීමක් විතරයි. ඒක පිනවීමක් නැහැ. කනව බොනව සේරම කරනවා. මෙයා හිනාවෙව් ඉඳියි. හැබැයි මෙයා විතරයි දන්නෙ එයා පිනවීමක් නැහැ කියලා. කිසි කෙනෙකුට ඒක තේරෙන්නෙ නැහැ.

හැබැයි මේ තුළ ලොකු පරිවර්තනයක් තව පැතිවලින් තියෙනවා. මේක කියන්න ගොඩක් වෙලා යනවා. කාලය ගොඩක් ගෙවී ගියා. නමුත් එතැනින් එහාට තමයි “අර්භත්ත සමාධිය” තියෙන්නෙ. සියල්ලම අර ශාන්ත, ප්‍රණීත, සුවය ඒකත් අත්දැකින්න ලැබෙනවා. ඒක අර පිනවන භූමියේ ඉන්නකම් අහිනන්දනය තියෙනකම් ශාන්ත ප්‍රණීත සුවය අහිනන්දනය කරන විදිහට තමයි කවුරු හරි දේශනා කරන්නෙ. ඒ කියන්නෙ එයාට දුකම අවබෝධ වෙලා නැහැ. එතකොට මේ ස්වභාවයෙන් පස්සෙ එන ශාන්ත ප්‍රණීත සුවය වෙනස්. අන්න “ඒතං ශාන්තං ඒතං ප්‍රණීතං යදිදං සබ්බ සංඛාර සමථෝ” කිව්වෙ ඔන්න ඕකට තමයි. “සබ්බභූපදි පටිනිස්සග්ගෝ විරාගෝ නිරෝධෝ” කිව්වෙ ඔන්න ඔතනයි.

නිවන් මග ප්‍රායෝගික අත්දැකීම ඒ නිබ්බිදාව, විරාගයේ නිරෝධයේ එයයි නිවන. ඒක අත්දැකින්නම ඕනි. ඒ අත්දැකින්න පරිවර්තනය වීම සාන්ද්‍රවීදික ධර්මයක්. තමන්ටමයි සාන්ද්‍රවීදික වෙන්නෙ, බාහිර කිසි කෙනෙකුට හසුවන්නෙ නැහැ. ඒමයි ශාන්ත ඒමයි ප්‍රණීත “ඒතං ශාන්තං ඒතං ප්‍රණීතං.” සබ්බ සංඛාර සමථෝ සබ්බභූපදි පටිනිස්සග්ගෝ විරාගෝ නිරෝධෝ නිබ්බාණෝ එයයිනිවන් මග. හොඳමයි අදට මේ ටික ප්‍රමාණවත්. මේ කියන මාතෘකාව යටතේ. එහෙනම් තෙරුවන් සරණයි.

මෙහෙ. වහන්ස: තෙරුවන් සරණයි ආර්යයන් වහන්ස. නමස්කාර වේවා.

තුන් වැනි දේශනය

ආර්යයන් වහන්සේ : කියන්න පුළුනෙ. ඔබතුමිය කියන්න බලන්න.

උපාසිකාව: ඔව් ආර්යයන් වහන්ස. මම දේශනා අහලා ලොකු අවබෝධයකින් තමයි ඉන්නෙ. ඒ කියන්නෙ ඒ කාලය තුළ හරියටම ක්‍රියාවෙන් ආවා ඒ කටයුතු කරගෙන. හැබැයි, ඊයෙ දවසෙ තමයි මේ බාහිර හිස් බව දැනෙන්න ගත්තෙ. ලෝකය හිස් කියන එකනෙ කියවෙන්නෙ. මේ ධර්මය තුළින් කියන එක තමයි දැනගන්න ලැබුණෙ.

ආර්යයන් වහන්සේ : නැහැ. නැහැ. එතන මෙහෙමයි. එතන ඔබතුමිය දැන් මුල් අවස්ථාවේ ඉන්න නිසා තමයි ඔහොම මුලින් පොඩි කම්පනයක් එනවා. ඒකට කියනවා භයතු පටිධාන ඤාණය වගේම තමයි, ඒ කියන්නෙ මෙතන පොඩි බයක් වගේ ගතියක් දැනෙනව නෙ. ලෝකය ඇත්තක් නෙමෙයි කියල දැනෙන කොට එනවනෙ පොඩි කම්පන ස්වභාවයක්. මේක අපි පොඩ්ඩක් ධර්මය පැත්තෙන් පැහැදිලි කරන්නෙ. දැන් මේ ධර්මය පැත්තෙදි උදයව්‍ය ඤාණය, භය ඤාණ, භයතු පටිධාන ඤාණ, මුඤ්චිතු කම්මතා ඤාණය, ආදීනව ඤාණ, නිබ්බිදා ඤාණ, සංඛාර උපේක්ඛා ඤාණය, එතනටයි යන්නෙ, පටිසංකාර ඤාණය හරහා. එතකොට මේ විදුර්ශනා සමාධි ගැන තමයි අපි කතා කරන්නෙ. හිතට එන අරමුණේ සත්‍යය දැකල මිදෙන තැන. ඒ සත්‍යය ඤාණය තුළින් දකිනව නම් ඒ දුර්ශන ඤාණය තුළින් දකිනව නම්, ඒ සත්‍යය ඤාණය තුළ අපි අදහ ගන්නෙ ඒ මේ ලොව ඇති පරම සත්‍යයයි. ඒ පරම සත්‍යය අපි හදා ගත්ත ලොවයි. එහෙනම් ඒක අපි හිතන නිසා මැවෙන ලෝකයක්.

ඒ කියන්නේ අපි අර නිතරම කියන උපමාව බල්ල පොකුණට වඩෙන නිසා පොකුණේ බල්ලෙක් ජේනවා මිසක් ඒ පොකුණේ බල්ලෙක් ඉන්නවා නෙමෙයි. එහෙනම් අපි **හිතන නිසා ලෝකයක් මවා ගන්නවා මිසක්, තියෙන ලෝකයක් නෙමෙයි.** එහෙනම් මේ බාහිර මොකුත් ගැන අදහසක් නෙමෙයි මෙතන තියෙන්නේ. මෙතන තියෙන්නේ අපි **"චින්තේන නියති ලෝකෙක" සිතුවිලි ලෝකෙක ජීවත් වෙනවා කියන එකයි.** එහෙනම් අපි මේ මනෝ ලෝකෙකයි මේ ඉන්නේ. "මනෝ පුබ්බංගමා ධම්මා" එහෙනම් අපි මේ **සිතුවිලි සංඛාර ලෝකෙකයි** මේ අපි ඉන්නේ. **"මනෝ පුබ්බංගමා ධම්මා"** එහෙනම් මේ සංඛාර ලෝකය අපි හඳුනා ගන්න ඕනි. ඒක මනෝමය ලෝකයක්. චේතනා, සංඛාරා අර කියන්නේ චේතනා. මේ සබ්බ සංඛාර.

ඒ කියන්නේ අපි "මනෝමයෙන්" මේ ලෝකය කියල හදාගෙන තියෙන්නේ ප්‍රායෝගිකව බැලුවොත් ශබ්ද, වර්ණ, ගන්ධ, රස, පහස. ශබ්ද කිව්වහම පුටුව කියන්නේ ශබ්දයක්. හැඩැයි පුටුව කිව්වහම, ඒකට රූප හැඩ තලයකුත් තියෙනවා. මෙන්න මෙතන අපේ අතරමංවීම. ශබ්දය ශබ්දයක් වෙලා හැවතිලා නැහැ. ඒ ශබ්දෙට රූප හැඩතලත් තියෙනවා. ඒ චිතරක් හැවතිලා නැහැ. ඒකට උණුසුම, සීතල, තද ගතිය සේරම අපිටමයි දැනෙන්නේ. මේක දැනෙන්නේ අපේ ශරීරයට නෙමෙයි සෙන්සස් වලටයි. මේ ශරීර කුඩුවට දැනෙන එකක් නෙමෙයි මේ අවසාන උත්තරේ මේ සෙන්සස්වල දැනෙන තැනක් නෙමෙයි මේ තියෙන්නේ. මේ තියෙන්නේ හරියට හිකම් චිලියේ විදුලි කොටනවා වගේ. මේ සිත කියන එක. තැනක් නැහැ. නමුත් දැනෙනවා. මේ දැනීම දෙයක් වගේ දැනෙන එකයි, දෙයක් වගේ දැනෙන මේ දැනෙන තැනත් අපිට තියෙනවා. මේකේ බැස ගැනීමක්. අප්පෝසාය කියන එක. එතකොට අපිට නන්දියක් තියෙනවා ඒකට ඇලීමක් ගැටීමක්.

එතකොට ඒක අපි අල්ලා ගැනීමක්. අපිට දෙයක් වගේ දැනෙන ගතියම තමයි මේ විග්‍රහ කරන්නේ. පුටුව කොනොමද දෙයක් උනේ. අන්තිමට මේකේ දැන් අපි **'සක්කාය දිට්ඨි' ප්‍රතින කරනවා, කියන්නේ තියෙනවා කියන දෘෂ්ටිය බිඳ වැටෙනවා.** ඒක දෘෂ්ටියක් තුළ, ඒ කියන්නේ මනෝමයෙන් හට ගන්නා එකක්. **ඒකයි මනෝ විඤ්ඤාණයේ දැන ගැනීම කියන්නේ. එතකොට ඒක බිඳ වැටෙනවා. ඒක බිඳ වැටුණම**

අපිට මේ ඇත්ත ලෝකේ ජේනන ගන්නවා. ඇත්ත ලෝකේ තමයි මේ අපේ ආරෝපණ බන්ධනය කුඩු වෙච්ච තැන තමයි දැනෙන සුබයක්. හැඩැයි ජේනනේ නැතිව නෙමෙයි වෙනද විදිනටම ජේනවා. වෙනද විදිනටම දන්නවා පුටුවක් කියලා. ඒ උනාට 'චිත්ත විමුක්තියක්.' **චිත්ත විමුක්තියක්** සිද්ධ වෙලා තියෙනවා. මෙන්න මෙතනයි සත්‍යය තියෙන තැන.

අපි දැකින්න ඕනි පරම සත්‍යය මෙන්න මේ ආධ්‍යාත්මය තුළින්මයි. එතකොට අපිට මතුවෙන්නේ මෙතන දෙයක් නැහැ කියන අන්තේකුත් නෙමෙයි. තියෙනවා කියන අන්තේකුත් නෙමෙයි. අපි මෙච්චර කල් ඇසුරු කරපු චිත්තයේ ස්වභාවය කොහෙවත් හම්බ වෙන්නේ නැති කමක්. ඒකයි "සම්භූත" වෙනවා කියන්නේ. **"හේතුං පටිච්ච සම්භූතා හේතු භංගා නිරුප්පති"** කිව්වෙ ඔන්න ඔතනයි. ඒක තියෙන එකක් නෙමෙයි කොහෙවත්. එහෙම දෙයක් තියෙනවා කියන්නත් බැහැ, නැහැ කියන්නත් බැහැ. මොකද මේක මෙතන මැවෙන එකක්. මැටීමක්. පණගැන්වීමක්. දෙයක් විමක් බැස ගැනීමක්. "අප්පෝසාය තිට්ඨති යාරූපේ නන්දි-තධුපාදානං?" කියන්නේ ඔන්න ඔය වචනේ තේරුම. ඔය ප්‍රායෝගික පැත්ත. දැන් මේක අත්දැකින්න ගත්තොත්, **ප්‍රායෝගිකව දැනෙන්න ගත්තොත් විමුක්තියට** පත්වෙනවා. ඒ කියන්නේ නිදහස් විමකට ලක්වෙනවා. හරියට හිකම් හිරගෙදර ඇතුළේ හිටපු කුරුල්ලා, කුඩුවක හිටපු කුරුල්ලා කුඩුව කඩාගෙන චිලියට ගියා වගේ වෙනවා. සියලු දේ බිඳ වැටෙනවා. බිත්තර කට්ට කුඩුවෙලා කුකුල් පැටිය චිලියට ආව වගේ වෙනවා. ඒ කියන්නේ දෘෂ්ටි. දේවල් කියල දැනෙන ගති මොකුත් නැති වෙනවා.

දරුව, අම්ම, ගෙවල්, දොරවල්, තමන්ගේ රූපයපවා කය පවා මොකක්වත් නැහැ. මෙතනදී අදාළ නැති අර නිදහස් විමකට පත්වෙනවා. මේ නිදහස්වීම නිසාම තමයි උත්තරීතරත්ත්වයට පත්වෙන්නේ. මෙතන තමයි "සුබය" අමරණීයත්වය. මේක ඇවිල්ල විමුක්තියක තලය කියන්නේ. ඉතිං මේක හිතන තරම් පහසු දෙයක් නෙවෙයි මේ කිව්වට වටහ ගන්න. මෙය සිතුවිලි වලින් ගන්න පුළුවන් දෙයක් නෙමෙයි. මේක අර හිතුවත් අර සිතුවිල්ල ඇතුළේ තියෙන දෙයක් වගේම තමයි. දැන් හැම සිතුවිල්ලක්ම දෙයක් වෙලයි තියෙන්නේ. හැඩැයි ඒක දෙයක්

නොවන ස්වභාවය ඤාණයට අසුවෙනවා යටින්. හරිම ගැඹුරැයි. මේ කියන එක. මේ චිත්ත ස්වභාවයේ දෙයක් නොවී තියෙන එකයි මෙතන වෙන්නෙ. ඊට යටින් බේස් එකක් තව තියෙනවා. ඒ තමයි සාමාන්‍ය ස්වභාවයක් පවතිනවා. ඒ ස්වභාවය මේකට අයිති නැහැ.

මේ ආරෝපණය කියන එක, ආරෝපණයෙන් නිදහස් වීමක් සිද්ධ වෙනවා. එහෙම නැතිව දැන් අපි පොත කියල ගත්තොත් හරි පුටුව කියල ගත්තොත් හරි පුටුව කියල ගත්ත අර ආත්මිය හැඟීම තිබුණු වටිනාකම තුන් භූමියම බිඳ වැටෙනවා. කාම භූමිය, රූප භූමිය, අරූප භූමිය, මේ තුන් භූමියම මේ අරමුණේ තියෙනවා. මේකෙ වටිනාකම කාම භූමිය රූප සංඥාව. රූප භූමිය, අරූප භූමිය දෙයක් වගේ දැනෙන ගතිය. මේක ඇතුළු තියෙනවා ආත්ම ගතියක්. මේකමයි ආත්මය. පුටුවමයි ආත්මය. “රූපං අත්තතෝ” කියන්නේ, රූපං අත්තංවා. අත්තනීවා රූපං කියන්නේ රූපං අත්තංවා අත්තනී කියල කියන්නෙම රූපයමයි, ආත්මය කියන එකයි. ඒ කියන්නේ පොතමයි මම කියන්නේ. පොතෙන් තොර මමෙක් නැහැ. මේක මහගැඹුරු විග්‍රහයක්. මේක මහා බුදු ඇසට හමුවන දෙයක් මේකයි. ඒ ‘බුද්ධි ස්වභාවයට’ අවදිවෙන්නේ මෙතනින්. මෙතන කිසිම සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් නැහැ. සත්වපුද්ගල කතාවක් නැහැ. ඒ හැම එකම වචන ගොඩක් විතරයි. පුදුම සැහැල්ලුවක් මේ මොහොතෙම නිදහස්වීමක් මහා පුදුමාකාර ධර්මයක් අපිට හමුවෙනවා. මෙතනින් එහා කිසිම කතාවක් නැහැ. අපි මේ ලෝකය කියල හදා ගත්ත ලෝකයක් කොහෙවත් තියෙන එකක් නෙවෙයි. ලෝකය කියල එකක් කොහේවත් නැහැ.

අරමුණ ඇත්ත වීම ලෝකයයි. අරමුණ ඇත්ත නොවීමම, සත්‍යය දැකීමම, චලොවයි මෙලොවයි. **මෙලොව කියන්නේ අරමුණු සත්‍ය වීම. අරමුණ සත්‍ය දැකල මිදීම චලොවයි.** අරමුණෙන් නිදහස් වීම, අරමුණේ බැස ගත්තේ නැතිවීම, චලොවයි මෙලොවයි අතර ඇති පරතරය ඒකයි හෙළිම පතයි දිය බිඳයි කිව්වේ. මේක පරතරයක් නැහැ. ඇත්තවීම මෙලොවයි ඇත්ත නොවීම චලොවයි. මේ දහම කොයිතරම් නිර්මලද? මේ ඉදිරිපත් කිරීම කොපමණ නිර්මලද? දැන් ඔබතුමියට මේක දැනෙන්න ගත්තට මුල් අවස්ථාවේදී මොකුත් කරන්න බැහැ. ඒ දේවල් මේකෙ අවසාන නැහැ. මේකෙ අවසාන අවබෝධ, අර කණ්ණාඩියේ දෙයක්

නැහැ කියන අවබෝධයම තමයි. කණ්ණාඩියේ දෙයක් නැහැ කියල අවබෝධ වුණා කියල කණ්ණාඩියේ දෙයක් නැහැ කියල අපිට අවබෝධ උණා කියල ප්‍රශ්නයක් නැහැ. අපි කණ්ණාඩිය ඔහොම තියෙනවා. අපි වැඩ කරනවා. කණ්ණාඩියෙන් ප්‍රයෝජනවත් වෙනවා. මේ විදිහට තමයි **මේ සත්‍ය අවබෝධ උනාම සාමාන්‍ය මිනිස්සු කරන කියන අරව මේවා අපිට කණ්ණාඩිය වගේ.**

උපාසිකාව : එහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්සේ : අපිට දැන් හැමදේම ගින්නක් නැතිව වැඩ කරන්න පුළුවන් කියන එකයි අපි කියන්නේ. ගින්නක් තියෙනවා කියන්නේ දෙයක් තියාගෙන කරනවා කියන එකයි. සිතුවිල්ලකම දෙයක් කරගෙන විඳවනව කියන එකයි. හැබැයි ගින්නක් නැතිව වැඩ කරනව කියන්නේ හැම සිතුවිල්ලක්ම දෙයක් කරගන්නේ නැතිව අපි කටයුතු කිරීම. මේකයි ආර්ය භූමියේ තියෙන වටිනාකම කමටහන. **මේ කමටහන තමයි අපි කිව්වේ හිටිය කෙනෙකුත් නැහැ. ඉන්න කෙනෙකුත් නැහැ. මැරෙන කෙනෙකුත් නැහැ.** පුදුමයි හේද? හිටිය කෙනෙකුත් නැහැ, ඉන්න කෙනෙකුත් නැහැ, යන කෙනෙකුත් නැහැ. **කොහොමද මේ නිදහස. කොහොමද වේතෝ විමුක්තිය.** කොහොමද මෙහෙතින් වහන්සේ පැහැදිලි කිරීම.

මෙහෙතින් වහන්සේ : එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ : කොයිතරම් වටිනවද හේද? අරහත්වයටමයි පැහැදිලි කිරීම. මෙතුමියට අපි පැහැදිලි කළා සෝතාපන්න මාර්ගයට, සකදාගාමී මාර්ගයට, අනාගාමී මාර්ගයට අරහත්ව මාර්ගයට, හැම තැනකදීම පැහැදිලි කිරීමිවලදී සිද්ධ වෙන්නේ සැහැල්ලුවක් පමණයි. ඒ සැහැල්ලුව, අවබෝධයට පත් නොවීමයි. යම් හිරයක් තියෙනව නම් වෙන්නේ. ඔව්. ඇහුණ හේද? මේ කමටහන.

මෙහෙතින් වහන්සේ: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: කොච්චර වටිනවද හේද මෙහෙතින් වහන්ස.

මෙහෙතින් වහන්සේ: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: හරි, දැන් ඔබතුමියට ධර්ම කාරණාව ප්‍රායෝගික වෙලා, පොඩ්ඩක් සැනසීමෙන් විවේකය ඇතුළුව, විවේකය කියන්නේ ආධ්‍යාත්මික විවේකයක්. මුණකට හෝදල, උයල පිහල, නාල කියල ඒ සේරම, කටයුතු සියල්ලම සැහැල්ලු මනසකින් කෙරෙනවා කියන එකයි, විවේකීව කරනව කියන එකේ තේරුම. විවේකීව කරන කොට කිසිම ආතතියක් නැහැ. දැන් මට අරක කරන්න ඕනි, මේක කරන්න ඕනි කියල ඔය වගේ බන්ධන බලයක් ඇතිවෙන්නේ නැහැ. මේ අනන්‍ය ධර්මය නිර්මලව අනන්‍ය ධර්මය ගැන සිතිය පවත්වනවා නම්. මොකද්ද මේ කියන්නේ. දෙයක් නැතිව. දෙයක් නැතිව, දැන් අපි උයන එකත් දෙයක් වෙන්නේ නැහැ. අපි කන එකත් දෙයක් වෙන්නේ නැහැ. එදිනෙදා කටයුතු හැම එක ම සැහැල්ලුයි. මුණකට සෝදන්න ගියත්, වත්ත පිටියේ වැඩක් කරන්න ගියත් පුදුම සැහැල්ලුයි. දෙයක් කරගන්නේ නැතිව කරන එක.

උපාසිකාව : ක්‍රියා සිතම සැහැල්ලුයි. වැඩ කරන විට සැහැල්ලුව දැනුණා.

ආර්යයන් වහන්සේ: හැබැයි ඔබතුමියගේ සිතුවිල්ලෙන් දෙයක් තියෙන්න පුළුවන්.

උපාසිකාව: ඔව්.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔය නිතන ඒවා කියන ඒවා හැම එක ම දෙයක් වෙලයි කියන්නේ නිතන්නේ. ඒකටත් අවබෝධයක් තියෙන්න ඕනි. මේ හැමඑකම දෙයක් කර ගෙනකියල තමයි කාටහරි කියන්නේ කියනවක. මේක දැනගෙන කියන කොට අපි ඒක ගිහිගන්නේ නැතිව ඒකත් උපාදානයක් මොකක්වත් නැහැ. හැබැයි අභ්‍යන්තරයෙන් තව හොඳින් ප්‍රගුණ කරන්න ඕනි. ඔබතුමියගේ විතක්කවල තියෙනවා දෙයක් තියෙන ස්වභාවය. අපිට ඒ හැමදේම අසුවෙනවා. ඉතිං අපි දකිනවා. ඔබතුමිය කොතනද කොහොමද කටයුතු කරන්නේ කියලා. ඔබතුමිය තව ප්‍රගුණ කරන්න ඕනි. පුහුණු වෙන්න ඕනි. පත්තියන් වෙන්නඕනි. කොහොමත් ඔබතුමිය මේ කතාකරන බුද්ධෝත්පාද ආර්යයන් වහන්සේගේ පැහැදිලි කිරීම හරි නිර්මලයි. ඉදිරිපත් කිරීම අතිවිශිෂ්ටයි. අපි දන්නවා විශාල

පිරිසකට සෙත ශාන්තිය හැඳෙනවා. සසර දුකින් මිඳෙනවා, ගින්නත් නිවෙනවා, හැමෝම ගින්නෙන් නිවිල කටයුතු කරන්න. මේ බුද්ධෝත්පාද දේශනා හේතු වෙනවා. ඉතින් පුද්ගල ස්වභාවයෙන් ගන්නේ නැතිව ධර්මතාවය දකිමින් ඒ ධර්මය හඳුනා ගනිමින් තම තමන්ගේ නිදහස්බව, තම තමන්ටම දැනෙනවා නම් කොච්චර සතුටක් ද? ඇත්තටම මේ සත්ත්වයා දුකින් මිඳෙනවා හේද? එයමයි විය යුත්තේ.

එයමයි ශාන්ත. එයමයි ප්‍රණීත. "ඒතං ශාන්තං ඒතං ප්‍රණීතං." "යදිදං සබ්බ සංඛාරා සමථෝ" මේ දහම අවබෝධ වන සැමටම අවසානයේ දැනෙන්නේ මේ ශාන්ත සුවයයි. ඒකයි බුද්ධ වචනයේ අවසානයේ කියන්නේ ඒමයි ශාන්ත "ඒ තං සාන්තං - ඒකං ප්‍රහීතං - යදිදං සබ්බ සංඛාර සමථෝ" සියලු සිතුවිලි සමනය වන නැත "සංඛාර උපේක්ෂාව" කිව්වොත් ඒකමයි සබ්බ සංඛාරසමථය අන්ත උපදිගොඩ අනන්තරෙන තැන, "සම්භූපදි පටිනිස්සග්ගෝ - විරාගෝ - නිරෝධෝ - නිබ්බාණෝ" ඒ නිවන්මග දැන් හමුවෙලා තියෙන්නේ. විවෘත වෙලා තියෙන්නේ දැන් මෙතන බැබළෙනවා බුද්ධෝත්පාද නාලිකාව. එහෙම හේද මෙහෙණින් වහන්ස. මහියංගණේ මෙහෙණින් වහන්සේට දැනෙනවා හේද මේ සුවය. නියම වෙලාවට පැවිදි වෙලා තියෙන්නේ හේද? දැන් දැනෙනවා හේද? නිතුවේ නැහැ මේ වගේ ආර්යයන් වහන්සේ නමක් ඇවිල්ල අපිව දුකින් මුදවා නිදහස් කරල දෙයි කියලා. හැබැයි පැවිදි විමම ශ්‍රේෂ්ඨයි කියල දැනෙනවා හේද දැන්.

මෙහෙතින් වහන්සේ: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. මට කියන්න වචන නැහැ. ඔබ වහන්සේ දේශනා කරන දේශනා වලට මම පැහැදිලා තියෙන තරම. ඒ බාහිරේ තියෙන දේවල් අල්ලගෙන මොනතරම් දුකක් වින්දද කියල හිතෙනවා දැන් මට. දැන් දැනෙනවා මේ බාහිරේ තියෙන ඒවා අල්ලගෙන ඉන්න තරමටම දුක වැඩියි. ඒවා අත ඇරෙන කොට පුදුමාකාර සැනසීමක් ලැබිල තියෙනවා.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔබ සියලු දෙනාම නිවනින් ම සැනසීම ලැබේවා.

මෙහෙතින් වහන්සේ: තෙරුවන් සරණයි ආර්යයන් වහන්ස

හතර වැනි දේශනය

උපාසිකාව: මට එකපාරටම අවබෝධයකට ආවා හිස් තැන්වලින් බලනවා කියන එක. ඒ කියන්නේ මම ආහාර පිඟාන බෙදා ගන්නා. ඒ වෙලාවේ දැන් මෙතන දෙයක් නැතැ කියල ලෝකේ දිනා හිස් බැල්මකින් බලන්නේ කියන එක අවබෝධ වුණා.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔබතුමිය කොහෙන්ද කතා කරන්නේ

උපාසිකාව: මහියංගණේන් ආර්යයන් වහන්ස. මං එක තැනක හිරවෙලා ඉන්නවා වගේ දැනිල ඔබ වහන්සේට කතා කරා. ඒ වෙලාවේ ඔබ වහන්සේ කිව්වේ මේක සිතුවිල්ලක්. මට දැනගන්න ඕනි වෙලා තිබුණේ වැඩි අත හැරෙනවා ද කියලා. එතනදී ඔබ වහන්සේ කිව්වේ වෙනදට වැඩිය හොඳින් වැඩ කරන්න පුළුවන් කියලා. ඊට පසුව මා ඒ වෙලාවේම වැඩ කරන්න පටන් ගත්තා. හිතේ හිරවෙලා ඉන්න ස්වභාවයක් තිබුණා නිසා තමයි මම ඔබ වහන්සේට චිදා කතා කරේ. ඒත් චිදා ඔබ වහන්සේ වෙහෙසකට පත්වෙලා ඉන්නව කියල දැනගත්තට පස්සේ ඉතිං මං කටි කරා ගොස් එක. ඊට පසුව මා වැඩ ආරම්භ කරල ක්ෂණික හිතේ, අරමුණාදිනා බල බලා තමයි හිටියේ ආර්යයන් වහන්ස. ඉතිං මේ අවබෝධය දැනුණා නිසා එතනදී හුස්ම බිංදුව තමයි පවතින්නේ. ඒ මොහොතේ හුස්ම ගැන තමයි අදහස තියෙන්නේ. මොකක්ද මේක ආර්යයන් වහන්ස. මම යන මාර්ගය අවසන් උනා ද?

ආර්යයන් වහන්සේ: එහෙම අවසන් වෙන්නේ රාග, ද්වේෂ, මෝහ කෙලෙස් සංසිද්ධිට පසුව. රාගක්කයෝ, දේශක්කයෝ, මෝහක්කයෝ නිබ්බානෝ කියන්නේ "නිබ්බදන්ති - චිරාගන්ති - නිරෝධන්ති"

පටිනිස්සගානුපස්සී" මේකෙ නිවන් මග හිතල කවුරුත් නිවන් දකින්නේ නැතැ.

උපාසිකාව: මෙහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. එක් ක්ෂණික හිතේ උදය වැය දකිමින් තමයි හිටියේ.

ආර්යයන් වහන්සේ: ක්ෂණික සිතේ උදය වැය දකිනව කියන්නේ, සවිතක්කං සච්චාරං කියල තමයි කියන්නේ. මනසිකරෝති. එතකොට මනසිකාරය කියන එක අපි භාවිත කරනවා. නැබැයි ඒක මාර්ගයට විතරයි, එල සිත්වලට යන්න බැහැ. එතන මනසිකාරයක් තියෙනවා. මෙහෙති කරනවා. මේ මෙහෙති කරන නිසා මිඳෙන බවක් අපිට දැනෙනවා.

උපාසිකාව: ඔව්. ආර්යයන් වහන්ස මං දැන් කෙනෙකුට මොනවහරි කියන කොට ඒක දැනෙනවා මට. කතා බහ කරන වෙලාවට ඇතුළුත්තයෙන් දැනෙනව. මේ අල්ලගෙන කියන්නේ නැති බවක්. එහෙම දැනී දැනී තමයි කාලය ගෙව්වේ. අර හද්දේක රතන සූත්‍රය අනන්ත කාලේ ඉඳල මං ක්‍රියා සිතේ වැඩ කරේ. ක්‍රියාවලියක් විදිනට හිතේ එහෙම දෙයක් නෑ කියල. පෙබරවාරි මාසේ ඉඳල තමයි මට "හද්දේකරතන සූත්‍රය" අනන්ත හම්බ වුණේ.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔබතුමියට තියෙනවා හඳුනා ගන්න තැන් කිහිපයක්.

උපාසිකාව: මං දැන් ඔබ වහන්සේගේ දේශනා 4 ඉඳල අහල තියෙනවා. දැනට ගොඩක් දේශනා අහල තියෙනවා. මුහුදු රැල්ල වගේ කියල කියන පොඩි දේශනා ඒ වගේ මං ගිහි ජීවිතේ ගොඩක් දේවල් ගලව ගත්ත බොහෝ දුරට.

ආර්යයන් වහන්සේ: තවත් තියෙනවා ඔබතුමියට අනන්ත.

උපාසිකාව: මොකක්ද කරන්න තියෙන්නේ මාර්ගයේ යන්න ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: මෙතනදී තියෙනවා ඔබ හිතන එක. ඒ කියන්නේ 'මනසිකාරය කරන එක තියෙනවනෙ, ධර්මය මෙනෙහි කරන මට්ටම එක අදියරක් විතරයි. ඒක සවිතක්කං සවිචාරං' කියන මට්ටම. මේ නිවන් මග ඊගාව අදියරට යන්න ඕන. ඔය ඉන්ද්‍රිය ධර්ම මට්ටම ඔය තියෙන්නේ. ඕක 'බල ධර්ම' මට්ටමට යන්න ඕන. ඒක 'අවිතක්කං අවිචාරං' කියන තැනට යන්න ඕනි. 'අවිතක්කං අවිචාරං' කියන තැනක් මේ මාර්ගය තුළ තියෙනවා, නැතිව නෙමෙයි. මේ මාර්ගයෙම තියෙන දියුණු මට්ටමක් තමයි ඒක, එල සිත් කියල අපි කියන්නෙ. මාර්ග සිත් වෙනයි එල සිත් වෙනයි. අපි මෙනෙහි කරන මෙනෙහි කරනකම්ම අපි ඉන්නෙ විභරණය තුළයි. හිස්සරණය තුළයි. එතකොට මේ විභරණය නෙවෙයි සමාපත්තියක් කියන්නේ. මේ හැම තැනකම බාහිර අපි දෙයක් නැහැ කියල මෙනෙහි කරනවනම් අපට බාහිර දෙයක් නැති බවට මෙනෙහි වෙනවා. බාහිර දෙයක් හම්බ වෙන්නෙ නැතිබව අපිට දැනෙනවා. මේක දිගටම මෙනෙහි කරගෙන යනවිට එක්තරා මට්ටමකදී මේක සාමාන්‍ය දෙයක් බවට පත්වෙනවා. එතනදී මෙනෙහිවීම නවතිනවා. ඒකට හේතුව තමයි මෙනෙහි කරන්න දෙයක් නැති වෙනවා.

උපාසිකාව: ආර්යයන් වහන්ස උනට මං මොනවගේ දේශනා ද අහන්න ඕනි?

ආර්යයන් වහන්සේ: මේක හොඳට අහන්න. මේක එක්තරා ගැඹුරු මට්ටමක්. මෙහෙම මෙනෙහි කරනකොට මෙනෙහි කරන කොට ඒක ප්‍රායෝගික වෙන්න ගන්නවා. ඒක හැම තැනම පේන්න ගන්නවා. මේක සාමාන්‍යයෙන් ස්වභාවය බවට පත්වෙනවා. මෙනෙහි කරනවා නෙමෙයි ඉබේ මෙනෙහිවෙනවා. එතකොට මෙනෙහිකරන මට්ටම ගිහිල්ල. සාමාන්‍ය මට්ටමට මිදීමක් බවට පත්වෙලා විමුක්තියක්, වේතෝ විමුක්තිය බවට පත්වෙලා. හැබැයි මේ නිවන් දැකල නෙමෙයි. මේක අවස්ථා 4කදීම සිද්ධ වෙනවා. එකක් බාහිර ඇත්තක් නොවන ස්වභාවයකුළුම ඒක බාහිරට කම්පනය නොවන ස්වභාවයකින්, ඒක දැනෙන්න පටන් ගන්නවා. මෙනෙහි කරනඑක, මෙනෙහිකරන මට්ටම අහිබවා යනවා. එතකොට මෙනෙහි කිරීමෙන් තොරව නිකන් අර අපි කියන්නෙ ධර්මය නිකම් ඕකක් පැත්තකින් තියල සාමාන්‍ය විදිහට වැඩ කරන්න කියලා කියන්නේ ඔහ්න

ඕකයි. එතකොට තමන්ට දැකින්න ලැබෙනවා මේ මොකුත් හිතලවන් නෙමෙයි, හැබැයි කිසිම දේකට බැස ගන්නෙ නැති ස්වභාවයක්. අන්න ඒක තමයි 'අවිතක්කං අවිචාරං සමාධි අවස්ථාව' එනන, සිහියටයි මේවා අනුවෙන්නෙ.

ගොඩක් දියුණුයි ඒ කියන තැන. මේක මෙනෙහි කරන තැනක් නෙමෙයි. ඒක 'අමනසිකරෝති' ඒක මනසිකරෝති කියන තැන නෙවෙයි, අවිතක්කං අවිචාරං සමාධිය කිව්වෙ ඕකට තමයි. සමාපත්ති සිත් කියන්නෙ ඕකටයි, ඒ කියන්නෙ එල සිත්, මාර්ග සිත් කියන්නෙ වෙනයි, එල සිත් කියන්නෙ වෙනයි. ඒවා මනසිකරෝති සිත් මේ දෙකම ලෝකෝත්තර භූමියේදී හමුවෙනවා. ඒ කියන්නේ අටමන කුසල්වලදී හමුවෙනවා, මහා කුසල් අට ඇතුළෙදී බාහිර ඇත්ත නොවන තැන. තමන්ගෙ මේ මාර්ග සිතේ, ඒ ස්වභාවය බවට පත්වීම, ඒ වගේම තමයි මාර්ගය මෙතන සකාදාගාමී කියන්නෙ මිදී මිදී යන එක තමන්ට දැනෙන එක. වෙනම කතා කරන්න ඕනි. කාම රාග පටිඝ මේ සිත ඇතුළෙ ඇලෙන ගැටෙන ස්වභාවයන් ටිකක් තියෙනවා. හිතේ තියාගෙන දුක් විඳිනවා. හිතේ දරුව ඉන්නකම් දුක් විඳිනවා. අන්න ඒ ස්වභාවය. ඒ ස්වභාවය සකාදාගාමී ස්වභාවය. ඒ ස්වභාවයේ ඒ අවස්ථා දෙකම හමුවෙනවා.

ඒ වගේම අපිට ඊළඟට ප්‍රකටවෙන අවස්ථාව තමයි මේ හිතෙන් මිදෙන තැන. හිතෙන් දෙයක් නැහැ කියන තැන ශබ්ද වර්ණ කියල අපි කිව්වෙ. දැන් මේ හැම දෙයක්ම දරුව, කියල පෙර කරපු දේවල් අතිතයේ ඒවා මේ වගේ, ද්වාර '6' ගැන හොඳ අවබෝධයක් තියෙන්න ඕනි. වර්ණ ශබ්ද රසපහස වගේ ඒවා. සිතුවිලි වලත්, ද්වාරයක් විතරයි. සිතක් ඇතිවෙන්නේනෑ. සිතට හිමිකාරයෙක් නැතිවෙනව. ඒකත් ද්වාරයක් විතරයි. ගන්ධය දැනෙනවා, පහස දැනෙනවා, වර්ණ පේනවා, ශබ්ද ඇහෙනවා, සිතුවිලි එනව යනව කියන්නේ ද්වාරයක් පමණයි. ඒකටත් හිමිකාරයෙක් නැතිවෙනවා.

මේ හැම තැනකදීම මේ මාර්ගය දියුණු වීගෙන යන කොට මේ බාහිර නෙමෙයි මේ සිතම බව, හැම එකම දැනෙන්නගන්නවා සිතුවිලි පමණයි.

මේ සේරම සිතමයි. 'මනෝ විඤ්ඤාණය' පමණයි. අභ්‍යන්තරයෙන් ධාතීරට සම්බන්ධයක් නැතිවෙනවා. ලෝක සංඥාව බිඳ වැටෙන තැනටම වනවා. මේක ශබ්දයක් වර්ණයක් පමණයි කියල මෙනෙහි වෙනවා. ඊට පස්සෙ සිතෙන් දෙයක් නෑදේද? ශබ්ද වර්ණ නේද? හොඳට ආයතන වෙන්වෙලා ජේන්න ගන්නවා. මෙතන මේසයක් තියෙනවද පුටුවක් තියෙනවද මෙතන තියෙන්නේ සිතුවිල්ලක් විතරනෙ. මේකත් ශබ්දයක් විතරනෙ පුටුව කියන්නේ, ශබ්දයයි වර්ණ කියල මීක කැබෙනවා. මේ මාර්ගයේ පිළිවෙලට යන කෙනෙකුට හොඳින් අනුවෙනවා මේ අනාගාමී භූමියේ කථාව, මේ ශබ්ද වර්ණ කියල තමයි ජේන්නෙ. ශබ්දයක් පමණයි. වර්ණයක් පමණයි. ශබ්ද, ගන්ධ, රස, වර්ණ, පහස කියල යන ඒවා එකට එකතු වුන දේවල් විදිහට හම්බ වෙන්නෙ නැහැ. දරුව කිව්වත් ශබ්දයක් විතරයි වෙන්නෙ. මේ ශබ්ද වර්ණ විතරයි. ඒක ස්වභාවය. සිතින් මිදෙන තැනට වනවා. ව්‍යහරේ දෙයක් නැහැ කියන එක තේරෙන්න ගන්නවා. මේ සිත ඇතුලේ සිතන එකතුලත් දෙයක් නැතිබව, ව්‍යහරේ දෙයක් නැහැදේද? කියල. සිතේ කොහොමත් භෞතික දේවල් හම්බවෙන්නෙ නෑ නේද කියල. ඒක හැම පැත්තෙන්ම මෙනෙහි වෙන්න ගන්නවා. මේක සිතුවිල්ලක්. මේක තේරුමක් නැහැ. සිතුවිලි කියන්නෙ ශබ්ද වර්ණ එකතු වෙන එක. මෙතන ආත්මයක් කියල දෙයකුත් නැහැ, මේකත් ශබ්ද වර්ණයෙන්මයි හැදිල තියෙන්නෙ කියල ඔන්න ඔය අවබෝධය හොඳට පිරිසිදු වෙන්න ගන්නවා.

ලිහෙන්න ගන්නවා. ඒ තුළ ඇත්තටම තමා හැති වෙනවා. දෙයක් දකින කොට ඒක ශබ්ද වර්ණ වෙන කොට ඒක දෙයක් වෙන්නෙ නැහැ. දෙයක් වෙන්නෙ නැති වෙනකොට ඒක දකින කෙනා නැති වෙනවා. ඇයි දකින්න දෙයක් තිබුණොත්නෙ, කෙනෙක් ඉන්නෙ. දෙයක් නැත්නම් කෙනෙක් නැහැනෙ. අන්න සෘජිධිමය ස්වභාවයක් දැනෙනවා. ලෝක සංඥාවලින් මිදෙන ස්වභාවයක් මේක අධ්‍යාත්මයෙන් මිදෙන ස්වභාවයක් දැනෙන්න ගන්නවා. ඔන්න මේකෙන් තියෙනවා මාර්ග අවස්ථාව වෙනයි, ඵල අවස්ථාව වෙනයි. මෙනෙහි කරනකම්ම තියෙන්නෙ මාර්ග 'සචිතක්කං සචිචාරං' ව්‍යහරට ඵල අවස්ථාව කියන්නෙ නිරායාසයෙන්ම මිදීම. අත්දැකීමකට පත්වීම. ඒක තමයි අනාගාමී ඵලයට පත්වීම කියන්නෙ. ඒ කියන්නෙ හිමිති බැස ගන්නෙ නැහැ. අනිමිත්ත වෙනවා.

උපාසිකාව: විහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ව්‍යහර තමයි අනාගාමී අවස්ථාව. හැබැයි මේ කතාව තවත් විහාර තියෙනවා. මේකෙන් අරහත් මාර්ග සිත් වලට වනවා. අරහත් මාර්ග සිත්වලට වනව කියන්නෙ තමාටම රාග ද්වේෂ මෝහ කෙලෙස් සංසිඳෙන ස්වභාවය, අභ්‍යන්තරයට සිහිය පැවැත්වීමක් තියෙනව. දැන් කොහොමත් ධාතීර කතාවක් නෑ. හැබැයි අභ්‍යන්තරයට සිහිය පවත්වන වෙලාවෙදි හැම දෙයකටම කම්පනය වෙන්නෙ නැහැ. මේක අර කවුරුහරි බැන්නත් එකයි, ගැහුවත් එකයි. මොනවහරි වටින දෙයක් කැඩුණත් එකයි ගාණක් නැහැ. හැබැයි මේ ස්වභාවය මොනවහරි නොකරන ස්වභාවයකුත් නෙවෙයි. මොනවහරි දෙයක් උනොත් දරුව හරි ලෙඩ උනොත් යමු පුතේ බෙහෙත් ගේන්න කියල වෙනද වගේම කරනවා. කම්මැලි කමක් නැතිව. අපි වෙනදට හෙට යමු කිව්වට මේ වෙලාවෙදි යමු දැන්ම කියල කරනවා. ඒ වගේ කම්මැලි ස්වභාවයක් නැතිව දැන් නැවුම් ස්වභාවයක් තියෙනවා. හැබැයි විඳවන්නෙවත් නැහැ. කිසිම විඳවීමක් නැහැ. මෙතනදි අර සැප දුක කියන ඒවත් ගාණක් නැහැ. අමුතුව ස්වභාවයක් මෙතන තියෙනවා. මාර්ග ස්වභාවය වෙනයි. ඒකෙන් මෙනෙහි වෙන ස්වභාවය මාර්ගයමයි.

ඉතිං ඕකෙ රාග ද්වේෂ මෝහ ස්වභාවය කම්පන වංචල ස්වභාවයකුත් දැනෙන්නෙ. අවසානයේදී කම්පනය වෙන කම්පනය නොවන ස්වභාවය, අරමුණුවලට කම්පනය වන ස්වභාවය නොවන ස්වභාවය, දියවන ස්වභාවය සිහියට හසුවෙනවා. ඥානයට අසු වෙනවා. මේක තමයි ආසවක්ඛ්‍යා ඥානය. ඒ ආසවක්ඛ්‍යා ඥානය තමයි මේකෙ දිගටම දිගටම දිගටම අවසානයේදී කරනව නෙමෙයි මුකුත් දැනෙන එක දිගටම ඒක තමයි අරහත්වයට යනකම්ම ඒක ඥානය (සිහිය) පවතිනවා. තමන් දන්නවා තමාට සාන්ද්‍රිධිකයි අරහත්වයට පත්වී නැතිබව.

උපාසිකාව: ආර්යයන් වහන්ස මට ගිහි ගෙදර මේක ගැටලුවක් වෙන්නෙ නැද්ද?

ආර්යයන් වහන්සේ: ඕක හිතනවා කියන්නෙ ඔබතුමිය තාම ඉන්නෙ විවිකිවිඡාව තියෙන තැන.

උපාසිකාව: ආර්යයන් වහන්ස මං කවදාවත් පොතේ දැනුම හෙවිවෙ නැහැ. මාර්ගය අනුච්ඡා තැන ඉඳල කටයුතු කරා.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔය කියන වචන තියෙනව හේද? ඕවා විතක්ක. ඔය විතක්ක කියන්නෙ ඔය හැම විකක්ම හිමිත්තක්.

පස් වැනි දේශනය

උපාසිකා: තෙරුවන් සරණයි ආර්යයන් වහන්ස. මං ඔබ වහන්සේට කලින් කතා කරා. ඔබ වහන්සේ අවිචේකයි කියපු නිසා මට ගන්න බැරි උනා. ආර්යයන් වහන්ස, මට මේ අවස්ථාව ටිකක් දෙන්න පුළුවන්ද ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: හරි කියන්න.

උපාසිකා: ආර්යයන් වහන්ස මට පොඩි ගැටලුවක් තියෙනවා අර මොහොතට අවධිය කියන තැන. මම ධර්මය දැකීමේ ඉන්න කොට ඒ පත්වෙන අවස්ථාව ද කියල මට චුට්ටක් දැනගන්න ඕනි. ඒකයි ආර්යයන් වහන්ස ගත්තෙ මම.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔබතුමිය කොහෙන්ද?

උපාසිකා: මම රත්නපුරෙන් ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: මේ අවධිය කියල කියන්නෙ දුර්ගතයෙන් මතු වන විකක්.

උපාසිකා: විහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. මම ධර්මය දැකීමේ ඉන්න කොට නිකම් අමුතු තැනකට වැටුණ මාව. විතන ආර්යයන් වහන්ස ජේනවා. ඔක්කෝම ශබ්ද ඇහෙනවා. හැබැයි විතන හරිම නිහඬයි ආර්යයන් වහන්ස. හරිම නිහඬයි. විතනම ඉන්න පුළුවන්. කිසිම කරදරයක් නැහැ. සතුටක් කියල දෙයකුත් නැහැ. මට විතන මොකක්ද කියල තේරෙන්නෙ නැහැ. මගෙ ඥානය මදි මට ඒක තේරුම් ගන්න

ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔය ඉන්නෙ අර මාසාවෙන් ආපු අපි මොනවහරි අත්දකිනව නම් ඒ විඤ්ඤාණ මාසාවනෙ.

උපාසිකාව: ඔව්.

ආර්යයන් වහන්සේ: අපි මේ කරන්නෙ මෙනෙහි කිරීමක්නෙ. මෙනෙහි කිරීමෙන් තොර දෙයක්. මෙනෙහි කිරීමෙන් තොර දෙයක්නෙ අපි මේ 'අවිනක්ක' කියල කියන්නෙ. නමුත් මේ සවිතක්ක කියන ස්වභාවය තමයි යෝගාවචර ස්වභාවය. මාර්ගය තුළ ඉන්න ස්වභාවය. දැන් අපි මේක මෙනෙහි කරනවනෙ. මොහොතට අවදිය කියන්නෙ මොකක්ද කියල. අවබෝධයක් නැති නිසානේ. දැන් බැලූ බැල්මට සමහර අය බාහිරින් උඩින් බලල විග්‍රහ කරනවනෙ. අතීත සිත ගිහිල්ල ඉවරයි. අනාගත සිත තාම ඇවිල්ල නැහැ. දැන් මේ මොහොත විතරයි. මේ මොහොතේ සිතත් ඇත්ත නෙමෙයි කියල.

උපාසිකාව: මම ආර්යයන් වහන්ස සිත හැදෙන හැටි බලන් ඉන්නවා. හුස්මට සිත ගන්නවා. ඒ හුස්මට හිත අරන් ටිකක් වෙලා.

ආර්යයන් වහන්සේ: කොහොමද ඒක කරන්නෙ බලන්න කියන්න.

උපාසිකාව: මං ආර්යයන් වහන්ස පැහැදිලි තැනක ඉන්නෙ. බාහිර පරිසරය දිනා බලන් තමයි මම ඉන්නෙ. දැන් ගස් කොළන් තමයි ගොඩක් පේන්නෙ. ඉතිං ඒ වෙලාවෙ ඔන්න මං දැන් බලාගෙන ඉන්නවා. එතකොට දැන් සිතවල් හැදෙන හැටින් මට පේනවා. එතකොට අර අමුතු ස්වභාවයකට හිත පත්වෙනවා. ඒ කියන්නෙ ඔක්කෝම පේනවා. පරිසරයේ සියුම් ශබ්ද පවා ඇසෙනවා. ඒ වෙලාවට හරිම නිහඬයි. මං ඉන්නෙ ඇස් දෙක ඇරගෙන. භාවනායෝගීව නෙවෙයි ඉන්නෙ. මට ඉඳගෙන ඒ අවස්ථාවට පත්වෙන්න පුළුවන්. රෑට නිදා ගන්න ගිය විට ඒ අවස්ථාවට පත් වෙන්න පුළුවන්. ආර්යයන් වහන්ස මට රෑට නින්ද ගියත් ඇහැරලා වගේ ගතියක් දැනෙනවා. ඒක අර හීනය තුළ

හීනය කියල ඔබවහන්සේ කිව්වෙ ඒක ද දන්නෙන් නැහැ. හැබැයි මට අවදියෙන් හිටිය වගේ දැනෙනවා.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒ අවදියෙන් ඉන්න එක හීනය තුළ හීන නෙමෙයි.

උපාසිකාව: මට දැනෙන්නෙ ඇහැරලා වගේ දැනෙන්නෙ. හැබැයි හොඳට නින්ද ගිහිල්ලා. මට එහෙම ගතියක් තියෙනවා ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒ කියන එක හරි. ඒක අවිධිමත් ස්වභාවයක්. දැන් ඔබතුමිය මේ වෙනකොට ධර්ම දේශනා කියක් විතර අහල තියෙනවද?

උපාසිකාව: 500කට විතර කිරිටු වෙන්න අහල තියෙනවා.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒක තුළ දැන් දැනුමෙහුත් එනවනෙ. මේ විඤ්ඤාණ මාසාව කියලා. මේ අඹ ගහ තියෙනව. කොස් ගහ තියෙනවා. හැබැයි මේ හැම දෙයකින්ම මිදුණ ස්වභාවයක් දැන් තමන් ධර්මය තුළ අනනවනෙ.

උපාසිකාව: ඔව්. ආර්යයන් වහන්ස මට මේ අඹ ගහ කියල....?

ආර්යයන් වහන්සේ: දැන් මේ අඹ ගහ කියල අපිට පේනව වගේම, නං අපිට හිතෙනවනෙ ඒ හැම දේකින්ම මිදුණ ස්වභාවයක් තියෙනවා කියලා. අරමුණු වෙනවනෙ මනසිකාර කෙරෙනවනෙ. අහපු ධර්මය මෙනෙහි වෙනවනෙ ඒ මොහොතේ අහපු ධර්මයට වැඩ කරනවනෙ මෙහෙම මිදුණ ස්වභාවයක් ගැන, යම්කිසි අරමුණක් සකස්වෙනව හේද? ඇතුළාන්තයෙන්ම.

උපාසිකාව: පස්සෙ මං ඔබ වහන්සේගේ දේශනා කීපයක් නැවත ශ්‍රවණය කරා. ඒක ආවට පසුව. මුල් දේශනා. ඒත් මේක මෙතනද කියල මට දැනෙන්නෙ නැහැ. කොහොම හරි අමුතු තැනක් ඒක. නිශ්ශබ්දයි කියන්නන් බැහැ. මට පරිසරයේ ඔක්කෝම ඇහෙනවා පේනවනෙ සියුම් ශබ්ද පවා ඇසෙන හරි සියුම් තැනක්. හරිම ශාන්තයි.

ආර්යයන් වහන්සේ: මොකක්ද ඔය තැනක් කියන්නෙ?

උපාසිකාව: දැන් ඒක තැනක් තියන්නෙ තැනකට නෙමෙයි. ඒක සාමාන්‍යය ස්වරූපයෙන් වෙනස් ස්වභාවයක් අර සෝභාකාරී ස්වභාවයෙන් මිදුණු තැනක්.

ආර්යයන් වහන්සේ: නිවන් මග මොකක්ද?

උපාසිකාව: නිවන් මග කියන්නේ ආර්යයන් වහන්ස මට දැනෙන විදිහට කෙලෙස් සංසිඳෙන මගනෙ.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔව්. රාග, ද්වේෂ, මෝහ කෙලෙස් ප්‍රභාන‍ය වීමනෙ.

උපාසිකාව: අනික ආර්යයන් වහන්ස මගේ වෙනසක් තියෙන බව පැහැදිලියි. මම මීට මාස ගාණකට කලින් හිටියට වැඩිය වෙනසක් පැහැදිලියි.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔය ඔක්කොම හරි. ඔබතුමිය ගුරුවරියක් නේද? ඔබතුමියගෙ ගම් පළාත කොහෙද?

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. මම රත්නපුර කුරුවිට ආර්යයන් වහන්ස. මම මීට කලින් ඔබ වහන්සේට කතා කරා. එතකොට මං මොකත්ම ධර්මය ගැන දන්නෙ නැහැ.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔබතුමිය මේ කියන ධර්මය හොඳට අහල තියෙනවා. හොඳට තේරෙනවා. දැනුමට ඔක්කොම දන්න. හැබැයි ප්‍රායෝගිකව භොයන්න යන එක වැරදියි.

උපාසිකාව: මං හෙවිවෙ නැහැ ආර්යයන් වහන්ස. ඔබ වහන්සේ එතනදි කියනවනෙ අර හිත දකින්න කියලා. එතකොට ඔන්න දැන් ශබ්දයක් ඇහෙනවා. ටිං ටිං ගාලා එතකොටම ලේනා කියලා දැනෙනවා ශබ්දේ. එතකොට තමයි අර අමුතු පැහැදිලිවීමක් වෙලා මේ තැනට වැටෙන්නෙ.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඕක මනෝ විකාරකට අනුවෙලා කියල හිතෙන්නෙ නැද්ද?

උපාසිකාව: ඒක තමයි ආර්යයන් වහන්ස. මම මේක ඉක්මනටම ඔබ වහන්සේට කිව්වෙ.

ආර්යයන් වහන්සේ: කියපු එක හොඳයි. කියපු එක හොඳයි. හොඳයි, මම ඔබතුමියට මොකත් එහෙම නරකක් කියනවා නෙමෙයි. එක තැනක තියෙනවා හරි සියුම් කෝණයක්. ඒ කියන කෝණය බොහොම සියුම්. මේ දහමෙ කොහොමත් විජ්ජා මැජ්ඣික නැහැ. පළමුවෙනි එක. එතකොට ඔය හැමදේම තියෙනවා. හැබැයි අවිධිමත් ස්වභාවයක්. මිදුණ ස්වභාවයක් දැනෙනවා කියන එක අර ඇත්තටම දැන් ධර්මය තුළ අවබෝධයක් අභ්‍යන්තරයෙන් මතු වෙනවනෙ. අභ්‍යන්තරයෙන් මතු වෙනවනේ මේ දරුව කියල නොදැනෙන ස්වභාවයක් සිහියට හසු වෙනවනේ.

උපාසිකාව: මේ බාහිර දේවල් ගැන ඇල්ම අඩුවෙන බව දැනෙනවා ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: අන්න ඒ දැනෙන ස්වභාවය තමයි අවධිය. මේක හොඳට අහගන්න. කලබල වෙන්න එපා. දැන් දැනෙන ස්වභාවය තියෙනවා නේද දරුව කියල, ගෙවල් කියල. ඒ ඒක තමයි අවධිය. වෙන අවධියක් නැහැ.

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: දැන් ඔය සිතින් මොනාහරි හෙවිවොත් ඒක මනෝ විකාරයක් වෙනවා.

උපාසිකාව: මායාවට අනුවෙලා නේද ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒකම මායාවක් වෙනවා. ඒක සිතුවිල්ලක්. අවදිය කියන්නේ දැනෙනවනේ සිහියට ඥානෙට අසු වෙනවනෙ, අගයක් නැති ස්වභාවයක්. ටික ටික දරුව කියල මහත්තයා කියල ගෙවල් කියල අගය දියවීගෙන යන ස්වභාවයක් දැනෙනවනෙ. ඒත් එක්කම සැහැල්ලුවක් දැනෙනවනෙ.

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. මට හිතෙනවා මං දැනුයි පිටත් වෙන්නෙ කියල.

ආර්යයන් වහන්සේ: එතැනින් එතැන මේ පොල් ගහ තියෙනවා. අඹ ගහ තියෙනවා කියල පේනව කියලා හිතනවනෙ, මේක ඇවිල්ල ආටිපිළුල් ඕපපාතිකව ගත්තවක මේක ඔර්ජනල් අවධිය නෙමෙයි. මේ අර අහසු ධර්මය එලියට එනවිට අසුවන දෙයක්. ඒ කියන්නෙ දැන් හිතනවමෙහෙම දෙයක් තියෙනවා කියල, හිතල හොයන එක. දැන් මේ අඹ ගහ නා ගහ තියෙනවා. මේ මොකක් නැති එකක් කියල හිතුවොත්, ඒක විඤ්ඤාණ මායාව. ඒක අවධිය වගේ තමයි පේන්නෙ. ඒක විඤ්ඤාණ මායාව. එහෙම එකක් නෙමෙයි සැබෑම අවධිය. සැබෑම අවධිය කියන්නෙ, දැන් දරුව කියල ගෙදර කියල අගයක් එනවනෙ. ඒ අගය දියවීගෙන යන ස්වභාවය තමයි අවධිය කියන්නෙ. අරක නෙමෙයි. අරක ඇවිල්ල දර්ශනය හොයන එකනෙ, තියෙනවා කියන එක. හැබැයි මෙතනත් තියෙනවා ඔන්න ඕකම. මෙතන වටිනාකමත් දියවීගෙන යන ස්වභාවයක් දැනෙනවා දරුව කියල ගෙවල් කියල, තමන්ගෙ රූපෙට, ඔය ශබ්දය කියල, දැන් අපි කතා කරන වචනවල, සිතුවිලිවල, දෙයක් කියල, නැති බව. මේ කිසිම දේකට කම්පනය වෙන්නෙ නැහැ. අධොප්පා වේතෝවිමුක්තිය කියන එක අකම්පිතයි.

අන්න එතන තමයි බැස ගන්නෙ නැති ස්වභාවය. අර බැස ගන්නෙ නැති නිසානෙ අගයක් පෙන්නන් නැත්තේ. ඒ අගයක් නැති බව ඥානෙට හසුවෙන එක තමයි. ආසවක්ඛ්‍යා ඥානය. ආසුව කෙලෙස් ක්ෂයවෙන ඥානය, අන්න එතන මතුවෙනවා අවධියක්. අර අගය නැතිවෙන කොටම ඇති වෙන අවධියක්, ඒක තව තව දියුණුවෙනවා. විවරතෝ විපඪිතෝ එතකොට අගය නැතිවෙලා නැතිවෙලා කිසිම දේක අගයක් නැති අවධියක් මතුවෙනවා. අන්න එතනයි තියෙන්නෙ 'රාග ක්ඛයෝ ද්වේශක්ඛයෝ මෝහක්ඛයෝ හිබ්බානෝ' කියන රාග, ද්වේෂ, මෝහ කෙලෙස් සංසිදෙන අර කිසිම දේකට නොඇලෙන 'හිබ්බිදන්ති විරාගන්ති.' කිසිම ඇල්මක් නැහැ. විරාගයට යනවා. හිබ්බිදාවට යනවා අන්න නිරෝධෙට යනව අන්න එතනයි අවධිය තියෙන්නෙ. මේ හැමදේම

අවසානයට යනකොට අර හැම එකම මිදුන ස්වභාවයක් තමයි දැනෙන්නෙ. තියෙනවා, පේනවා, දැනෙනව උනාට අගයක් නැහැ. ඕකයි ඔය විග්‍රහ කරන්නෙ. දැන් ඕක කවුරුහරි පිටින් හෙවිවොත් අඹගහ තියෙනවා. ඒක නැති උනා වෙන ගහක් දැක්කා. ඒක නැති උනා කියල හෙවිවොත් ඒක වෙහින් කතාවක්.

උපාසිකාව: ඒක විඤ්ඤාණ මායාවට අසුවීම නේද ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔව්. විඤ්ඤාණ මායාවට අසුවීම. ඒක හිතයක්.

උපාසිකාව: හැබැයි ආර්යයන් වහන්ස මට මෙහෙම එකක් තියෙනවා. මං හරියට කතා කරනවා. මං ගුරුවරියක් වීම නිසා හිතරම අපි කතා කරනවනෙ. දැන් හැබැයි මට ඉස්සර වගේ වැඩිය කතා කරන්න හිතෙන්නෙ නැහැ. මං පැත්තකට වෙලා ඉන්නවා.

ආර්යයන් වහන්සේ: අන්න ඒ තත්ත්වෙට සිහිය පවත්වා ගන්න. අවධිය එතකොට සිහියට අසුවෙනවා. ඒක තමයි දියුණුව.

උපාසිකාව: ඒක තමයි මට ලොකුවටම දැනෙන්නෙ.

ආර්යයන් වහන්සේ: විතක්ක විචාර සංසිදෙනවා. ප්‍රීතිසුඛ ඒකාග්‍රතා කියන මග විදර්ශනා සමාධිවලත් එනවා. ඒක තමයි අවධිය. ඒ අවධිය එන්නෙ අර අගයක් නැතිවෙන අවස්ථාවෙදි.

උපාසිකාව: මට දැන් කා එක්කවත් දොඩමළු වෙන්න යන්න හිතෙන්නෙ නැහැ ආර්යයන් වහන්ස. පැත්තකට වෙලා ඉන්නවා.

ආර්යයන් වහන්සේ: දෙතිස් කතාවලට විචිචර යන්නෙ නැහැ. හරයක් නැති නිසා. හැබැයි අභ්‍යන්තර ප්‍රඥාවක් එනවා අවධිවෙලා, තාම ඔබතුමිය මාර්ග සිත්වලනෙ ඉන්නෙ. එල සිතේ ස්වභාවය ඔයට වැඩිය ගොඩක් වෙනස්. මාර්ග සිත් එල සිත් කියල දෙකක් තියෙනවනෙ. දියුණු අවස්ථාවක් එනව ඕකෙ ටික දුරක් යනකොට. ඒ කියන්නෙ මේ මිදුණ ස්වභාවයක හිටිය උනාට සාමාන්‍ය විදිහට ඔක්කොමත් එක්ක බැහැරල වැඩ කරන්න පුළුවන් වෙනවා.

උපාසිකාව: මට අර කතාව අඩු වුන බව හොඳටම දැනෙනවා ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒ ඔබතුමියගෙ විතක්ක වැඩිය තිබුණු නිසා. හැබැයි දැන් අවසානෙදි මොකුත් තියාගන්නවත් හිතෙන්නෙ නැහැ නේද?

උපාසිකාව: හැබැයි ආර්යයන් වහන්ස ඇල්මැරුණු ස්වභාවය නම් එනව. ආර්යයන් වහන්ස දැන්.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒක එන්නෙ ඔය මැද හරියෙදි තමයි. ඒ තිබ්බිදාව එනවා. වැරදියි කියල සැක, සංකාවකුත් එනවා. 'පටිසංධාර ඤාණය' කියන්නේ ඒකයි. මොකද මේ කිසිම දේක හරයක් නැති වෙනවනෙ නන්දිය නැතිවෙනවනෙ ඇලීම නැති වෙනවනේ.

උපාසිකාව: කිසිම දේකට කැමැත්තක් නැහැ ආර්යයන් වහන්ස. වෙනද වගේ නැහැ. මට සැහැල්ලු බවක් දැනෙනවා. එතකොට ආර්යයන් වහන්ස නින්ද ගියත් අවදියෙන් වගේ දැනෙන්නෙ ඇයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒ අවිධිමත් ස්වභාවය. කිසිම දේකට කම්පනය නොවන ස්වභාවය. ඒ ස්වභාවය දිගටම වගේ තියෙන එක? හැබැයි නින්ද යනව. යන්නෙ නැතිව නෙමෙයි. ගැඹුරු නින්දට යනවිට ඒක දැනෙන්නෙත් නැහැ. අඩ නින්දෙ තමයි ඒ ස්වභාවය තියෙන්නෙ.

උපාසිකාව: එක දවසක් මට හොඳටම දැනුණා. දැන් මගේ ප්‍රතික්‍රියාවක් නැහැ කියල හිතෙනවා.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔය ටික තියෙන්නෙ මැද හරියෙදි ඔතන තමයි. රැවටෙන කාලයක් එනවා මැද හරියෙදි.

උපාසිකාව: කාලයක් ආර්යයන් වහන්ස මට කම්මැලි ගතියක් තිබුණා. ඔබ වහන්සේගේ දේශනා අහනකොට මට ඇහුණා.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔබතුමිය තාම මැද ඉන්නෙ. අදියර 4කට

එනවනෙ. **සෝතාපන්න බාහිරින් මිදෙණ නැතක් එනවා. අනාගාමී භූමියෙන් එනවා, සකෘදාගාමී භූමියෙන් එනවා.** ඔබතුමියට තමයි සාන්ද්‍රිධීක වෙන්නෙ. ඔබතුමිය තමයි දන්නෙ බාහිර අරමුණුවලට කොච්චර දුරට බැසගෙන තියෙනවද කියල.

උපාසිකාව: මට මේ දහමට හිත හැදෙන එකටත් ගොඩක් කල් ගියා ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: නෑ. නෑ. මම අහන පුඤ්ඤෙට උත්තර දෙන්න. ඔය එන්නෙ විතක්ක. ඒ කියන්නෙ බාහිරට කොච්චර දුරට දැනෙනවාද, තාම බාහිර දැනෙනවද කියන ස්වභාවය.

උපාසිකාව: බාහිර කිසිවක් නැහැ කියල දැනෙනවා.

ආර්යයන් වහන්සේ: මේ කියන්නෙ සිතුවිලිත් නෙමෙයි. දැනුමත් නෙමෙයි. ඒවා මනසිකාර. එකක්වත් විඤ්ඤාණ මායාව නෙමෙයි මේ කියන්නෙ. "සබ්බි පාපස්ස අකරණං" නෙමෙයි මේ කියන්නෙ. ඒවා සිතුවිලිනෙ. ඔබතුමිය හොඳින් පිරිසිදුවට නිර්මලව ගලපා ගන්න ඕනි මේ දහම. එහෙට මෙහෙට දුවන කොට අපි දන්නවා තම සෘජු රේඛාව අඳුරන්නෙ නැහැ කියලා. මේ සෘජු රේඛාව මොකක්ද මෙතන බාහිරට සිතියක් තියෙන්න ඕනි. මේ සිත තාම බාහිර ලෝක සංඥාවල බැස ගන්නව.

උපාසිකාව: බැස ගන්නව ආර්යයන් වහන්ස. මම ඉන්නව හොඳටම දැනෙනව මට.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඉතිං මම නැති වෙන්න රහත් වෙන්න ඕනි නෙ.

උපාසිකාව: එහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්සේ: මේ කියන්නෙ ඒක නෙමෙයි. ඒ කියන්නෙ ඉන්න තැන හඳුන ගන්න එක. ඒ කියන්නෙ බාහිරට නිතරම ඇලෙනවා නම් බාහිරත් එක්ක නිතරම ගැටෙනව නම් නැතිනම් ඒකෙන් මිදුණ ස්වභාවයක් ද. අන්න එතනට සිතිය තියෙන්න ඕනි. 'ආසවක්ඛ්‍යා ඥානය' හොඳින්

තියෙන් ඕනි දියුණුවෙන්. ඔය ලාභට ගෙමිබො අල්ලනව වගේ නෙමෙයි අනුපිලිවෙලින් හොඳින් සිතියෙන් නුවණින් පුරුදු වෙන්න ඕනි. ඒ කියන්නෙ ටිකෙන් ටික ටිකෙන් ටික බාහිරත් එක්ක තියෙන, ඒ කම්පන ස්වභාවය, දියවීගෙන යන ස්වභාවය අසුවෙන් ඕනි. මේ දරුව කියල වෙනද වගේ යන්නෙ නැහැ. ගිහි ගන්නෙ නැහැ.

උපාසිකාව: නැහැ ආර්යයන් වහන්ස. මං වෙනදට පුතාට නිතරම කෝල් කරනවා. දැන් කොතනද ඉන්නෙ. දැන් කොතනද ඉන්නෙ කියලා. මොකද කරන්නෙ. දැන් ලෙක්චර්ස්ද කියලා. දැන් ඒවා නැහැ ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒ වගේම තියෙන්න ඕනි අර අභ්‍යන්තරයට සිතියට මේව අසුවෙන් ඕනි සිතියට තියෙන්නෙ ඕනි හොඳ, තමන්ට සාන්ද්‍රිධීක වෙන්න ඕනි. තමන් හොඳින් මේක හඳුන ගන්න ඕනි. අර 'නිස්සරණ' කියන්නෙ. අපි බාහිර දෙයක් වගේ දැනෙන ස්වභාවය කොයිතරම් දුරට මිදිල තියෙනවද කියල. මේ සිතම බව දැනෙන ඒක වෙනම එකක්. ඒක හොඳින් මෙහෙහි කරල තියෙන්න ඕනි.

උපාසිකාව: ඔව්. ඒක සිහි කරනව ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: හිතන එක වෙනයි. දැනෙන එක වෙනයි. මේ හැම එකම අපි කතා කරන්නෙ සිතන එකෙන් නෙමෙයි. දැනෙන එකෙන් කතා කරන්නෙ.

උපාසිකාව: මට හිතෙන්නෙ මං තාම ඉන්නෙ හිතන තැන කියලා ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒ විතක්කවල තියෙන්නෙ. ඒ විතක්කවල හිතන ගතිය තියෙනවා. දැනෙන ගතිය හොඳින් බලන්න ඕනි. කල්පනාවෙන් සිතියක් තියෙන්න ඕනි. හිතන බවකුත් තියෙන්න ඕනි. ඒක දැනගෙන තියෙන්නඕන සිතියට හසුවෙන් ඕනි. ඒ වගේම දැනෙන ස්වභාවය අනුව තමයි තීරණය කරගන්නඕන කොතනද ඉන්නෙ කියලා.

උපාසිකාව: ඇත්තටම මට හිතෙනවා මට ඥානය මදි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: නෑ. නෑ. ඔය මොනවත් නෙවෙයි, ඔය එක එක අන්තවලට රිංගනවා ඔබතුමිය. ඔබතුමිය කලබල වැඩියි. ඒ කියන්නෙ ඔබතුමිය අන්තවලට රිංගන්න ඕනි නැහැ.

උපාසිකාව: එහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒ කියන්නෙ මේ ස්වභාවය සිතියට නුවණට හසුවෙන් කියන එකයි. මෙතන හොඳින් සිතියෙන් නුවණින් අරමුණු කරල නැහැ ඔබතුමිය. එව්වරයි තියෙන්නෙ. අපි දකින විදින. ඔබතුමිය එහෙට මෙහෙට ගිහින් තම මාර්ගය සෘජුව හඳුනාගෙන නැහැ. අර දේශනා ඇනුවට, **හරියටම අර හින්දුලෙන් මේක හසුකරගන්න ඕනි. එතකොට අර සිතියට අසුවෙනවා අර බාහිරින් මිදි මිදි යන ගමන. ඒ වගේම මේ සිතම බව, මේ හැම එකක්ම සිතම බව, මෙහෙහි වෙන්නන් ඕනිනෙ.**

උපාසිකාව: ඔව්. ආර්යයන් වහන්ස. මෙහෙහි වෙන්න ඕනි.

ආර්යයන් වහන්සේ: කලබල වෙන්න එපා. එහෙට මෙහෙට දුවනවා නම් ඔබේ සිත...

උපාසිකාව: මට කොහොමත් ස්වාභාවික ජීවිතේ කලබල ගතිය තියෙනවා ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔබතුමිය සිතිය දියුණු කරන කමටහනකුත් තියා ගන්න. ඉරියව්වට හැම මොහොතෙම සිතිය පවත්වා ගන්න.

උපාසිකාව: මට ටිකක් අර හුස්මට හිත ගන්න එක තමයි ආර්යයන් වහන්ස මම විවේකීව ඉන්න කොටත් මං කරන්නෙ.

ආර්යයන් වහන්සේ: සමට කමටහන කරන්න. ඔය ඉස්සරහ තියෙන කොස් ගහක් දිනා බලාගෙන හිටියත් සමට කමටහන තමයි.

පොල් ගහක් දිනා බලාගෙන සිත වෙන කොහේවත් යන්නෙ නැතිනම් ඇස් දෙක පියාගෙන ඒ අරමුණට ඒකාග්‍ර වෙනවා. බුදු පිළිමයක් දිනා බලාගෙන බුද්ධානුස්සතිය වැඩුවත් ඇස් දෙක පියාගෙන ඉන්න කොට ඒ පිළිමය ජේනව, එතකොට බුද්ධානුස්සති වැඩෙනවා. ඒ විදිහට ඕනෑම අරමුණකට සිතිය පවත්ව ගන්න පුළුවන්. එතකොට ඒක විත්ත ඒකාග්‍රතාවකට එනවා. ඒ විදිහට ඒක සිතිය දියුණු වෙන්න බලපානවා. හැබැයි අභ්‍යන්තර අවිධිමත් ස්වභාවයක් එතකොට මතු වෙනවා. ඒ කියන්නෙ සාමාන්‍යයෙන් අර 'විදුර්ගතා විපස්සනා ඛණික සමාධි' කියන කොට, අර අරමුණු වලට බැස ගන්න ස්වභාවයට අර සිතියක් තියෙන එක තමයි මෙතන වැදගත් වෙන්නෙ.

සිතිය කියන එකට, සිතියට මොකුත් කරන්නෙ නැහැ. ඔය හැම දේකටම සිතියක් තමයි පවතින්නෙ. **හැබැයි අර මිදෙන ස්වභාවය එතකොට සිතියට හසුවෙනවා. ඒ වගේම බාහිරද ඉන්නෙ, සිතේ ද ඉන්නෙ, සිතුවිලි ද කියල හඳුනනවද, ඒක මෙනෙහි කළාද කියල හැමතැනම ඒක සිතියට හසුවෙනවා.** හැබැයි ඒ මග තමන් හඳුන ගන්න ඕනි. එතකොට එතන මනසිකරෝති කියන කොට අරමුණුවලට බැස ගන්නවා නම් පොඩ්ඩක් මෙනෙහි වෙන්න ඕනි මේක සිතුවිලි හේද කියලා. ඒක ඔබතුමියගෙන් වෙනව. ඔබතුමියගේ සිතිය තමයි දියුණු කගන්න ඕනි.

ඔබතුමියට 'යථාභූත ඤාණය' තියෙනවා, ඔබතුමියට යෝනිසෝමනසිකාරයත්, මෙතන හැබැයි තව හොඳින් සිතිය පොඩ්ඩක් ආව නම් හරි. ඒ අඩුපාඩු ටික හදා ගත්ත නම් හොඳටම ප්‍රකටවෙලා ඒ අවිධිමත් ස්වභාවය අභ්‍යන්තරයෙන්ම මතු වෙනවා. එතකොට ඔබතුමියට දැනෙනවා බාහිර දෙයක් නැති බව. ලෝක සංඥාවල මිදෙන ස්වභාවයක්. එතකොට සුගතිපරායනවන බවක් දැනෙනවා. **මේ සෝතාපන්න කියන්නෙ, බාහිර දෙයක් නොවන ස්වභාවයනෙ. සමාපන්නි සුවය කියනඑක හසුවෙනවා. එතකොට සිතම බව දැනෙනවා. සිතෙන් දෙයක් නැති බව අනාගාමී භූමිය.** හැබැයි ඒක එක මොහොතෙන් සිහිවෙන්නත් පුළුවන් සිහිකරන්නත් පුළුවන්. බැස ගන්න අරමුණු වලදී සිත දකින කොට මෙතන දෙයක් නැති බව ඕනෑම දකින්නත් පුළුවන්. ගැටලුවක් නැහැ හැබැයි තමන්ට සිතියක් තියෙන්න ඕනි තමන්

තාම බාහිර ලෝක සංඥාවල බැස ගෙන ද නැද්ද කියලා. දැන් ශබ්ද වර්ණාවල දෙයක් නැහැනෙ.

උපාසිකාව: දැන් දෙයක් නැති බව හිතනවා හේද ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔව් හිතනවා. ඒක අභ්‍යන්තරයට තව දැනෙන්නත් ඕනි. එහෙනම් ඒ ශබ්ද වර්ණ කියල දැනෙන්නෙ නැත්නම් බැසගත් නැත්නම් මෙනෙහි කරන්නත් ඕනි. ඔන්න ඔතන පොඩ්ඩක් ගළපගන්නයි ඕනි. අර සිතියට හසුවෙනව කියන එක හිතනව කියන එක මොකක්ද කියන එක. හිතට දැනෙන්නත් ඕනි.

උපාසිකාව: මට හිතෙන්නෙ අර සිතියට සිතුවිල්ල තව පොඩ්ඩක් අඳුර ගන්න ඕනි. බැර ගතියක් තියෙනවා.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒක තමයි කලාණ මිත්‍රයාගේ පණිවුඩය තුළ ඕක හැදෙනවා.

උපාසිකාව: ඒක තමයි මම ඔබ වහන්සේට කතා කරන්නම ඕනි කියල හිතුවෙ.

ආර්යයන් වහන්සේ: සිතියට තමයි එන්න ඕනි. අරව වැඩක් නැහැ. ඒක සිතුවිල්ලෙන් හිතුවට කමක් නැහැ. හිත බැස ගන්නවා නම් හිතුවොත් ඒක මිදෙනවා. හැබැයි හැම තැනම සිතියකුත් තියෙන්න ඕනි. හැබැයි ඊට පස්සෙ ඒක මෙනෙහි කිරීමක් නැතිවම සිත මිදුණු ස්වභාවයක් දැනෙන්න ඕනි. ටිකෙන් ටික යනකොට. අන්න එතන 'අවිතක්ක අවිචාර' ඒක තමයි සමාපන්නි අවස්ථාව. අතන මාර්ග අවස්ථාව. මාර්ග සිත් එල සිත් කිව්වෙ. දැන් මාර්ග සිත් හැම තිස්සෙම මෙනෙහි කරන බව හිතනවා කියන එක. දැන් ඔබතුමිය යන්නෙ මාර්ග සිත්වල. ඔබතුමිය තාම එල සිත් තාම හඳුනගෙන නැහැ.

උපාසිකාව: එතකොට ආර්යයන් වහන්ස දැන් මම මේ මගට වැට්ලද තියෙන්නෙ.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔව්. වැට්ල තියෙන්නෙ. මාර්ගයේ ඉන්නේ.

උපාසිකාව: හොඳයි මට අන්න ඒක දැනගන්නි ඕනි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඉතින් ඔබතුමිය 'ඵල සිත' කොහොමද දැකින්නෙ කියන එක දැනගන්න ඕනි නෙ.

උපාසිකාව: එහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්සේ: දැන් 'සචිතක්ක සච්චාරයිනෙ' ඔය කියන මාර්ග සිත්වල ස්වභාවය. අපි හිතමු මනසිකරෝති, මෙහෙති කරනවා, හිතනවා. නමුත් දැන් එතන නෙවෙයි හිතන තැනට නෙමෙයි, අභ්‍යන්තරයේ දැනෙන තැනට සිතිය පවත්වනවා. එතකොට හිතනවා නෙමෙයි තමන්ට වෙන දේට සිතියක් තියෙනවා. බැස ගෙනද, අන්න බැස ගත්ත බවට සිතියයි. බැස ගත්ත නම් අන්න ඒක මෙහෙති කරනවා. බැස ගත්ත බවට සිතියයි. හැබැයි බැසගෙන නැත්නම් අන්න තමන්ට මෙහෙති කිරීමක් නැතිවම මිඳුනු නැති බවට සිතියයි. **"අචිතක්කං අච්චාරං සමාධි" මෙහෙති කිරීමක් නැතිවම සිතියයි මිදුණ බවට.** දැන් මිදිල තියෙන අරමුණ මෙහෙති කරන්න අවශ්‍යතාවක් නැහැ. **හැම එකම හිත හිත මෙහෙති කරන්න ගියොත් උපාදානය වෙනවා.** ඒක තේරුමක් නැහැ. බැස ගන්නෙ නැතිව ඒව **බැස ගන්න ස්වභාවයක් එනවා. ආයෙ සිතන්න ගියහම. ඔරුව පෙරළෙනව කිව්වෙ ඕකම තමයි.**

උපාසිකාව: මට හැබැයි දැනෙනව ආර්යයන් වහන්ස අර වෙනද තරම් සිතුවිලි වැල්වල මං යන්නෙ නැති බව දැනෙනවා.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒක සිතියට හසුවෙනවා. ඒ සිතිය තමයි දියුණු කරගන්න ඕන. ඔබතුමිය පටලව ගන්න ඒවා. ඒවත් හිතන්න යනව ඔබතුමිය. දැනෙන ඒව කාටවත් කියන්න අවශ්‍යතාවකුත් නැහැ. ඒවා හිතන්න යන්න ඒවා. දැන් ඒවා හිතුවහම ඒවත් සිතුවිලි වෙනවා. දැන් මේ දැනෙන ස්වභාවය දැනෙන එකක්. ඒව්වරයි. වැඩක් නැහැනෙ ඒව කාටවත්. ඔබතුමියගෙ **ආධ්‍යාත්මික දියුණු වන දැනෙන ස්වභාවය. ඕක කියන්න ඕනි නැහැ කාටවත්. අන්න එතකොට ඔබතුමියගෙ ආධ්‍යාත්මික නිහඬතාව තුළ තව දියුණු වෙනවා. දැන් තමන්ට දැනෙන එකනෙ දියුණු කරගෙන යන්නෙ.** එතකොට අන්න නිවන් මග පාටි එක හම්බ වෙලා තියෙනවා.

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. මං කලින් කතා කරද්දි මං මේ මගක අහල පහළකවත් හිරියෙ නැති බව මට හොඳින් දැනුණා.

ආර්යයන් වහන්සේ: නැහැ දැන් හොඳයි. දැන් අර හිතන එක වැඩියි ඔබතුමිය. තාම හිතන තැන අර පොඩ්ඩක් හඳුන ගන්න ඕනි. ඒක අඩු කරල, සිතියට තව ටිකක් අවධානය වැඩි කර ගන්න. දැන් හිතන පැත්තටනෙ බර වැඩියෙන්.

උපාසිකාව: ඔව්. මට දැනෙනවා ඒක.

ආර්යයන් වහන්සේ: දැන් සිතියට හසුවෙන එකත් හිතන්න යනවනෙ. එතකොට හිතන පැත්තටනෙ වැඩි. ඒකයි වෙන්නෙ.

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: මිඳෙන බවට සිතියක් තියෙනවා. හැබැයි ඒක හිතන්න යනවා.

උපාසිකාව: ඔව් ආර්යයන් වහන්ස. මිදුණ මිදුණ කියල හිතනවා.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒකට කලබල වෙන්න ඒවා. ඒකයි කියන්නෙ අර හුරේ.. හුරේ කියල පොඩි ප්‍රමයෙක් උඩ පැන්නත් ඒ වගේ.

උපාසිකාව: සතුටක් දැනෙනවා ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒ බොලඳ තැනට යන්න ඒවා. මේක ඇවිල්ල ආධ්‍යාත්මික ගමනක් නෙ. ඔව් ඒක නිසා නිහඬ වෙන්න ඕනි. **"බන්තී පරමං තපෝ"** අනික එතනට එන්න ඕනි. **"බන්තී පරමං තපෝ" ඒක තපස, ඒ නිහඬව ඉන්න එක. කාටවත් කියන්න යන්නෙ නැහැ. ආධ්‍යාත්මික දියුණුව. එතකොට ඒක තව තව දියුණු වෙනවා.** ඇයි යෝගාවචර භූමියේනෙ තාම ඉන්නෙ. එතකොට එනව අර සමාපත්ති අවස්ථාවට. එතකොට තමන්ටම සිතියට අසු වෙනවා දැන් බාහිරින් තමන් මිදිල කියලා. ඒ සමහර අය අපිට කතා කරන කොටම කියනවා ආර්යයන් වහන්ස බාහිරින් අපි ගොඩක් මිදිල ඉන්නෙ කියලා. ඒක

සිහියට හසුවෙනව කියලා. ඒ කියන්නේ එයා හඳුන ගත්ත මොකක්ද වෙන්න ඕනි කියලා.

උපාසිකාව: ඒක මං හඳුනගෙන නැති බව තමයි මට දැනෙන්නේ. මිදිල ඇති හමුත් මිදිල ඉන්න බවට මට සිහියක් නැහැ.

ආර්යයන් වහන්සේ: හොඳින් සිහිය දියුණු කරගන්න ඒ පැත්තෙන්, එතකොට ඕක හරි යනවා යෝනියෝ මනසිකාරයෙන්. හිතේ දියුණුව.

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: එතකොට ඒකෙම තියෙනව හිතෙන් දෙයක් නැති බවට. ඊගාවට මිදෙන එකත් සිහියට හසුවෙනවා. තාම ගමන ඉවර නැහැ. පටන් ගත්ත විතරයි. සෝතාපන්න සිත තමයි අපි කියන්නේ ඔය. අනාගාමී භූමිය, දැන් හිතෙනුත් මිදිල දැන් අර අවධිමත් ස්භාවය අන්න එවිටයි එන්නේ.

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. එතකොට මේ අවධිමත් ගතිය නිරන්තරයෙන්ම තියෙනවා තැනක හිතේ...

ආර්යයන් වහන්සේ: එතනට තාම ඔබතුමිය ගියේ නැහැ. ඔබතුමිය මෙන්න මෙතනයි ඉන්නේ. බාහිරත් හිතන ස්වභාවය තුළ ඉන්නේ. එතැනින් ගිලිහිලා ඔබතුමියට සිහියට හසුවෙන පැත්තෙන් දියුණු වෙන්න ඕනි. එතකොට ඔබතුමියට සිහියට හසුවෙනවා, මේ බාහිර දැන් ගැටුමක් නැහැ, බාහිරට යන්නේ නැති බවක්. ඒ වුණාට සිතේ තාම තියෙන බවක්. හැබැයි අන්න හිතෙන් මිදුණ ස්වභාවය මතුවෙනකොට එතකොට අන්න හිත පිහිටන්න තැනක් නැතිවෙලා, අන්න අවධිය මතුවෙන්න පටන් ගන්නවා. එතනයි මතුවෙන්නේ.

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: හරි. එකපාරටම කලබල වෙලා මේ ච්ඡේදයේ හොයන්න ගියාට වැඩක් නැහැ. එතකොට ඒ අවදියත් ච්ඡේදයේ හොයනවා.

උපාසිකාව: දැන් මට තේරෙනවා අවධිය සිහියෙන් හොයපු බව.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔව්. දැන් තේරුණා නේද අවධියත් ච්ඡේදයේ හොයල කියලා. මේ නුවණ නැහැ ගොඩක් අයට මේ අභිඤ්ඤා ඥානය.

උපාසිකාව: මම මටම බැන ගන්නවා. පද පරමද කොහෙද කියලා.

ආර්යයන් වහන්සේ: නැහැ නැහැ. ආයේ අතනට ගියානේ. ඔය එක එක අන්තවලට යන්න එපා කිව්වනේ. අපි මුල ඉඳලා. ඔබතුමිය ටක් ගාලා අන්තෙකට රිංගන්න යනවා. ඒකට කියන්නේ අපි නම් පණ්ඨිතකම කියලා. පද පරම නෙමෙයි. පණ්ඨිතයට ඒදුණ්ඩේ යන්න බැහැ කියන එක අතල තියෙනවනේ. මේක ඇවිල්ල වෙනිත් කතාවක් නේ. ඔබතුමිය එකපාරටම එල වලට යන්න යනවා. අන්තෙට යන්න හදනවා. මට බැහැ අනම් මනම්. ඕව වැඩක් නැහැ. ඒව පැත්තකට දාන්න. ඒවා මනසිකාර ඔය විතක්ක. එතකොට අර කොලිටි එක නැහැනේ. හිකම් පිස්සෙක් දොඩවනව වගේනේ. ඒව පැත්තකට දාල, ඔබතුමිය අර කියන්නේ අපි කියන්නේ ගුණාත්මක භරාත්මකව මාර්ගයට එන්න. එතකොට ඔබතුමියට දැනෙනවා නේද මේ සසර ඕසය පිරිසිදුවට, මේ කලාණ මිත්‍රයා පෙන්නල දෙනව කියලා. එතකොට ඔබතුමියට අරව වැඩක් නැහැ කියල තේරෙනවනේ. කාටවත් කියන්න යන්නත් එපා. තමන්ට කියාගන්නත් එපා. වෙන කෙනෙකුට කියන්නත් එපා.

උපාසිකාව: නැහැ. නැහැ. මං කාටවත් කියන්නේ නැහැ.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔය වගේ ආයේ කතා කරන්න පුරුදු වෙන්නත් එපා. මොකද ඒවා අභිසංකරණයක්නේ. සංඥා අභිසංකරණයක්නේ. ඔය වගේ ඒවා පුරුද්දට නැවත නැවත කියනව කියන්නේ අභිසංකරණයක් නිසයි කියන්නේ. ඒවත් අතහැර ගන්න. ඒවත් මේ විඤ්ඤාණ මායාවමයි තියෙන්නේ.

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: හොඳයි එහෙනම් තේරුණා නේද? ඔබතුමියට හොඳ ගමනක් තියෙනවා. හොඳ දියුණුවක් කරා යයි. තෙරුවන් සරණයි.

උපාසිකාව: තෙරුවන් සරණයි ආර්යයන් වහන්ස.

හය වැනි දේශනය

උපාසක: තෙරුවන් සරණයි ආර්යයන් වහන්ස. ඇත්තටම අපි ගිහි ජීවිතේ තුළ මේ ප්‍රතිපදාව යන කොටයි, පැවිදි ජීවිතේ තුළ මේ ප්‍රතිපදාව යන කොටයි, ඇත්තටම ලොකු වෙනසක් තියෙනවා නේද ආර්යයන් වහන්ස. සාමාන්‍යයෙන් අපි අර සත්‍ය දැකල සිතෙන් එන බාහිර දේවල් එක්ක අපි ගැටෙන්නේ නැතිව, දැන් ඔබ වහන්සේගේ දේශනා එහෙම අහල අහල ඒ අවස්ථාවට එනකොට අපිට දිගින් දිගටම අර ළඟ ළඟම ඒ අවස්ථාව අපිට ලැබිල තියෙන්නේ. ගිහි ජීවිතය තුළ. බාහිර දේවල් එක්ක ගැටීම් එනවා. ඒත් එක්කම අපිට කල්පනා වෙනවා. සාමාන්‍යයෙන් අපි කියමුකො. දැන් පැවිදි ජීවිතය තුළ දේශනාවක් අහල ප්‍රතිපදාවක් ඇහුවොත් එහෙම ඒකත් එක්ක අපිට සෑහෙන දවසක් ඉන්න පුළුවන්. මොකද බාහිර තියෙන පරිසරයත් එක්ක සමාජයත් එක්ක තියෙන ගැටීම් සහ සම්බන්ධයන් ගොඩක් දුරට අඩු නිසා.

අපිට අර ප්‍රතිපදාව කියන එක ඇත්තටම සමහරක් වෙලාවට හොඳ අවස්ථාවක් වැඩිපුර අවස්ථාවක් ලැබෙන්න පුළුවන් ගිහි ජීවිතේ ඉන්න කොට. ඇත්තටම අර ප්‍රායෝගිකව පුහුණු වෙන්න. නමුත් අර අපිට තාම පුහුණුවක් නැතිකම නිසා මූලික ආරම්භයේ ඉන්න හින්දා අර ප්‍රතිපදාව දිගටම රැඳිල ඉඳීමේදී අර ගැටලු සහගත තත්ත්වයක් මතු වෙනවා. ඒකට අපිට අර ප්‍රතිපදාව දිගින් දිගටම කරන්න පුරුදු කරන එක තමයි තියෙන්නේ නේද ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: නැහැ. ඒ අදහස සම්පූර්ණ වැරදියි... මේක තියෙන්නේ, දර්ශනය සමාජයට ගිලිහිලා තියෙන්නේ. දර්ශන අවබෝධය

ඇති වෙනකොට ඔය අදහස වෙනස් වෙනවා. බුද්ධ දර්ශනය මේ සමාජයෙන්ම ගිලිහිලා තියෙන්නේ. මිනිස්සු සිතුවිලි වලින් හිතනව ගිහි ජීවිතය මෙහෙමයි පැවිදි ජීවිතය මෙහෙමයි කියලා... නමුත් පැවිදි ජීවිතය තුළ ඉන්න කොට තියෙන ප්‍රශ්න තමයි, එතන කෙලෙස් පේන්නේ නැති වෙනවා. කෙලෙස් පේන්නේ නැති උනාම ඇත්තටම රැවටීමකට තමයි ලක් වෙන්නේ. එතනින් හිරවීම් ගොඩක් තමයි තියෙන්නේ.

හැබැයි **ගිහි ජීවිතය තුළ** හොඳට විනිවිද කෙලෙස් පේන්න ගන්නවා. එතකොට **හොඳටම දැනෙනව** තමන් තවම දියුණු නැහැ කියලා. නොදියුණු ස්වභාවය. හැබැයි පැවිදි ජීවිතය තුළ සිත සැඟවගිය කල්හි කුමක් කරමු ද කියන තැනට වැටෙනවා. හික්මුන් වහන්සේලා සමාධිය තුළ ගොඩක් අතරමං වෙලා ඉන්නවනේ. ඒ ඔන්න ඔය නිසා තමයි. ඒ අය හිතාගෙන ඉන්නව භාවනා කරල නිවන් දැකින්න පුළුවන් කියලා. ඒ අය භාවනාවේ හිරවෙලා ඉන්නේ. අපිට පේන්නේ නැහැ නිවන් දැකිනවා. අපිට පෙනේ හිරවෙලා ඉන්නව කියලා. හැබැයි ගිහියන් ඊට වැඩිය දියුණුයි කියලා අපිට පෙනවා. මොකද ගිහි ජීවිතේ කෙලෙස් පෙනවා. කෙලෙස් පෙන කොට ගිහියන් දන්නව දියුණු නැහැ කියලා. ඒක නිසා **ගිහියන්ට හිත හොඳට පේන නිසාම සිත පිරිසිදු වෙනවා.** ගිහියන්ගේ ගොඩක් වෙලාවට අද දියුණුවක් පෙනවා. හික්මුන් වහන්සේලාට වැඩිය.

අපිට ඒක හොඳට කියන්න පුළුවන්. මොකද අපිට සාකච්ඡාවලට ගොඩක් ගිහියන් කතා කරන කොට අපිට පෙනවා, හික්මුන් වහන්සේලා කතා කරන කොට තේරෙනවා. හැබැයි හික්මුන් වහන්සේලා පිළිගන්නවා ගිහියන් ගොඩක් දියුණුයි කියලා. හැබැයි බුදුන් වහන්සේ දේශනා කරන ධර්මය තුළ හික්මුන් වහන්සේලාට සිව්පසේ තියෙන නිසා, අර “සුඛා පටිපදා කිප්පා අභිඤ්ඤා” කියන එක තියෙනවා. **හැබැයි බුදුරජාණන් වහන්සේ කියනව ගිහියන්ටත් “සුඛා පටිපදා - කිප්පා අභිඤ්ඤා” තියෙනව කියලා. “කිප්ප අභිඤ්ඤා” කියන එක දෙපැත්තටම තියෙනවා කියලා.** අර ‘දුක්ඛා පටිපදා’ කියන්නේ ගිහියට සිව්පසය නැති නිසා ‘දුක්ඛා පටිපදා’ තුළ තමයි ඉන්නේ. හික්මුන් වහන්සේ ‘සුඛා පටිපදා’ තුළ ඉන්නේ.

හැබැයි ගන්ධා අභිඤ්ඤා කියන එක හික්ෂුව තුළත් තියනවා. ගන්ධා අභිඤ්ඤා කියන එක ගිහියටත් තියෙනවා. මෙතන ප්‍රතිපදාව තුළ තමයි වෙනස තියෙන්නේ. සිව්පසේ තියෙන නිසා ඒක පහසුවක්. හික්ෂුන්ට සිව්පසය තියෙනවා කියන තැන. නමුත් හික්ෂුවකට ආධ්‍යාත්මිකව දියුණු වෙන්න ඒක නෙමෙයි බලපාන්නේ. **අධ්‍යාත්මිකව දියුණු වෙන්න බලපාන්නේ අර බුද්ධ දර්ශනය කියන එක.**

අද ගොඩක් වෙලාවට දර්ශනය කියන එක, නූතන යුගයේ හික්ෂුන් වහන්සේලාට දර්ශන අවබෝධය අඩුයි. හිරවෙලා ඉන්නේ සමාජය තුළ. අර විසුද්ධි මාර්ගයේ තමයි ගොඩක් යන්නේ. විසුද්ධි මාර්ගය කියන්නේ, බුදුහාමුදුරුවෝ ගිය මග යන්නේ. මේ ත්‍රිපිටකය ග්‍රන්ථාරූඪ කරාට පස්සේ මගවලලාහීන් අඩු වෙලාගියා. හැබැයි ත්‍රිපිටකය ග්‍රන්ථාරූඪ කරන්න කලින් මගවලලාහීන් වැඩියි. ඒකෙන් අපිට තව දෙයක් තේරෙනවා. අද ලියවෙලා තියෙන පොත්වල “බුද්ධ දර්ශනය” නැහැ. ඒක නිසා අපි පොත්වලින් පෙන්වන කාරණා නෙවෙයි මේ ඇතුළත්තයේ තියෙන්නේ. මෙය ඇතුළේ ටිකක් ගැඹුරු කාරණාවක් තියෙනවා. ඇත්තටම මේ යුගයේ ධර්මය අවබෝධ කරනවා කියන එක දැන් නම් මේ බුද්ධෝත්පාද නාලිකාව විශාල කටයුත්තක් කරලා තියෙන බව ජේනවා.

උපාසක: ඒක තමයි ආර්යයන් වහන්ස. ඒක පැහැදිලියි.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔබතුමා කියපු එකේ තියෙනවා, ඔබතුමාටත් නොවැටහෙන කාරණාවක්. ඔබතුමා කියපු ඒ විතක්කවල තියෙනවා ඔබතුමාටත් නොවැටහෙනවා කියලා, මේ දර්ශනය තුළ. දැන් අපේ ආයතන හය තියෙනවනේ. මේ දර්ශනය තුළ මතුවෙනව ස්වභාවයක්, ආයතන හය මිදුණු ස්වභාවයක්, ඔන්න ඕක හසු වුණාට පස්සේ ඇත්තටම ගිහි ජීවිතේ ගැටළුවක් නෑ. මේ සාමාන්‍යයෙන් බැලූ බැල්මට ජේන දේ නෙමෙයි, දර්ශනය තුළ තියෙන්නේ. දැන් අපි ගත්තොත් මෙහෙමයි තමන්ගේ මේ දිවට දැනෙන රස, විහෙම නැත්නම් නාසයට දැනෙන ගන්ධය, කනට ඇනෙන ශබ්දය. සිතට එන සිතුවිලි, ඇසට පෙනෙන වර්ණය. මේ එකකටත් අයිති නැති මිදුණු ස්වභාවයක්, අවධිමත් ස්වභාවයක් මතුවෙන්න ගන්නව දර්ශනය තුළ. ඒක මොකුත් කරල

නෙමෙයි එන්නේ. සද්ධර්මයේ ශ්‍රවණය තුළ තමයි එන්නේ. අවබෝධය ඇති වෙනකොට දර්ශන අවබෝධය තුළින් තමයි එන්නේ. ඒක හැබැයි අපිටත් මුලින් වැටහිලා තිබුණො නැහැ. අපිට තිබුණ ඔබතුමාට තියෙන වගේ ප්‍රශ්නේ. අපි හිතුව ඔබතුමාට තියෙන ප්‍රශ්නේ නිසා තමයි ආරඤ්ඤ වලට ගොඩක් ගියේ. අපි හිතුවා ආරාමේ තුළයි මේක පහසු කියලා. හැබැයි ඒක විහෙම නෙමෙයි වුණේ.

ඒ කියන්නේ දර්ශනය අවබෝධ කර ගන්න බැරි උනා ආරාමේදී. ඒකට හේතුව බුදුන් වහන්සේ දේශනා කළ බුද්ධ චචනය හොයා ගන්න අපිට තුම්මුල්ලේ තියෙන බොද්ධ සංස්කෘත මධ්‍යස්ථානයට යන්න උනා. ඒකේ තියෙන සුත්‍ර හොයන්න උනා. එක පැත්තකින් අපිට මේක හොඳ විමර්ශනයක් කරන්න සිද්ධ වුණා. ඒ විමර්ශනය ආරාමේ ඇතුළේ කර ගන්න බැරිවුණා. හැබැයි ඒ විමර්ශනය මේක ඇතුළේ යුද්ධයක් වගේ කළා. මේ ගිහියන් අතරට එකකොට අපි විශාල අවබෝධයකට පත් වුණා. ඇත්තටම ආරාමේදී උනේ එකතැන පල්ලිවලා හිටපු එක. සති ගණන් ඉන්නව එකම තැන. දන්නේ නැහැ ඉන්නේ සමාධියේ කියලා. හුස්ම දිනා බල බල. නමුත් ගිහියන් අතරට ආවට පස්සේ විශාල යුද්ධයක් තියෙනවා.

ඇත්තටම බුදුන් වහන්සේ දේශනා කළ බුද්ධ චචනය අවබෝධ වෙන්න වෙන්න, ඒ කියන්නේ ඇත්තටම මේකේ විශාල ගැඹුරක් තියෙනවා, දෙයක් නැහැ කියන එකේ. ඇසට ජේන වර්ණය තුළ දෙයක් නැහැ. කනට ඇසෙන ශබ්දය තුළ දෙයක් නැහැ, දෙයක් නැහැ කියන්නේ, අපි කිව්වොත් දැන් දිවට රස දැනෙනවා. අන්නාසි කියලත් දන්නව. මනෝ විඤ්ඤාණයෙන් දන්නව. දැනුම නැති වෙන්නේ නැහැ. හැබැයි අන්නාසි කියල දන්නව, අන්නාසි රසත් දැනෙනව, ඒක හැබැයි දෙයක් වගේ දැනෙන්නේ නැහැ. ඔන්න ඕක තමයි මේකේ තියෙන ගැඹුරුම පර්යාය. ආයතන හයම එහෙමයි. මේ අපි කතාබහ කරනවා. අපි වැඩ කරනවා. හැබැයි එතන මම නැහැ. එතන කෙනෙක් නැහැ. දෙයක් කියල දැනෙන්නේ නැතිකම. මේක උරගාල උරගාල මේක ඔපමට්ටම් කරල මැණික වගේ ගත්තට පස්සේ ඇත්තටම ඔය කියන ප්‍රශ්නේ නැහැ. මෙතන තියෙනවා පොඩි රහසක්. දැන් අපි දේශනා කරන ධර්මය තුළ

ඔබතුමා හොඳින් මෙනෙහි කළොත් සිහියට අසුවෙනවා. සිහියට අසුවෙන හැටිත් කියනවා. ඒක ප්‍රායෝගිකව ඒක හසුවෙන ආකාරය කියනවා.

ඇත්තටම දැන් විදිනෙදා වැඩ කරන විට එක එක දේවල් සිද්ධ වෙනවනෙ. ඒවා හොඳට සිහිය අවදිවෙලා පේනවා මේ එකකවත් අයිති නැහැ කියලා. ඔන්න ඕක තමයි ආරාමෙදි වෙන්නෑ ඔබතුමාට ඕනි නම් ආරාමෙකට ගිහින් අත්හදා බලන්න පුළුවන්. ඒ ස්වභාවය තුළ තිරවෙන හැටි, සිත සැඟව යන හැටිත්, මෙතනදි මේක අසුවෙන හැටි පේන හැටිත්. මේක දියුණු වෙන්න ගොඩක්ම අපිට උපකාර වුණේ අපිට ඒක කියන්න සිද්ධ වෙනව. ආරාමෙට වැඩිය මෙහෙ හොඳයි කියලා. ඒ කියන්නෙ ආරාමෙට වැඩිය අපිට උපකාර වුණේ මේ ඇත්තටම කිව්වොත් එහෙම මේ “ගේය සිත” මේ විසිරෙන සිත.

අවිද්‍යාව තියෙන තැනයි නිවනත් තියෙන්නෙ කියලා අපිට බුදුහාමුදුරුවෝ දේශනා කරනවා. ඔය හික්කුළුවක් ඇවිත් බුදුරජාණන් වහන්සේට කියනවා ස්වාමීනි, ගිහිපනසාගෙන් වෙන්ව ආරාමෙ හුදකලාවේ වාසය කරමි කියලා. එවිට බුදුන් වහන්සේ කියනවා එහෙමත් හුදකලාවක් තියෙනව මහණෙනි. නමුත් “ඉඳ හික්කුවේ හික්කු” “මේ සාසනේ හුදකලාව” කියන්නෙ ඒකට නෙමෙයි මහණෙනි. බුදුන් වහන්සේ අර හුදකලාව කියනවා. මෙහෙම මේ දිවට රස දැනෙනවා. ඒක අන්නාසි කියලා දන්නව. හැබැයි ඒක දෙයක් කියලා දැනෙන්නෙ නැති තැන අර “හද්දේක රත්නය” තියෙන්නෙ. ඒක තමයි අල්ලන්න ඕනි, සියුම්ම තැන. අර උදෑසන හිමිදිරි පාන්දර තණ අග දිය බිඳක දේදුන්නක් දකිත් ද, ඒ ඊටම අදාළ වූ කෝණයකින් දකින්න ඕනි කියලා. අර තියෙනවා අතිසියුම් කෝණයක් තියෙනවා මෙතන. **හැබැයි මේක දකින්න පුළුවන් වෙන්නෙ සිත විසිරෙන කොටමයි, මේක සිත සැඟව ගියාම පේන්නෙ නැහැ.** අපි මේ දෙපැත්ත පෙන්නන්නෙ ආරාමෙ පෙන්නන්නේ සිත සැඟව යනවා කියලා. මේ පැත්ත පෙන්නන්නේ සිත විසිරෙනව කියලා. හැබැයි සිත විසිරෙන තැන හොඳට පේන්න ගන්නවා. අපි මේ දෙකම හොඳට කරන හින්දා කරල තියෙන හින්දා හොඳට බැට කාපු හින්දා හොඳට දන්නවා. අපි හිතුවේ මුල් යුගයෙ ආරාමෙත් මේක වෙන්නෙ කියලා. ඒ නිසා අපි ආරාමෙට වෙලා හිටියා. නමුත් එතනදි ඒක එන්නෙ නැහැ.

හැබැයි ආයෙමත් අනිත් පැත්තට වෙනකොට, අර සිත හැම පැත්තටම මෙහෙයවෙනකොට, හොඳට සිතිවිලි එනඒවා, යන ඒවා පේනවා. අර “බණික සමාධිය” කියන එක හොඳට අත්දකින්න ලැබෙනවා. “බණික සමාධියක්” උපදින්න නම් සිත විසිරෙන තැනක් තියෙන්නෙ ඕනි. **ඒ සිත විසිරෙන තැනක විසිරෙන්නෙ නැති ස්වභාවයයි බණික සමාධිය කියන්නෙ.** නමුත් මේ ඇත්ත සිත සැඟව යනවා. ඇත්තටම මේ යුගයේ මේ දර්ශනය, මේ දර්ශනයත් එක්කයි මේ අභියෝගය තියෙන්නෙ. මේකෙ තියෙන සියුම්ම කෝණ තමයි, ඔන්න ඔය කියන එක වචනෙ තුළ තියෙන. අපි මේ කියන්නෙ මේ අන්නාසි කියලා දන්නව දිවට රසත් දැනෙනවා. හැබැයි ඒක දෙයක් වගේ දැනෙන්නෙ නැහැ කියන එක.

ඕක ආයතන හයටම වෙනවා. දැන් ගඳුත් දැනෙනවා. පිටිව මල් කියලා මලේ සුවඳක් ආක්‍රාණය වෙනවා. එතකොට “සෙන්සර් එක” වැඩ කරනවා. පිටිව මලේ සුවඳ කියලා, පිටිව මල කියන එකත් මනෝද්වාරයෙන් එනව. පිටිව මල කියන එකත් එනව, හැබැයි ඒක **දෙයක් වගේ දැනෙන්නෙ නැහැ. මිදීමක් දැනෙනවා. මෙන්න මේක තමයි “අනිමිත්ත සමාධිය.”** මේ සමාධිය තමයි අද අනිමිවෙලා තියෙන්නෙ. අපි කොච්චර දුරට මේ පොත් ලියා ගත්තත් අපිට ගුත්ට තුළින් වුණේ අපිට මේක අනිමි වෙච්ච එකයි. මෙතනම තමයි අපේ සසර ඕසයේ මිදීම තියෙන්නෙ. අද බොහෝ අයට ප්‍රත්‍යක්ෂ වෙලා තියෙනවා, ප්‍රත්‍යක්ෂ වීගෙන එනව එක එක මට්ටම් වලින්. ඒ කියන මහා දියුණුව. ඒ මහා දියුණුව තුළ කිසිම තැනක, ගින්නක් තුළ ගින්නක් නැතිව ඉන්න හැකියාව ලැබෙනවා. දෙයක් කියලා දැනෙන ස්වභාවය ටික ටික පත්වෙන ස්වභාවය මතයි එන්නෙ. ඒ අර අවබෝධය එනව දර්ශන ඥානය තුළින්.

බාහිරත් දෙයක් නැහැ සිතෙත් දෙයක් නැහැ, තැනින් තමයි එන්නෙ. එතනින් එනව, සිත පිහිටන්න තැනක් නැති වෙනව. හැබැයි දෙයක් නැහැ කියලා කියන තැන තමයි මේකෙ ගැඹුරැම. දෙයක් කියන එක මොකක්ද කියලා මේ “සබ්බ සංඛාර” කියන්නෙ දෙයක් කියලා දැනෙනව නම්, එතන අවිද්‍යාව. එතන සංඛාර තියෙනව. හැබැයි දෙයක් කියලා දැනෙන්නෙ නැත්නම් අන්න එතන තියෙනවා මිදීම. අර ‘ඒතං’ ඒක බැස ගත්ත. අර ‘නන්දියටත්, ඒතං’ කියලා කියන්නෙ අර අපීචෝසාය

'තිට්ටි' කියන්නත් මෙතන තියෙන්නෙ ඕනි දෙයක් කියන එක. එහෙම උනොත් තමයි නන්දියක් තියෙන්නෙ. උපාදානයක් තියෙන්නෙ, හවය තියෙන හවය කියන්නේ දෙයක් කියන එක. දෙයක් කියන්නෙ මෙහෙමයි මෙතන හරිම සියුම් වෙන්න ඕනි. මෙහෙම ගමු. දැන් අන්නාසි කියල දන්නව. හැබැයි අන්නාසි දෙයක් වෙන්නෙ නැහැ. හැබැයි මේක යට තවත් රහසක් තියෙනවා, ඉතාම ගැඹුරැයි. ඒ කියන්නෙ **අන්නාසි කියල දෙයක් හම්බ වෙන්නෙ නැහැ. නමුත් දේකුත් තියෙනවා. ඒ කියන්නෙ ක්‍රියා සිත.** අන්නාසි කියල දෙයක් හම්බ වෙන්නෙ නැහැ. හැබැයි දෙයක් තියෙනවා.

දෙයක් නැහැ කිව්වේ, අන්නාසි කියල දෙයක් නැහැ කියන එක. මේක හරිම ගැඹුරැයි. ඔතන ඔය රූපයයි, අරූපයයි කාම භූමියයි කියන තුන් භූමියම ජය ගන්න එක තමයි වෙන්නෙ. දැන් ඔබතුමා බලන්න අපි දැන් විග්‍රහ කරන හැම දෙයක්ම තියෙන්නෙ ඇත්තම කිව්වොත් එහෙම මේ විපස්සනා 'බණ්ඩ සමාධියේ.' ඒකයි බුදුන් වහන්සේ '**යංගී යංගී තත්‍ර තත්‍ර විපස්සති.**' මේක භාවනාව තුළ නෙවෙයි තියෙන්නෙ කිව්වේ ඒකයි. මේක භාවනාව තුළ තියෙනව නම් ආරාමේ ලේසියි. නමුත් මේක භාවනාව තුළ නෙමෙයි තියෙන්නෙ.

ඒකයි බුදුන් වහන්සේ පස්වග තවුසන්ව අතහැරල, "පට්ඨිව සමුප්පාදය" මෙහෙහි කිරීම තුළ අවබෝධ කළා කියල අපිත් කියන්නෙ. ඒකයි බුදුන් වහන්සේ කියන්නේ, අන්න කොණ්ඩඤ්ඤට වැටහුණා කියන්නෙ. මේක සද්ධර්මය ශ්‍රවණය තුළ සිද්ධ වෙනව. කලාණා මිත්‍රයාගෙන් අහල දැන ගත්තත් ඒක සිද්ධ වෙනවා. නුවණින් විමසුවත් සිද්ධ වෙනවා කිව්වේ ඒකයි. "ධම්මට්ඨිති ඥානය" තුළ. එහෙම නැතිව මේ හිතට එන අරමුණ පේනවා කිව්වට, එයා හිතමි අර සිතුවිලිවල විඤ්ඤාණය තමයි දැක දැක ඉන්නෙ. අර ඇත්ත පේන්නෙ නැහැ. අර විඤ්ඤාණයට එහා ගිය අවධිය "කුසලස්ස උපසම්පදා" කියන එක අසුවෙන්නෙ නැහැ. එතන තමයි හිතනු ව ඉන්නේ. එතන කෙලෙස් සංසිදෙන්නෙ. ඒක දැක්කොත් පමණයි, නැත්නම් කෙලෙස් මගමයි ඉන්න, හරි ගැඹුරැයි. මට දැන් ඔබතුමා කියන්න ඔබතුමා ගාල්ලෙද?

උපාසක: කළුතර ආර්යයන් වහන්ස.... ආර්යයන් වහන්ස අර එන පොඩි පොඩි තැන්වලට අපිට උත්තර තියෙනවා. නමුත් එවෙලෙට එවෙලෙට එන ප්‍රශ්න වලට ඔබ වහන්සේගේ ධර්මය මම ගළපනවා.

ආර්යයන් වහන්සේ: හැබැයි ගිහි වතේ සිටින ආර්යයන් වහන්සේලා කියන තැනත් ඕවට උත්තර තියෙනවා. සමහර ඒ ඒ දේශනාවල තියෙනවා. දැන් අතිඤ්ඤා දේශනාවලත් ගැඹුරට යනකොට, ගැඹුරු තැන් තියනව කතා කරන කොට. කොහොමත් අපි හිටින පෙන්නවන හින්දා ගැඹුරු තැන්වලදී යන්නං හරි කතා කරනවා. දැන් "අලමරිය ඤාණ දර්ශන" දේශනාව, නැත්නම් "උපක්ලේශ" දේශනා, නැත්නම් "සුත්‍රවල" ගත්තොත් ගොඩක් ගැඹුරින් කියන්නෙ. ඉතාම ගැඹුරැයි. මොකද "අවිතක්ක සමාධි", "සවිතක්ක සමාධි" පෙන්නන කොට පර්යායන් එක්ක පෙන්නන්න, එතකොට පොතේ තියන ඒවත් ගලපල අරගෙන පෙන්නන්න පුළුවන් මොකද බුදුන් වහන්සේ දේශනා කරලා තියෙනවා. ඇත්තටම ඒ අත්දැකීම එහෙම කොහෙවත් තියෙන එකක් නෙමෙයි. දැන් පොතකින් දකින්න පුළුවන් එකක් නෙමෙයි. දැන් ලුණු රස අත් දකින එක. ඒක පොතකින් කියන්න බැහැ කවදාවත්. ඒක අත්දකින්නට ඕනි, අත්විඳින්නම ඕනි. අත්දැකීමක් වෙන්න එපැයි, ලුණු රස කාලම බලන්න එපායැ.

අන්න, ඒ වගේ මෙතනත් තියෙනවා. ඒකම තමයි කියන්න වෙන්නෙ. ඒ කියන්න මේක අත්දැකීමක් ලැබෙන්නම ඕනි. අත්විඳින්නම ඕනි එකක්. මේ හිටින කියන එක. හැබැයි හිටින කියන එක අත්විඳින්නම ලැබෙන එකක්, ඒ කියනතැන ඒක අත්දකින්න ලැබෙනව, හොඳින් නුවණින් බැලුවොත් හිමින් නුවණින් විමර්ශනය කළොත්. ඉතාම භාග්‍යයක් මේ ඇහෙන එකත් ගොඩක් අයට. සෑහෙන උරවිච්චි කරල උරවිච්චි කරල උරගාල ගත්ත එකක්. අපි එක පාර මෙහෙම අරන් පෙන්නන්න යනව. හැමෝටම මේ බලන්න කියලා. එතකොට මේක හරි ලේසියෙන් එයාට පේනවා. නමුත් අපි දන්නව මේක කොයිතරම් අමාරුවෙන්ද අර කළ ගලක් අර පොඩ්ඩ පොඩ්ඩ පිහදාල පිහදාල අර දිය කරනව වගේ තමයි අරක අපි ගන්නෙ. මුලින් ඒක ගන්නෙ.

මේක මේ තරම් ගැඹුරකට යනව කියල. මේ ගැඹුරැයි කියන්න හේතුව තමයි මේක, ක්‍රියාවලිය මතු වෙනවා. ක්‍රියා සිත මතුවෙනවා. මේ ක්‍රියා සිත මතුවෙලා, එතනත් දෙයක් වගේ දැනෙන එකක් එනවා. ඒක මොකක්ද කියල එකක් නැහැ. හැබැයි ඊට උඩින් තියෙනව අර පොත කියල දෙයක් නැහැ කියලා. එහෙම දෙයකුත් දැනෙනවා. මේක අවස්ථා දෙකක දැනීමකට ලක්වෙනවා. ඒ කියන්නේ **උඩින් තියෙන එක තමයි සබ්බ සංඛාර සමථය වෙන්නේ. යටින් තියෙන ක්‍රියා සිත පවතිනව දිගටම.** ඒකෙදි භාෂාවක් නැහැ. මේක වෝල් වෙන්න පුළුවන්. බිත්තිය වෙන්න පුළුවන්. දෙමළෙන් තව එකක් කියන්න පුළුවන්. මේ ශබ්ද වචන ටික ඔක්කොම දෙයක් වගේ පෙන්වනවා. හැබැයි යටින් ඒ ශබ්ද වලට අයිති නැති දේකුත් දැනෙනවා. ඔන්න ඕක තමයි කියන්න ගියේ ක්‍රියාවලිය. ක්‍රියා සිත මතුවෙනවා. “ප්‍රභාෂ්වර සිත අවදි වෙනව” අර ටික දිය වෙන්න ඕන. ඉතාම ගැඹුරැයි. පොත කියල දෙයක් නැහැ කියන එක වෙනයි, හැබැයි එතන දෙයක් තියෙනව කියන එක වෙනයි. තේරුණා නේද?

උපාසක: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඉතාම ලොකු ගැඹුරක් තියෙනව නේද? ඔය එක කැල්ල කැල්ල හරි අල්ල ගන්න එක වටිනවා.

උපාසක: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. අතින් එක ආර්යයන් වහන්ස තව චුට්ටක් මට පැහැදිලි කරගන්න ඕනි. මේක අහන අයටත් වැදගත් වෙනව. මම පොඩි ක්‍රමයක් කියන්නම් ආර්යයන් වහන්ස. මේක හරිද වැරදිද කියල මට කියල දෙනවද ආර්යයන් වහන්ස. දැන් හිත කියන්නේ එතන එතනම හට ගන්න දෙයක්. දැන් මං හිතන්නේ, හිත කියන්නේ ශරීරයෙන් පිට හට ගන්නව කියලනෙ. දැන් අපි හිතන්නේ මං බලනවා දැන් මේ හිත තියෙන්නේ කොහෙද කියලා. ඔන්න මං දැන් හිතනවා අන්නාසි, එතකොට අන්නාසි කියලා හිතනකොට අන්නාසි ජේනවා. මට අන්නාසි මැවෙනවනෙ. පිච්ච මල කිච්චහම මට පිච්ච මල මැවෙනවා. පොත කිච්චොත් පොත මැවෙනවා. එතකොට මම උත්සාහ කරනවා ඒ ඒ රූප මැවිච්ච තැන කොතනද? සාමාන්‍යයෙන් ඒ හිත ඉදිරියට බිහිමින් පිටට යන අවස්ථාවක් දැනෙනව නේද?

ආර්යයන් වහන්සේ: නැහැ. මෙන්න මෙහෙමයි. ආත්මය කියන්නේ අරමුණමයි. වෙන ආත්ම කතාවක් නැහැ. ආරම්භණ තමයි ආත්මය. දැන් ඔබතුමාගෙ හිත කොතනද තියෙන්නේ. එතන තමයි ආත්මය. දැන් මේක පොත නම් පොත තමයි ආත්මය. **පොත තියෙනව නම් “ඒතං මම” “පොත තියෙනව නම් මාත් ඉන්නවා” ඒතෝ හමස්මිං, මේ මගේ. “ඒතං එ මේසෝ අත්තා” මේ මගේ ආත්මය.** එතකොට මේ දැන් “ඒතං මම, ඒතෝ හමස්මි. එමේසෝ අත්තා. “මම, මගේ, මගේ ආත්මය” එතකොට **ඒකම තමයි මේ, ආත්මය දිගටම. දිගටම යන්නේ ඒකමයි.**

උපාසක: අරකෙ මොකක්ද තියෙන වරද ආර්යයන් වහන්ස?

ආර්යයන් වහන්සේ: දැන් මෙතන අරමුණ කියන්නේ, දෙයක් කියල ගන්න එකමනෙ වෙන්නේ. හිටින් දැකල නම් ආර්ය භූමියෙනෙ ඉන්නේ. අපි ඉන්නේ යෝගාවචර භූමියෙනෙ. එතකොට අරමුණ කියන්නේ දෙයක් කියල ගත්ත එකමනෙ. “ඒතං” කියන්නේ දෙයක් කියන එකමනෙ. එතකොට ඒතං මම, “ඒතං හමස්මිං එමේසෝ අත්තා” කියන්නේ, “අත්තා” කියන්නේ ආත්මය කියන එක. එතකොට ඒක තියෙනව නම් ආත්මය තියෙනව කියන එකමයි. එතකොට බුද්ධි වචනයත් ඒකමයිනේ. අරමුණමයි ආත්මය කියන්නේ. අරමුණ දෙයක් කියල ගන්න එකමයි. “අප්පෝසාය තිට්ඨති යාරූපේ නන්දි - තධුප දානං භවෝ” කියන්නේ, හවය කියන්නේ අරමුණමයි. මේ ධර්මයේ තියෙන්නේ අරමුණමයි. “කෂණ සම්පත්තිය” උඩයි.

උපාසක: දැන් මලක් කියල අරමුණක් හිතන්නත් බැහැ. එහෙම එන්නත් බැහැ නේද?

ආර්යයන් වහන්සේ: නැහැ. එහෙම එනව. නවත්තන්න බැහැ. මොකද පෘථග්ජන භූමියේ ඉඳල ඒක අවබෝධ කරගෙන, ඒක අවබෝධ චුනා කියන්නේ මොකුත් එන්නේ නැහැ කියන එක නෙමෙයි. වෙනද විදියටම ජේනවා. දැන් කණ්ණාඩියේ දෙයක් නැහැ කියල අපිට අවබෝධයි. ඒ කියන්නේ වෙනද විදිහටම දන්නවා. මේ පොත කියල දන්නව. මේක අන්නාසි කියල දන්නව. සේරම දැනුම ඒකමයි. නමුත්

අවබෝධය කියන්නේ එහෙම දෙයක් නැති බවට තියෙන අවබෝධය. දැන් අවබෝධය ඇවිල්ල කණ්ණාඩියේ දෙයක් නැහැ කියල අවබෝධ වුනා කියල, කණ්ණාඩියෙන් පේන එක නතර වෙන්නේ නැහැනෙ.

අපි ඔක්කොම පේනව. නමුත් අපිට අවබෝධයක් තියෙනව ඇතුළු එහෙම දෙයක් නැති බව. ඒ වගේම සේරම වෙනද විදිනට පේනව උනාට මෙතන දෙයක් නැති බවට අවබෝධයක් එනවා. ඒ අවබෝධය තමයි අර මිදීම තුළ අර එකකටවත් අයිති නැති ඇලෙන්නෙ නැති බැස ගන්නෙ නැති අවිධිමත් ස්වභාවයක් මතුවෙනව කියන්නෙ. ඒකයි මොහොතට අවධිය කිව්වෙ. ඒ මොහොතට අවධිය කියන එක තුන් කාලයක් නෙමෙයි කියල අපි කිව්වනෙ. මේ අතීත අනාගත වර්තමානය කියල කතා කළාට ඒක තුන් කාලයක් නෙමෙයි. මේක දෙයක් කියල ගත්තෙ නැති තැනයි, මොහොතට අවධිය එන්නෙ.

බාහිර ඇත්ත වෙලා තියෙනකම්, කොහොමත් තුන් කාලය තියෙනවා. අතීතෙන් තියෙන්නේ පුළුවන්, වර්තමානයෙන් තියෙන්න පුළුවන්, අනාගතේ තියෙන්න පුළුවන්. **එතකොට දෙයක් කියල තියෙනකම්ම තුන් කාලය තියෙනවා. ඔය අතීතය, වර්තමානය, අනාගතය තියෙනවා දෙයක් කියල ගන්නකම්ම. හැබැයි දෙයක් කියල ගන්නෙ නැති තැන එතනමයි මේ මුළු ධර්මයම තියෙන්නෙ. භවයත් එතනමයි තියෙන්නෙ. භව නිරෝධෙන් එතනමයි.** “භවය” කියන්නෙ, දෙයක් කියල ගත්ත එකමයි. භව නිරෝධය කියන්නෙ දෙයක් කියල ගත්තෙ නැහැ කියන එක එතනමයි. තුන් කාලයෙන් මිදීමක් තියෙන්නෙ. ඒ සියල්ලම ඇත්තටම එකම මොහොතෙ එක අරමුණේ තියෙන්නෙ. අරමුණේ ආත්මය තියෙන්නෙ. පොත තියෙනව නම් මාත් ඉන්නව කිව්වෙ ඒකමයි. “ඒතං” මම, “ඒතෝ හමස්මිං චමේසෝ අත්තා” මම මගේ මගේ ආත්මය. ඒ කියන්නෙ දෙයක් කියල දැනෙන එකයි මෙතන තියෙන්නෙ. පොත කියල දෙයක් තියෙනව කියල දැනෙන එකයි ආත්මය කියන්නෙ.

උපාසක: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: හැබැයි පොත කියල දෙයක් නැති වුණාට අර පුංචි දරුවට වගේ ප්‍රභාෂ්වර සිතේත් තියෙනව සාසථිය ස්වභාවය.

ඒ කියන්නෙ මෙතන අර පොත කියල දෙයක් නැහැ, නමුත් දෙයක් තියෙනවා. ඉතාම ගැඹුරැයි. ඒ කියන්නෙ ක්‍රියා සිත මතුවෙනව කියන එක. ක්‍රියාවලිය තියෙනවා. නමුත් අර පොත මේසේ ඇඳ කියන ඒවා නැහැ. ඒවා නමුවෙන්නෙ නැහැ. හැබැයි පොත නැති වෙන්නෙන් නැහැ. වෙනද විදිනටම පේනවා. ඉතාම ගැඹුරැයි නේද? මේක පොත කියලත් දන්නව පොත නැතිවෙන්නෙන් නැහැ. හැබැයි පොත කියල දෙයක් නැති වෙනවා. හැබැයි ඒත් දේකුත් තියෙනවා. ඒක පොත කියල කියන්න බැහැ. ඒකයි කියන්නෙ. හරි ගැඹුරැයි නේද? තුන් පැත්තකට කැරකෙනව නේද බලන කොට.

උපාසක: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: එතකොට හොඳටම තේරෙනවා නේද හොඳට “සුචි සුද්ධ” වෙලා එනව නේද? හරිම ආශ්චර්යයි නේද? ඇත්තටම මෙතන ඔක්කොම ප්‍රශ්නෙ විසඳෙනව. ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් බුක් කියනවා. සිංහලෙන් පොත කියනව. ඔක්කොම භාෂාව බොරුවක් වෙනව. එහෙම වෙන්න බැහැනෙ. එහෙනම් එකක් වෙන්න විපාසැ. එහෙමනම් පොත කියල නැති වෙන එක එහෙමයි. එතකොට බුක් කියල දෙයකුත් නැති වෙනවා. එතකොට ඇත්තට එනවා. ඇත්තටනෙ අපි එන්න ඕනි. එතකොට රැවටීමක් නෙ මේ අපි දාගත්ත ඒවනෙ. මේ ශබ්ද ටික. ශබ්ද ටික නැතිවෙන්න ඕනි. එතකොට පොත කියල දෙයකුත් අපිට දැනෙනවනෙ. මේක තමයි සංඛාරා. පොත කියල දෙයක් අපි භුක්ති විදිනවා. හැබැයි මෙතන පොත කියල දෙයක් නැති වුණාට දෙයකුත් තියෙනවා.

අන්න යටින් එනවා. දැන් ‘බුක්’ කියල දෙයක් නැති වුණාට, දෙයක් තියෙනවා. ඒ ඔක්කොම සමානයි, පුංචි දරුවට තිබිවිව එක “ප්‍රභාෂ්වර සිත.” අන්න දැන් මතුවුණා. එතකොට සිත, සිතුවිල්ල දැක්ක පොත කියල දෙයක් නැහැ. හැබැයි පොත නැති වෙන්නෙ නැහැ. පොත කියල තියෙනව. මෙතන ඇත්තටම සමහර අය හිතනවනෙ පොත නැති වෙනව කියල. එහෙම දෙයක් නෑ පොත නැති වෙන්නෙ නැහැ. රහතන් වහන්සේ දන්නව මේක පොත කියල. හැබැයි පොත කියල දෙයක් නැති බව

දැනෙන එක වෙනයි. හැබැයි දෙයකුත් තියෙනවා කියන එක වෙනයි, ගැඹුරැයි නේද? පටලැවෙනවද දන්නෙත් නැහැ කියන ඒවා.

උපාසක: නැහැ, ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒක ගොඩක් වටිනව නේද ඔය කියන තැන.

උපාසක: ඒක තමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: තුන් භූමියම මේ අරමුණේ තියෙනවා. ඒකයි “තෙලිලෝකනාථ” කියන්නේ. මෙතන තමයි බුදුවීම තියෙන්නේ. පටිච්ච සමුප්පාද අවබෝධය කියන්නේ මෙන්න මේකම තමයි. මේක ගැන ගොඩක් විග්‍රහ කරල තියෙනවා. අරමුණේම තමයි සියල්ලම තියෙන්නේ කියන එක. එතකොට මේ දෙයක් කියල, දැන් පොත කියල අන්න වටිනාකම කාම භූමිය. එතකොට රූප සංඥාව, රූප භූමිය. පොත කියල දෙයක් තියන එක, අන්න අරූප භූමිය. මේ පොත තියෙනව නම් තුන් භූමියම. එතකොට ‘කාම භූමිය’ තියෙනව නම් ‘රූප භූමිය, අරූප භූමියත් එක්කමයි ‘කාම භූමියත්’ තියෙන්නේ. එතකොට වටිනාකමක්, පොත කියල වටිනාකමක් එක්ක පොත කියල රූපෙකුත් තියෙන්න ඕනි, පොත කියල දෙයකුත් තියෙන්නේ ඕනි. **එතකොට කාම භූමිය තියෙන කොට තුන් භූමියම තියෙනවා. හැබැයි පොතේ වටිනාකමත් නැති වෙන්න පුළුවන්. රූප භූමිය අරූප භූමිය තියෙන්න පුළුවන්. හැබැයි පොත කියල වටිනාකමක් නැති වෙන්න පුළුවන්. පොත කියන රූපෙත් නැති වෙන්න පුළුවන්, හැබැයි පොත කියල දෙයක් දැනෙන්නත් පුළුවන්. අන්න අරූපය.** අන්න තුන් භූමියම ජය ගත්ත. පොත කියල දෙයකුත් නැහැ. පොත කියල වටිනාකමක් නැහැ, තුන් භූමියම මිදිල හැබැයි පොත කියල දෙයක් නැති උනාට දෙයකුත් තියෙනවා. අන්න ක්‍රියා සිතේ ස්වභාවය තුන් භූමියම ජයගෙන මේ ‘බුද්ධි ස්වභාවයට’ අවධි වෙනවා.

උපාසක: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: මෙතන ක්‍රියා සිත මතුවෙනවා. අන්න ඒක තමයි “කිරිය සිත්” කියල පෙන්නුවේ. ඥාන සම්ප්‍රයුක්ත කුසලසිත් කියන

එකට. ඒ කියන්නේ මේකට කර්මයක් පනවන්න බැහැ. මේ අවබෝධය එනකොට කර්ම භූමිය බිඳ වැටිල හේතුවල දහමට එනවා. මජ්ඣිම සූත්‍රයට එනවා, අන්තවලින් මිදිලා. ඉතිං ඔහොම කියන්න ගියොත් සූත්‍ර පැත්තෙන. එහෙම නෙමෙයි මේ ප්‍රායෝගික අත්දැකීම් නේ. පොත කියල දෙයක් දැනෙන්නේ නැහැ. පොත කියල දේකුත් නැහැ.

උපාසක: ඒක හරියටම හරි ආර්යයන් වහන්ස. අර පොඩි දරුවෙකුට දැනෙන සිතුවිල්ලම තමයි.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔව්. ඒකම තමයි අන්තිමට ඉතුරු වෙන්නේ. **ඉපදිවිව නැනටම ගිහින් නතර වෙනවා. බලනකොට අර අලව ගන්න කොහොල්ලු ටික සේරම ගලව ගන්න ස්වභාවයක් එනවා නේද?** ඔය ශබ්ද ටිකයි අරව මේව සේරම ශුද්ධ කරල දාල ආයෙ පොඩි දරුව වගේ හිනා වෙව් ඉන්න එකක් එන්නේ නේද? ගාණාකුත් නැහැ එතකොට. පොඩි දරුවෙක් හිනාවෙව් ඉන්නේ ගාණාක්වත් නැතිව, ඒ වගේ තමයි මේ සේරම.

උපාසක: මෙතන ගහක් තියෙනවා. මලක් තියෙනවා. පාටකුත් තියෙනවා. හැබැයි දෙයක් නැහැ නේද ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔව්. හැබැයි අවබෝධයෙන් මිදිලා. “සංඛිතේ නිබ්බිදාය.” ඔන්න ඕකයි අවබෝධ කරනව කියන්නේ. අවබෝධ කළ ධර්මය. දැන් හොඳට තේරුණා නේද? අපි එහෙම නම් පස්සෙ කතා කරමු නේද? හොඳමයි. ඔබතුමාගේ ප්‍රශ්න විසඳුණා කියල හිතනවා. තව ටිකක් නුවණින් බලන්න. හොඳ කමටහනක් නේද? තෙරුවන් සරණයි.

උපාසක: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. තෙරුවන් සරණයි ආර්යයන් වහන්ස.

හත් වැනි දේශනය

උපාසිකාව: තෙරුවන් සරණයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: තෙරුවන් සරණයි.

උපාසිකාව: ආර්යයන් වහන්ස මගේ කකුලෙ අමාරුවක් තියෙනවා. මං ඒක බලනවානෙ ආර්යයන් වහන්ස. කකුලේ තෙල් ගාන කොට මං බලනවා මේ බෝතලේ තද ගතිය බලනවා. කකුලෙ තෙල් ගාන කොට එකින් එකට බලනවා. තෙල් ගෑවෙන විදිහ. එතකොට අතට දැනෙන ස්පර්ශයට හංකඩේට දැනෙන කාය ප්‍රසාදය එහෙම බලනවා. ආයෙ බලනවා සිත් හට ගන්නා හැටි. සිත් නම් කොච්චර හට ගෙන නැති වෙනවද කියල බලනවා. සිත පිට දුවනවා. එතකොට මට දැනෙනවා. මං එක වැඩක් කරාට මගේ සිතට සිතුවිලි ගලාගෙන එනව එනවා හේද? අර ඔබ වහන්සේ කියන්නෙ ප්‍රවාහයක් වගේ එනව හේද කියල.

පස්සෙ මට හිතෙනවා මෙතන කවුරුවත් නැතිව හේද තෙල් ගාන්නෙ කියල. අර අන්න එහෙම හිතෙනවා. එහෙම බලනවා ආර්යයන් වහන්ස. පිගාන අල්ලන කොට තද ගතිය එහෙම බලනවා. මං තේ එකක් බොන කොට ඒකෙ රස්නය සිතල බලනවා. ඒක දිවට දැනෙන බව. ඒකෙ කිරිය සිතක් හේද කියල බලනවා, ආයෙ මං කැමති අකමැති දේවල් බලනවා. සිහි මදි නම් කියල එහෙම බලනව. තව දොරක් අරින්න වහන්න හිතන එක බලනව. එතකොට දොර වැනෙන විට ඇසෙන ශබ්දය බලනව. මං බලනව මට ඒ ශබ්දය ඇසුණේ කනට හේද කියල. අන්න ඒ විදිහට බලනවා ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔව්. ආයතන වෙනම දැකින එකක් එතන තියෙනවා.

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. මම දැන් දොර වැනුණොත් හයිසෙන් සුළුගට හරි මං ඒක බලනවා. සෝත විඤ්ඤාණය, කණේ සිතක් හේද මට ඇති වුණේ කියල. එතකොට ඒ අතර තව මොනවහරි කරන කොට එහෙම නැත්නම් අතීත මතක එතකොට, අතීත මතකයන් මේ දැන් මේ මොහොතෙ හේද සිතන්නෙ. මොකක්ද මේ සිතන්නෙ එහෙමත් කියල හිතනවා. ඒ වගේ, සිත කියපුවා බලන ඒවා, එතකොට ඒවත් හිතෙනවා. සිත අතීතයටත් යනවා. එතකොට මේ සිත අතීතයට ගියා හේද මෙතන මම කියල කෙනෙක් නැහැ හේද කියලත් සිතනවා.

ආර්යයන් වහන්සේ: අම්මා ධර්මය ශ්‍රවණය කරන කොට අම්මට ඇහුණා අපි දේශනා කරනවා මේ ආයතන හයම ද්වාර හයක් පමණක් හේද කියල මේක ද්වාර හයක් නම්, දිවට රස දැනෙනවා. ඒ අන්නාසි රස බවත් දන්නවා.

උපාසිකාව: එහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒක බැස ගන්නෙ නැහැ කියන එක අති සියුම් තැනක්. ඒ කියන්නෙ දිවට රස දැනෙනවා. ඒක "රොබෝ" වගේ. ඒක ක්‍රියා ස්කන්ධ මට්ටමක් ඒක. ඒ කියන්නේ චිතන සත්වයෙක්, පුද්ගලයෙක්, ආත්මයක් හෙමෙයි කියල, මේක ආයතන මට්ටම පමණයි කියල. එතකොට සෙන්සර් එකේ ස්වභාවය තමයි ඒ ප්‍රසාද විමේ ස්වභාවය. දිවට රස දැනෙනවා. එතකොට අපිට දැනුම නැතිවෙලා හෙමෙයි. රහතන් වහන්සේලා මන්දමුද්ධික වෙන්නෙ නැහැනෙ. රහතන් වහන්සේලා දන්නවා මේ අන්නාසි රස කියලත් දන්නවා, එතකොට රහතන් වහන්සේට සියලු රස දැනෙනවා, සුවඳ දැනෙනවා. ශබ්දය ඇසෙනවා. වර්ණ ජේනවා, ස්පර්ශ දැනෙනවා. රහතන් වහන්සේට මනෝ ද්වාරයෙන් එන සිතුවිලිත් ඇති වෙනවා. රහතන් වහන්සේ අන්ධවෙලා නැහැ. ධීර් වෙලා නැහැ. වෙනද විදිහටම ජේනවා. එතකොට අපි දැනගන්න ඕනි මේ රහතන් වහන්සේලාගේ ස්වභාවය කුමක්ද කියලා. මොකක්ද මේ වෙනස කියලා.

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඇත්තටම රහතන් වහන්සේලාගේ ස්වභාවයේ වෙනස තමයි, පෘථග්පත මනුස්සයකුගේ ස්වභාවය තමයි අන්තාසි රස කියල දන්නවා. මේ රස හිසා බන්ධනයකට කොටු වෙනවා. ඒක විඳීමකට ලක් වෙනවා. ඒක බැස ගැනීමත් දෙයක් වගේ දැනෙන ගතියක් වනවා. ඒක පෘථග්පත ස්වභාවය. හැබැයි රහතන් වහන්සේට ඔහුන් ඔය ස්වභාවය නැහැ. අර අන්තාසි කියල ඒක විඳවන්නෙ නැහැ. ඒක විඳින ගතිය නැහැ. ඒක දෙයක් වෙලා නැහැ. මෙතන දෙයක් කියල දැනෙන එක තමයි අපිට වචනයෙන් සන්නිවේදනය කරන්න වෙන්නෙ. දෙයක් කියල දැනෙනවා කියන විදිහට, හැබැයි ඒක අභ්‍යන්තරේට දෙයක් කියල දැනෙන දැනීමයි නැතිවෙලා තියෙන්නෙ. දැනීමක් ගැන අපි කතා කරා. මේ සාන්ද්‍රිවිධික ධර්මයක් කතා කරන්නේ. එහෙනම් දිවට දැනෙන රස දෙයක් වෙන්නෙ නැහැ. ඒක අන්තාසි රස කියල දන්නවා. හැබැයි ඒක දෙයක් වගේ දැනෙන්නෙ නැහැ කියන එක, අති ගැඹුරැයි. දැනුම නැතිවෙලා නෙමෙයි අන්තාසි කියල දන්නවා. හැබැයි දෙයක් කියල දැනෙන්නෙ නැහැ. විඳවන්නෙ නැහැ. අන්ත එතන ආත්මයක් නැහැ. සත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් නැහැ. මෙතන තියෙන්නෙ ක්‍රියාවලියක් විතරයි.

නාසයට දැනෙන සුවඳ, **පිච්චමලේ සුවඳ කියල දන්නවා. සුවඳන් දැනෙනවා. පිච්ච මලේ සුවඳ කියල දැනුමෙන් මනෝ විඤ්ඤාණයෙන් එනවා. හැබැයි ඒක දෙයක් කියල විඳවන්නෙ නැහැ. ඡන්ද රාගය දුරු වෙනවා. වර්ණ පටිසංවේදී - වර්ණ රාගන පටිසංවේදී, ගන්ධ පටිසංවේදී - ගන්ධ රාගන පටිසංවේදී, රස පටිසංවේදී - රස රාගන පටිසංවේදී මේ රාග සංවේදී කියන්නෙ, රාගයක් තියෙන්න දෙයක් තියෙන්න ඕනි.** මේකෙ තේරුම මේ වචනෙ නැති වෙන්නෙ නැහැ. පිච්ච මල කියන වචනෙ නැති වෙන්නේ නෑ. හැබැයි වචනෙ දෙයක් කියන එක දැනෙන්නෙ නැහැ. දෙයක් කියන්නෙ ශබ්දයක් විතරයි. ඔහුන් ඔතන තමයි අම්මේ මේ ගමන තියෙන්නෙ. මේ නිවන් මගේ රහස තියෙන්නෙ ඔතනයි. ඔතන මේ අලමරිය ඥාන දර්ශනය තියෙන්නෙ ඔතනයි. 'අනිමිත්ත සමාධිය' තියෙන්නෙ ඔහුන් ඔතන. අනිමිත්තයි, ඒ කියන්නෙ නිමිති නැතිව නෙමෙයි. එහෙනම් කියනව මේ නිමිති නෑ කියල. එහෙම

කියන්නෙ නැහැ. නිමිති නිරෝධය එහෙම කියන්නෙත් නැහැ. "සංඥා නිරෝධය" දැන් සංඥාව නැති වෙන්නෙ නැහැ. සංඥා අභ්‍යන්තර නැහැ දැන්. ඒ කියන්නෙ සංඥාව තියෙනව කියන්නෙ පිච්ච මල කියල දන්නවා. මේ රස අන්තාසි රස කියල දන්නවා. ඒත් මෙතන මේ දැන ගැනීම "ජානතෝ පස්සතෝ" කියන්නෙ අති ගැඹුරු දෙයක්. මේක තමයි මේ නිවන් මග තියෙන යමෙකුට තියෙනව නම් රහසක් කියල මෙතන තමයි රහස තියෙන්නෙ.

ආයතන නිරෝධයක් තමයි නිවන කියන්නෙ. ආයතන නිරෝධයට යන්න බැර වෙන්නෙ ගොඩක් අයට මේ සියුම් තැන පේන්නෙ නැහැ. බුදුන් වහන්සේ ඊටම අදාළ කෝණයක් පෙන්වනවා. මේක දැකිය යුතු කෝණය අති සියුම්. ඒ කියන්නෙ දිවට රස දැනෙනව. ඒත් ඒ අන්තාසි කියල දන්නවා. හැබැයි අන්තාසි කියල අපිට දැනෙනව මේක, අන්තාසි කියලත් දන්නවා, හැබැයි මේක දෙයක් කියල දැනෙන්නෙ නැහැ. භවයක් වෙන්නෙ නැහැ. භවය කියන්නෙ දෙයක් කියන එකයි. ඒකයි "සබ්බ සංඛාරා" කියන්නෙ. දෙයක් කියන එකයි.

අපිට තාම දෙයක් කියන එක මේ සමාපේට අලුත්. මේ කියන එක තේරෙන්නෙ නැහැ. හැබැයි මෙතනමයි තියෙන්නෙ නිවීම. දෙයක් නැත්නම් ගින්නක් නැහැ. දෙයක් තිබ්බොත් රාග ද්වේෂ මෝහ සිතේ හට ගන්නවා. දෙයක් තිබ්බොත් කර්මයක් තියෙනවා. දෙයක් නැත්නම් කර්මයක් නැහැ. කර්ම භූමියත් අහෝසි. ඇත්තටම හේතු එල දහම තුළ දෙයක් හමුවෙන්නේ නැහැ. "හේතුං පටිච්ච සම්භුතා හේතු භංගා නිරුප්පති" කියන්නෙ ඔහුන් ඔය හිසයි. මෙතන දෙයක් හට ගන්නෙ නැහැ. ශබ්ද, වර්ණ වලින් එන කිසිම තැනක දෙයක් නැහැ. මේ සිත්මයි, අපි ඇසුරු කරන්නෙ. මේ සිත් තමයි බාහිර කියල අපිට බලගැන්විලා එන්නෙ. උණුසුම සීතල තද ගතිය මේ ශුද්ධාණ්ටකේ කියන්නෙත් මෙන්න මේ ප්‍රසාද ටිකම තමයි. නමුත් ඒක අපිට දෙයක් කියල දෙනවා. නමුත් අපිට දෙයක් ඇත්තෙ නැහැ. මේක ටිකක් නුවනින් දැන් බලන්න.

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: රස දැනෙන කොට මේ රසයෙ දෙයක් තියෙනවද බලන්න. රස දැනෙන එක හරි. ඒක අති සියුම්. හැබැයි දෙයක් නැතිව ඒක පරිහරණය කරන්න පුළුවන් වෙනව නම් ඒ නිරාමිස සුවයක්. එතනයි ක්‍රියා සිත. එතනයි රහතන් වහන්සේගේ ස්වභාවය. එතනයි “අනිමිත්ත සමාධිය” තියෙන්නෙ. එතනයි “අලමරිය ඥාන දර්ශනය” තියෙන්නෙ. එතනයි “විදර්ශනා සමාධිය” තියෙන්නෙ. දෙයක් නැති තැන. “සබ්බ සංඛාර විමුක්තිය” තියෙන්නෙ එතනයි. “නාම රූප පරිච්ඡේද ඥානය” තියෙන්නෙ එතනයි. එය අනිමිත්තයි. ශුන්‍යතයි, අතියතයි. මේ තමයි නිවන. මේ නිවන හැම සිතකම තියෙනවා. අපිට දැකින්න බැරිවෙලා තියෙනවා. හැබැයි මේක හරි සරලයි. භාණිය තාපසතුමාට මේක තේරුණා. “දිට්ඨි දිට්ඨි මත්තං භවිස්සති.” “සුතේ සුතමත්තං භවිස්සති.” “මුතේ මුතමත්තං භවිස්සති.” කිව්වෙ විඤ්ඤාතේ - විඤ්ඤාතමත්තං” මෙන්න මේ කතාවට තමයි.

ආයතන හයේම “නිරෝධයක්” තියෙනවා. ඒ නිරෝධය අත් දකින්න. හැබැයි මේ මොහොත දකින්න. කලාණ මිත්‍රයාගේ පණිවිඩය ඒකයි. ඒ තුළ ගින්නක් නැහැ. දුකක් නැහැ. හැම මොහොතෙම මිදිලා පුදුම ශාන්ත සුවයක් දැනෙනවා. ඒමයි ශාන්ත. ඒමයි ප්‍රණීත. “ඒතං ශාන්තං ඒතං ප්‍රණීතං යදිදං සබ්බ සංඛාරං සමට්ථේ මේ සියලු සිතුවිලි සමනය වෙත තැන කියන්නෙ “සබ්බ සංඛාර සමට්ථය” වෙනව කියන්නෙ දෙයක් නැති බවයි. මේකයි ගැඹුරු විග්‍රහය. මේක අපි විසින්ම ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගත් ධර්මයක්. බුදුන් වහන්සේ ලෝකෙට හෙළි කරපු ඒ පණිවිඩේ අපි ඒ පණිවුඩේ දැක්කා. අපි ඒ පණිවුඩේ පාද ගත්තා. අපිට ඒ පණිවිඩේ තුළින් ඒ සත්‍යය මතු වුණා. අපිට ඒක ප්‍රත්‍යක්ෂයි. අපි දෙයක් නැතිව අද වාසය කරනවා. කෙනෙක් දෙයක් ඇතිව කටයුතු කරන එකත් අපි දෙයක් නැතිව කටයුතු කරන එකත්, අතර අහසට පොළොව වගේ වෙනසක් තියෙනවා.

උපාසිකාව: චිහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: අම්මට දෙන්න ඕනි පණිවුඩය අම්ම අපිට පොත් පරිත්‍යාග කරා. අම්ම අපිට පොත් පරිත්‍යාග කරල කිව්ව මේ

ආර්යයන් වහන්ස ධර්මය තමයි වැදගත් කියලා. මේ පරිත්‍යාගය නිවන් අවබෝධ වෙන්න හේතු වෙන්න ඕනි කියල තමයි අම්ම කිව්වෙ. අපි අම්මට කියන්නෙත් ඒකමයි. අම්ම රත්මලානෙ අම්ම. අපි චිහෙමයි කතා කරන්නෙ. අම්ම අපිට ත්‍රිපිටක පොත් වහන්සේලා පූජා කළේ අම්මට ධර්මය අවබෝධ වෙන්න කියලා. අපිට බලෙන් ඒක දෙන්නත් බැහැ. අපිට චිහෙම ලේසියෙන් දෙන්න බැහැ. අම්ම ඒක ගන්නත් ඕනි. අම්මට ඕනිකම තියෙනවා. අම්ම ගොඩක් දක්ෂයි.

උපාසිකාව: චිහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. අද පාන්දර හතරේ ඉඳල දේශනා අහනවා.

ආර්යයන් වහන්සේ: අම්ම බොහොම නිහතමානීව බොහොම හික්මීමෙන් “බන්ති පරමං තපෝ” කියන විදිහට අම්මට කරන්න පුළුවන්. අම්මට නිවන අත්දකින්න පුළුවන් නම්, ඒ අම්මෙ නිවනේ අත්දැකීමයි.

උපාසිකාව: චිහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. ආර්යයන් වහන්ස මට දෙයක් කියල දෙන්න. ස්කන්ධයේ උදයවැය දකිනව කිව්වහම හැම තැනකදීම ස්කන්ධය බලන්න පුළුවන් නෙ.

ආර්යයන් වහන්සේ: අම්ම චිහෙම මෙනෙහි කළොත් ඒක මනසිකාරයක් කියල දැනගෙන ඉන්න ඕනි. මේක සිතියට අසු වෙනවා. මෙනෙහි කරන එකත් සිතියට අසුවෙනවා. මේක මෙනෙහි නොකරන වෙලාවටත් අම්මට නිරායාසයෙන්ම මිදෙන ස්වභාවයක් දැනෙනව නම්, එතන තමයි අම්මෙ සමාපත්ති සුවය.

උපාසිකාව: චිහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්සේ: අපි දැන් මාර්ග සිත් කියන ඒව වෙනයි, එල සිත් කියන ඒව වෙනයි කියල පෙන්වනවනෙ. සචිතක්ක සචිචාරං කියල මාර්ග සිත් පෙන්වනවනෙ. “අචිතක්ක අචිචාරං” කියල එල සිත් පෙන්වනවනෙ. අම්ම කොහොමත් ඉන්නෙ සෝතාපන්න මාර්ගයේ. සිත දකිමින් මේ මග යනවා. අම්මට හැබැයි සෝතාපන්න එලයට පත්වෙන්න ලැබෙන්නෙ කවදනරි, අම්ම ඔය මෙනෙහි කරන එකත් පැත්තකින් තියල

අම්මගෙ සිත දිනාවට සිහිය පවත්වන්න. අම්මට මිඳෙන ස්වභාවයක්, දෙයක් වගේ නොදැනෙන ස්වභාවයක් ගිහි ගත්තේ නැති ස්වභාවයක් දැනෙන හැම මොහොතකම “තන්ත්‍ර තන්ත්‍ර විපස්සති” අම්ම චිතන නිවන අත්දකිනවා. අපි නිවන උඩින් පැනල යනවා. අපි ඊගාවට විසිරෙන සිතට රැවටෙනවා. අපි හිතනවා සිත හැම තිස්සෙම විසිරලා කියල. නැහැ, අම්මෙ අපි හැම තිස්සෙම නිවන උඩින් පැන පැන යනවා. ඒකයි ඇත්ත කතාව.

අපි ඒකයි කිව්වේ බැස ගත්ත සිත මෙනෙහි කරන්න. මේක සිහියට පවත්නලා බලන්න. නුවණට හසුවෙයි, විශාල ප්‍රමාණයක් බැස ගන්නේ නැති බව. **නිවන් දකින සිත් බොහොමයක් නිවන් නොදකින සිත් ටිකයි තියෙන්නේ.** අපි ඒ නිවන් නොදකින සිත්වලට, අවිද්‍යාව නිසා මේක නොදන්නකම නිසා සේරම වහල දාල. අපි හිතනවා ඔක්කොම උපාදානය වෙලා කියලා. රැවටෙන්න ඒවා අම්මෙ. අම්ම යෝගාවචර භූමියේ ඉන්නේ. අම්ම සිත හොඳින් පිරිසිදුව දැක ගත්තොත් අන්න බැස ගන්න සිත් මිදුණොත් අම්ම සියල්ලෙන් මිඳෙනවා.

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: අම්මගෙ රාග, ද්වේෂ, මෝහ කෙලෙස් සංසිඳෙන බව. ඒක ස්වභාවයෙන්ම සිද්ධ වෙන එකක්. අපි හිතල කරන එකක් නෙවෙයි. අම්මට, එහෙම තමයි මේ “පංචවිධ ආනිශංස” කියල බුදුන් වහන්සේ දේශනා කළේ.

උපාසිකාව: එහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්සේ: මේ මග යන යෝගාවචර භූමිය තුළ මේ සත්වයන්ගේ විසුද්ධිය තියෙනවා. සත්වයා සත්‍යය දැන ගන්නවා. “ශෝක පරිදේව සමතික්ඛමාය” “දුක්ඛ දෝමනස්ස අත්තගමාය - ඥායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්චතිරියාය. මේ පංචවිධ ආනිසංස මෙතන තියෙනවා. අම්ම සියලු දුකෙන් මිඳෙනව. අම්ම දුගතියකට වැටෙන්නේ නැහැ. අම්මාගෙ “සප්ත විසුද්ධිය” ඒ කියන්නේ ආත්ම දෘෂ්ටිය ගිලිහිලා යනවා. දැන් මෙතන සතෙක් පුද්ගලයෙක් නැති බවක්

දැනෙනවා. ඒ “ඥානස්ස අධිගමාය” කිව්වේ. ඔය සේරගෙන්ම මිදුණා අවදියක් අම්මට හම්බ වෙනවා. එයයි නිවනේ අත්දැකීම.

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: අම්ම නිවන් දකිනව අම්මෙ. අම්මගෙ හිතේ පොඩ්ඩක් විසිරෙන ගතියක් තියෙනවා. ටිකක් කලබල ගතියක් තියෙනවා. අම්මගෙ දැන් මේ මොහොතේ රට යන සංඥාව සකස් වෙනවා. එතකොට යනවා කියන සංඥාව හිතරම් වනවා. ඒකත් පැත්තකින් තියන්න යන වෙලාවට යයි.

උපාසිකාව: මම එහෙම නම් නැහැ ආර්යයන් වහන්ස. මට දරුවා වන්න කියන නිසා තමයි මම යන්නේ. නැත්නම් මට යන්න කිසිම කලබලයක් නැහැ. ආසාවක් නැහැ ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: හොඳයි, හොඳයි කොහේ හිටියත් කමක් නැහැ අම්මෙ. මේ උපදේශය පිළිපදින්න. මේ කමටහන මේ ලෝකයේ තියෙන වටිනාම කර්මස්ථානය. අම්ම මේ ධර්මය අහන්න. මේ අන්තිමට දන්න කමටහන මේ තමයි වටිනාම කර්මස්ථානය. **මේ තමයි කර්මය සකස්වන ස්ථානය. මේ තමයි කර්මස්ථානය.** අම්මට මේ කර්මස්ථානයෙන් මිඳෙන්න මේක හේතුවෙනවා. මේක නිවනටම හේතු වෙනවා.

උපාසිකාව: මං කොහේ හිටියත් ධර්මය තියෙනවනේ. මම ධර්මයත් එක්ක තමයි ඉන්නේ කියන එක මට තියෙනවනේ..

ආර්යයන් වහන්සේ: අම්ම ධර්මයත් එක්ක ඉන්නව කියන්නේ දිවට රස දැනෙනවා. ඒක අන්තාසි රස බවත් දන්නව. හැබැයි ඒක දෙයක් කරගන්නේ නැහැ කියන තැනටයි එන්න ඕනි. එතනයි ධර්මය දකිනව කියන්නේ. ධර්මතාව කියන්නේ පොතක තියෙන දෙයක්වත් දැනුමක්වත් නෙවෙයි. **මේ අත්දැකීම තුළ දෙයක් නැතිව ඉන්න එකයි ධර්මය දකිනව කියන්නේ. අන්න කුසලස්ස උපසම්පදාව කියන්නේ ඕකටයි.**

උපාසිකාව: එහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔන්හ ඔතනයි "සචිත්ත පර්යෝ දපනං" කියන එක සිද්ධි වෙන්නෙ. එහෙනම් "සබ්බ පාපස්ස අකරණං" මේ සියලුම සිතුවිලි වලින් අම්ම මිදෙනවා. සියලුම ඒ රූපාරම්මණ වලින් අම්ම ගැලවෙනවා. එහෙනම් කුසලස්ස උපසම්පදා. ඒ කියන්නෙ දිවට රස දැනෙනවා. ඒ අන්තාසි රස බවත් දන්නව. හැබැයි ඒක දෙයක් කරගන්නෙ නැතිව අන්ත අම්ම කටයුතු කරන්න දක්ෂ වෙනවා. ඕකයි කුසලස්ස උපසම්පදා කියන්නෙ ඒකට තියෙන කුසල දක්ෂතාව. අන්ත "සචිත්ත පර්යෝදපනං" මේ "බුද්ධි ස්වභාවය" මතුවෙන්නෙ අන්ත ඒ ස්වභාවය තුළයි. රාග, ද්වේෂ, මෝහ කෙලෙස් සංසිඳෙන්නෙ ඒ ස්වභාවය තුළයි, ඒ කෂිණාසුව ස්වභාවයට දියවීගෙන යනව. එයයි ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගයේ අරමුම. මේ මොහොත දකින එක. මෙයයි මොහොත. මේ මොහොතට තුන් කාලයක් නැහැ. මේ මොහොත ධර්මය තුළින් මතුවෙනවා. දෙයක් දැනෙන්නෙ නැති නැම සිතකම දෙයක් දැනෙන්නෙ නැතිනම් ඒ අවධිමත් ස්වභාවයයි. එයයි අවධිය. එයයි බුද්ධිකෂණය. ඒ අවධිමත් ස්වභාවයයි. ඒ අධිගමනයයි. ඤායස්ස අධිගමනය කිව්වෙ ඒකටයි. අම්මට දැන් වැටහුණා නේද?

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. ගොඩක් වෙලාවලදී සමහර වෙලාවට කවුද මේක කරේ කියල. එතන කෙනෙක් නැහැ නේද කියල අවබෝධය ගොඩාක්ම තියෙනවා. මම ගමනක් ගිහින් දිග කුඩයක් බිම ඇන ඇන ආවා. පොඩ්ඩක් ප්‍රගතට වහි කියලා. මං බලනවා කවුද මේක ඇන අන යන්නෙ කොහේ ඉඳල කොහේටද යන්නෙ කියල එහෙම සිතුවිල්ලක් ආවා. දැන් මම හිතල නෙමෙයි නේද කකුල උස්සලා තියන්නේ. මං හිතල නෙමෙයිනෙ කුඩේ ඇනල තියන්නේ. මං එතන ඉඳල මෙතනට ඇවිත් නේද? එහෙම ඒ වගේ දේවල් දකිනවා. මේ කෙනෙක් යන ගමනක් නේද කියල එහෙම ඒවා දකිනවා.

ආර්යයන් වහන්සේ: බොහොම හොඳයි ඒක. අත්දැකීම් ප්‍රායෝගිකව එන අත්දැකීම්වල ධර්මය දකිනව නම් අම්මට දියුණුවක් වෙනවනෙ. මේ ආත්මයේදීම නිවන් දකින බව අපිට තේරෙනවා. කලබල නොවී පොඩ්ඩක් කොතන හිටියත් ඒක ගැටලුවක් නැහැ. ආධ්‍යාත්මිකව අපිට දැන් ජේතවනෙ.

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. කොහේ හිටියත් ධර්මය දැකගන්න පුළුවන්.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔව්. ඒකෙ ගැටලුවක් නැහැ. සමහර වෙලාවට ලොකු අවබෝධයකට පත්වෙලා ඉන්නෙ අපේ රටේ අය නෙමෙයි. අපිට කතා කරන අයගෙන් වැඩි කොටසක් පිටරටින් එන්නෙ. ඒකට හේතුව ඒ අයට නිදහස තියෙනව. ඒ අය බොහොම වේගයෙන් මේක දිහා බලනවා. ඒ අයට ගොඩක් වෙලාවට මනසට, ඒකට බොහොම නිදහස ගන්න හැකියාව ලැබිල තියෙනවා. ලංකාවේ ගොඩක් මිනිස්සුන්ට ප්‍රශ්න වැඩියි. දැනුම ගොඩක් වැඩියි. ඒක නිසා අර මොහොත, හැම තිස්සෙම පහිනව එහෙට මෙහෙට. ඒගොල්ලන්ගෙ දැනුමට බලන කොට, විවිධවිෂයව ඇවිල්ලා එක එක හේතු. ඒ නිසා අපි දේශනා කරන දේ සමහර වෙලාවට ප්‍රායෝගික නැති නිසා අත්දකින්නෙ නැති නිසා. ඒක විශ්වාසයක් කරගෙන ඉන්න කොට, ඕනම වෙලාවක බිමට කඩා වැටෙනවා. ඒක තමයි අත හැරෙන එක. ඇත්තටම ධර්මයත් අත හැරෙනවා. මේ අය කතා කරන්නෙ දෘෂ්ටියට රැවටෙන එක ගැන. මේ සත්‍යය වැහෙන්නෙ හේතුව දෘෂ්ටි ගතවීම. ඉතිං අම්මට නම් මේ කියපු කාරණාව වැටහෙන්නත් ඕනි දෙයක් නැති බව. මේක ධර්මය තුළ තියෙන වටිනාම වචනය තමයි දෙයක් නැති බව.

උපාසිකාව: ආර්යයන් වහන්ස සමාවෙන්න එතකොට ආර්යයන් වහන්ස දැන් දෙයක් නැහැ කියල කියන එකමනෙ පොත නැහැ කියල කියන්නෙ. ඔබ වහන්සේ හැම එකටම පොත කියල ගත්තට අපිට ඕනිම එකක් ආදේශ කරන්න පුළුවන් නේද? ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ගැටලුවක් තියෙනවා. මේ කියන වචනෙ. පොත කියල දන්නවා පොත කියල රූප සංඥාවක් එනව. පොත කියල දන්නවා. දැනුමක් තියෙනවා. හැබැයි ඒක දෙයක් වගේ දැනෙන්නෙ නැහැ.

උපාසිකාව: ඒක හැම එකටම ආදේශ කරන්න පුළුවන්ද? ඔබ වහන්සේ අර එක නමක්නෙ පොතක් කියල. පොත කියල කිව්වට අපිට ඒකට කියන්න පුළුවන්නෙ ඕනෙම භාණ්ඩෙක නමක්. කියන්න පුළුවන් නෙ ඒ වෙනුවට.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔව්. දැන් අපේ සිතුවිල්ල, ආරම්භය තමයි දෙයක් කරගන්නව කියන්නෙ. අපි හිතමුකො සිතුවිල්ලක් වනව කියල. සිතුවිල්ල දෙයක් කරගෙන, අපේ අපේ පුතා හෙ කියල දෙයක් කරගෙන අඬනව නම් වැලපෙනවා නම්, එතකොට දෙයක් තියෙන හින්දනෙ වියාට එහෙම වෙන්නෙ. දැන් සිතුවිල්ලෙන් වනව, ගොඩක් ද්වාර වලින්. මනෝද්වාරයෙන් ගොඩක් අරමුණු වනවා. ඒ සිතුවිල්ල දෙයක් වෙනව ඊට පස්සේ ඔය ආදරය, කරුණාව, දයාවත් දෙයක් වෙලා එන්නෙ. එතකොට අපේ පව් ඒ සතා කියල, දෙයක් කරගෙන බලන කොට, මේ පැත්තෙ ආත්මයක් තියෙනවා ඒ හැම දේකම. දෙයක් තියෙන හැම තැනකම මමත් ඉන්නවා. “ඒතං-මම-ඒසෝ හමස්මිං - එමේසෝ අත්තා. හැබැයි දෙයක් හැත්තම්, එහෙනම් “නේතං මම” - මමත් නැහැ, “නේතෝ හමස්මිං” - මගේ කියල දෙයක් නැහැ. “නමේසෝ අත්තා” මගේ ආත්මෙ කියල දෙයකුත් නැහැ. දෙයක් කරගන්නවද නැද්ද කියන තැනයි, තියෙන්නෙ ආත්මෙ.

උපාසිකාව: එහෙමයි. අපි හිතන දෙයක් නෙමෙයි, බාහිර තියෙන්නෙ කියන එක හේද ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: අපිට දෙයක් වගේ සිහියට අසුවෙන ගතියක් සිහියට අසුවෙනවා. ඒක කියන්න බැහැ බාහිරද මෙහෙද කියන එක. ඒකට අන්තයක් නැහැ. දෙයක් වගේ දැනෙනව නම් බාහිරම කියල තමයි අපි ගැට ගහල තියෙන්නෙ. “අන්තෝ ජටා බහි ජටා” වෙන්නෙ ඔහ්න ඔය නිසයි. එන්නෙ මෙහෙත් උනාට ගැට ගහන්නෙ බාහිර කියලමයි. ඒකට “අන්තෝ ජටා බහි ජටා” කියල කියන්නෙ. දෙයක් තිබ්බොත් තමයි ගැට ගහන්නත් දෙයක් තියෙන්න ඕනි.

උපාසිකාව: එහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්සේ: දෙයක් වගේ හැම තිස්සෙම අපි ඇසුරු කරන්නේ චිත්තයක්ම තමයි. “චිත්තේන භියති ලෝකෝ” දැන් ශබ්ද වර්ණනෙ මෙතන ස්පාක් වෙන්නෙ. ශබ්ද වර්ණ හා දැනීම් ටිකයි. එතකොට දිට්ඨි, සුත, මුත දෙයක් වගේ දැනෙන්නෙ ශබ්දෙක වර්ණෙක කොහොමද, අන්ත එතන දැනෙනවා. මේකේ අපි මායාවකට කොටුවෙලා

ඉන්නවා ඔහ්න ඔතනින්. දෙයක් වගේ දැනෙන මායාවක අපි අසුවෙලා ඉන්නවා. කරන්ටි එකකට කොටුවෙලා ඉන්නවා. අර යම්කිසි නන්දියකට ආරෝපණ බලයකට කොටුවෙලා ඉන්නවා. දෙයක්වගේ දැනෙන, හැම තිස්සෙම දෙයක්, ඇවිදින කොට, වටපිට බලන කොට, කතා කරන කොට දෙයක් හිතන කොටත් දෙයක් කොහෙද ඔය දේ තියෙන්නෙ. එහෙම දෙයක් නැහැ.

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: මේක හරි ගැඹුරුයි. මේ දේශනයම ඇහුවත් ඇති නිවන් දකින්න. මේකම සිය පාරක් ඇහුවත් නිවන් දකිනවා. මොකද ආයතන හයේම මෙතනමයි තියෙන්නෙ රහස පෙන්නවන තැන. සිත දකිනවා කියන්නෙ ඔය දෙයක් නැති බව දකින එක තමයි. එතකොට මමත් නැහැ. ආත්මෙත් නැහැ. කොයිම වෙලාවකවත් ආත්මය නැති වෙන්නෙ නැහැ. දෙයක් තියෙනවා නම් මොකද දෙයක් තියෙනව නම් මමත් ඉන්නවා. වටිනාකමත් තියෙනව දෙයක් තියෙනව නම්

දෙයක් තියෙනවා නම් කතා කරන්න දෙයක් නැහැ. මම ඇවිල්ල ඉවරයි. දෙයක් තියෙනව නම් මම ඉන්නව කියල හිතන්න ඕනි නැහැ. මම තමයි මේ කියන්නෙ. දෙයක් තියෙන්නේ කාටද මට. “ඒතං මම” කොහොමත් ඉන්නවා. ඒකයි අප්පෝසාය තිට්ඨති කිව්වෙ. දෙයක් කරගත්තම එක තමයි අප්පෝසාය තිට්ඨති කිව්වෙ. “යාරූපේ නන්දි. එතකොට “නන්දිය” තියෙනව. උපාදානෙන් තියෙනවා. “තදුපාදානං” අන්ත භවයක් තියෙනවා. දෙයක් තියන එකමයි භවය කියන්නෙ. “තදුපාදානං භවෝ” එහෙම වුණොත් ජාති, ජරා මරණ කර්මය තියෙනවා. ජාති, ජරා, මරණ, ශෝක, පරිදේව තියෙනවා.

ඒ කියන්නෙ දෘෂ්ටි ගතයි. ඒ කියන්නෙ බාහිර ඇත්ත කරන හැම දෙයක්ම දෘෂ්ටියක්. සම්මා දිට්ඨිය නැහැ. සම්මා දිට්ඨිය තියෙන්නෙ දෙයක් නැති, අන්ත ආධිපාත්මිකව දැනෙනව මේ දෙයක් නැති බව. මේක ආධිපාත්මික දියුණුවක්. මේක ධම්මවක්ඛුයට අසුවෙන්නෙ. “මසැසට” පේන දෙයකුත් නොවේ. මේක අභ්‍යන්තරයේ සිහියට අසුවෙනවා. කිසිම තැනක දෙයක් නැහැ හේද කියල. ඒකයි අපි පෙන්නවන්නෙ හිත තිබහයි

කිවිච්ච භිතට වතුර බොන්න බැහැ නේද කියල. දැන් තිබෙනයි කිවිච්චෙ කවුද? තිබෙනයි කියල දෙයක් තියෙනවද? අන්න සිතුවිල්ල දෙයක් වෙලා. තිබෙන දෙයක් වෙලා. අන්නිමට කටට දානවා. බඩට යනවා. ච්ඡියට යනවා. දැන් භිත වතුර බිව්වෙ නැහැනෙ. එතකොට **මම වතුර බොනව කියන්නෙ භිත වතුර බොනවා කියන එක. දැන් ක්‍රියාවලිය නමයි කටට වතුර දාන එකයි, බඩට යන එකයි, ච්ඡියට යන එකයි. දැන් ක්‍රියාවලිය වෙනයි. මම වෙනයි.**

දැන් සිත භිතනවා. තිබෙන දෙයක් කරගෙන දැන් මෙතන දෙයක් තියෙනවද නැහැ. ඒකයි ඇත්ත කතාව. මම බත් කනව කිවිච්ච මට බත් කන්නත් බැහැ. කටට දානවා, බඩට යනවා, ච්ඡියට යනවා. මම ඇවිදිනව කිවිච්ච මට ඇවිදින්නත් බැහැ. **මම කණ්ණාඩියෙන් මම දිනා බලනවා කිවිච්ච මට මාව බලන්නත් බැහැ. ඇයි ඒ. ඒකත් විත්තයක් විතරයි.** වතුර තිබෙනයි කියන්නෙ මායාවක්. දෘෂ්ටි දෙයක් වගේ දැනෙනවා. දුක දෙයක් වගේ දැනෙනවා. තිබෙන දෙයක් වගේ දැනෙනවා. බඩගින්න දෙයක් වගේ දැනෙනවා. හැබැයි සිතුවිල්ලක්. ඊට පස්සෙ කෘත කියල භිතනවා. නැහැ කියලත් භිතනවා. නැති බවත් දෙයක් කරගෙන. තියෙන බවත් දෙයක් කරගෙන. මේක මහ පුදුම කතාවක් නේද?

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: මෙතනමයි නිවන් මග තියෙන්නෙ. වෙන කොහෙවත් නෙමෙයි. මෙතනින්මයි ගැලවෙන්නෙ. මෙතනමයි “බණ්ඩා විපස්සනා බණ්ඩා සමාධිය” තියෙන්නෙ. මෙතනමයි බණ්ඩා විපස්සනා බණ්ඩා සමාධිය තියෙන්නෙ. වෙන කොහෙවත් නැහැ. මෙතනමයි විපස්සනාව තියෙන්නෙ. මෙතනමයි විදුර්ගනාව තියෙන්නෙ.

මේක ගැඹුරෙන් දකින එක විදුර්ගනාව. මේක සිහියට අසුවෙනවා. සිහියට අසුවෙන එක අන්න විපස්සනාව. දෙකම එකට තියෙනවා. විදුර්ගනාවයි විපස්සනාවයි. මේක නිවනට උපනිෂ්ඨයයි. සමත පුබ්බංග මා ධම්මා කිව්වත් විපස්සනා බණ්ඩා සමාධියෙන් නිවන් දකින්නෙ. විදුර්ගනා පුබ්බංගමා ධම්මා කිව්වත් විපස්සනා බණ්ඩා සමාධියෙන් නිවන් දකින්නේ “විපස්සනා බණ්ඩා සමාධිය” කියන්නෙ මේ දෙයක් නැති

බව දැනෙන සමාධිය. එයයි. අනිමිත්ත සමාධිය. එයයි බුදුන් වහන්සේ ලෝකෙට හෙළි කරන මේ දහම තුළ අර මජ්ඣිම ඥානං කියන තැන තියෙන්නෙ. දෙයක් නැති බව. දෙයක් තිබ්බොත් ඇත නැත අන්න තියෙනවා. දෙයක් නැත්නම් අන්න නැහැ. අන්න මජ්ඣම සුත්‍රයෙන් පෙන්වන තැන, “යො උභො අන්තෙ විදිත්වාන මජ්ඣම මන්තා නලිප්පති තං භුතං මනා පුරිසෝ සේද සම්බති මජ්ඣමා. අම්මට දහම හමුවෙලා තියෙනවා. අම්ම භිතනවට වැඩිය කලාණා මිත්‍ර ඇසුර හරිම ප්‍රබලයි. අම්මට දැනටමත් පුදුම විදිනට දැනෙනවා ඇති.

උපාසිකාව : එහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්සේ: මේ නිවන තුළම නේද මේ ඉන්නෙ. මේ ආර්යයන් වහන්සේ නිවන ස්පර්ශ කරල පෙන්වනව නේද? මේ තියෙන්නෙ කියල.

උපාසිකාව : එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. බුදුනාමුදුරුවො මේ තරම් කරුණාවෙන් මේ දේ කිව්ව ඔබ වහන්සේත් ඒ තරම්ම කරුණාවෙන් දේශනා කරනවා. මේ දේශනා භාරසියයකට වැඩිය මං අහල තියෙනවා.

ආර්යයන් වහන්සේ: අම්මට දැන් තේරෙනවද?

උපාසිකාව : එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස. ආර්යයන් වහන්ස මම කරපිංවා කොට ටිකක් වේලලා කුඩු කරා. දැන් මං බලනව කෝ කරපිංවා කොළ ටිකක් කියලා. දැන් මෙතන තියෙන්නෙ කුඩු ගොඩක් විතරයිනෙ කියලා. එතකොට ඒ සිතුවිල්ල වැරදිද ආර්යයන් වහන්ස. මෙහෙම බැලුව එක හරිද කමක් නැද්ද?

ආර්යයන් වහන්සේ: දැන් අම්ම එහෙම භිතන එක සිතුවිලිනෙ. දැන් අම්මගෙ සිහියට අසුවෙනවනෙ දැනෙනවනෙ. එහෙම දෙයක් නැති බව.

උපාසිකාව: එහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒ දෙක දෙකක්.

උපාසිකාව: එහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්සේ: සිතුවිල්ල වෙනයි දැනෙන එක වෙනයි. සිතුවිල්ල තුළ කරපිට කියල දෙයක් නැහැ කියන දේ තියෙනවා. හැබැයි දැනෙන එකේ එහෙම නැහැ.

උපාසිකාව: අතික ආර්යයන් වහන්ස අපි කරපිට කිව්වට වෙනත් ජාතිකයෝ කරපිට කියන්නේ නැහැනෙ.

ආර්යයන් වහන්සේ: මෙතන දෙයක් නැහැ කියල හිතන එක සිතුවිල්ලෙ තියෙනවා. සිතුවිල්ලෙ හැම තිස්සෙම නාමරූප තියෙනවනෙ. කරපිට කියන දෙය නැහැ කියල හිතන එක සිතුවිල්ලක්. හැබැයි අර දැනෙන එක එහෙම දෙයක් නෙමෙයි.

දැන් අර ලුණු වගේ දැනෙන එක තියෙනවා. එහෙම **දැනෙන එක වෙනයි. ඔය හිතන එක වෙනයි. දෙක දෙකක්. අන්න ඒ දැනෙන එකට සිහිය පැවැත්තුවොත් නිවන් දකිනවා.** හැම මොහොතෙම ඒක කාටවත් කියන්න බැහැ. සාන්දිට්ඨිකයි. හැම මොහොතෙම ඔහොම දෙයක් දැනෙනවා.

උපාසිකාව: මෙතෙහි කරන්නේ නැතිව.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔව්. හිතන එක නෙමෙයි. මේක හැම වෙලාවෙම සිතුවිල්ලක් කියල හිතුවොත් දැනෙන එක අසුවෙනවා. ඒ සිතුවිල්ල අයිත් කරගන්නකම්ම දැනෙන එක අසුවෙන්නේ නැහැනෙ. ඒ කියන්නේ මේක අරමුණට එන්න නැත්තේ නුවණට එන්න නැත්තේ. එතකොට ඒක මග ඇරෙනවා. ඒකයි නිවන මග ඇරෙනවා කියන්නේ. ඒක ටිකක් ගැඹුරැයි හේද මේ කියන තැන. එකම තැන හේද මේ කරකැවෙන්නේ. දෙයක් වගේ දැනෙන එක ආයෙ පොඩ්ඩක් සිහි කරන්න ආර්යයන් වහන්සේ මොකක්ද මේ කියන්නේ කියල. දෙයක් වගේ දැනෙනව කියන එක. ආත්මේත් දෙයක් වගේ දැනෙනවා. දරුවත් දෙයක් වගේ දැනෙනවා. ගෙදරත් දෙයක් වගේ දැනෙනවා. හැම එකක්ම දෙයක් වගේ දැනෙනව. හැබැයි මේ එකක්වත් හිතන ඒවා නෙමෙයි. දැනෙන ඒවා. තේරුණා

හේද?

උපාසිකාව: දෙයක් නැහැ කියල අවබෝධය තමයි එන්න ඕනි හේද ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: හැබැයි දෙයක් නැහැ කියල හිතුවොත් ඒකත් සිතුවිල්ලක්. දැන් අපි හිතමු මෙතන ඇමරිකන් ජාතිකයෙක් ඉන්නවා. හින්දු ජාතිකයෙක් ඉන්නවා, ජපන් ජාතිකයෙකුත් ඉන්නවා, සිංහල ජාතිකයෙකුත් ඉන්නවා. දැන් මේ හතරදෙනා භාෂා හතරක් හෙ කතා කරන්නේ. ශබ්ද හතරක්නෙ. දැන් කතා කරන්නේ. කෙනෙක් කරපිට කියනවා. ඒ වගේ භාෂා හතරක්. මේ හැමෝටම මෙතන දෙයක් වගේ දැනෙනවනෙ. ශබ්ද ටික පැත්තකින් තියමුකො. හැබැයි ඔය හැමෝටම දෙයක් තියෙනවනෙ. කරපිට වෙන්න පුළුවන්. කරපිට කියන ශබ්දය බොරුවක්. හැබැයි හැමෝටම දෙයක් තියෙනවනෙ.

අන්න දෙයක් කියන එකයි අපි මේ කතා කරන්නේ. සිහියටයි මේක අසු වෙන්නේ. දෙයක් නැති බව දැනෙන එකයි සත්‍යය. දෙයක් කියල දැනෙන එකක් මෙතනතියෙනව මීට යටින්. එතනට පොඩ්ඩක් සිහිය පවත්වගන්න. කරපිටත් දෙයක් වෙලා දැන්. එතකොට කරපිට කියල දෙයක් නැති බව දැනෙනවා. කරපිට කියල දෙයක් නැති බව දැනෙන එකයි නිවන කියන්නේ. සංඛාරවල සමතයක් සිද්ධ වෙන්නේ. හැබැයි මේ හැම තැනම දෙයක් වගේ දැනෙන ගතිය තියෙනව නෙ. දෙයක් වගේ තේරෙනවනෙ. සාමාන්‍යයෙන් මේ කරපිට කියල දෙයක් කොහෙවත් නැහැනෙ. හැබැයි කරපිට කියල දෙයක් නැති වුණාට දැනෙන ගතියක් තියෙනවනෙ. ඒ දෙක දෙකක්. දැන් කරපිට කියල දෙයක් කොහෙවත් නැහැ. හැබැයි කරපිට කියල කිව්වොත් කරපිට ඒක දෙයක් බවට පත්වෙනවා. කරපිට කියල දෙයක් අපි ඇසුරු කරනෙ. ඇයි කරපිට කියල දැමීමේ. දැන් කරපිට කියල දෙයක් නැතුවත් යමක් අපිට දැනෙන එකක් තියෙනවනෙ. **ඒ දැනෙන එකට භාෂාව නැති වුණොත් ඒක දෙයක් වෙන්නේ නැහැ. ඔන්න ඔතනයි මිදීම** තියෙන්නේ.

උපාසිකාව: එහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔය නාම රූප ටික අයිනට වෙච්ච ගමන්ම, අර දැනෙන එක ක්‍රියාවලියක් බවට පත්වෙනවා. ඔය නම් ටික සේරම දකින, ජේන, ඇනෙන ඔය සේරම නම් ටික මැකුවොත් අන්ත ක්‍රියාවලිය මතු වෙනවා. හැම එකම ක්‍රියා සිතක් වෙනවා.

උපාසිකාව: එහෙමයි.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒකෙ දෙයක් නැති වෙනව කියන්නෙ කරපිංච කියන දෙයයි, නැති වෙන්නෙ. මේක ටිකක් ගැඹුරැයි. අර කරපිංච කියල නැති වුණාට අර දෙයක් වගේ දැනෙන ක්‍රියාවලිය පවතිනවා. ස්කන්ධ මට්ටම කරපිංච කියල දෙයක් නැති වෙනවා. දැරව කියල දෙයක් නැති වෙනවා. අම්ම කියල දෙයක් නැති වෙනවා. ඉර කියල, හඳ කියල දෙයක් නැති වෙනවා. හැබැයි ක්‍රියාවලියක් තියෙනවා. දැනෙන දෙයක් තියෙනවා. යටින් ඒක දෙයක් හෙමෙයි. කරපිංච කියල දෙයක් හෙමෙයි. සංඛාර සමතයක් වෙනවා. දැන් මේ නම් ටිකයි නැති වෙන්නෙ. මේකෙ දෙයක් කියල අපි පනවගෙන තියෙන්නෙ නම. නම දෙයක් කරගෙන තියෙන්නෙ. **රූප සංඥාවක් දෙයක් කරගෙන තියෙන්නෙ.** කරපිංච කියන කොට වටිනාකමකුත් තියෙනවනෙ. කරපිංච කියන රූප සංඥාවක් තියෙනවනෙ. කරපිංච දෙයක් වෙලා තියෙනවා.

මේ ඔක්කොම ටික කාම භූමිය රූප භූමිය අරූප භූමියනෙ. **කරපිංච කියන වටිනාකම කාම භූමියෙ, කරපිංච කියන රූප සංඥාව - රූප භූමියෙ. කරපිංච කියන දේ අරූප සංඥාව. හැබැයි ඔය ඔක්කොම අයිත් කරොත් අන්ත නිකම් ක්‍රියාවලියක් තියෙන්නෙ.** දැනෙන ස්වභාවය ක්‍රියාවලියක් බවට පත්වෙනවා. ඒ ක්‍රියා සිත් දැන් තුන් භූමියෙන්ම මිදිල කටයුතු කරන හැටි දන්නවා. මේක ඉතාම ගැඹුරු පර්යායක්.

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: පුදුම දහමක්. බුදුන් වහන්සේ වාද කෙසේද 2500ට පසු අද කෙසේද? දෙකම එකයි. මේ දහමේ විග්‍රහය. මේ බොද්ධ ස්වභාවයේ දෙකක් නැහැ. එකමයි. ඒකයි කිව්වෙ වෙන කෙනෙකුට අවබෝධ වෙලා දේශනා කරන් ඒත් එකමයි. සමානයයි. ඒ බුද්ධ දේශනාවයි.

ඒ බුද්ධ දේශනාවයි. ඒක මහා ගැඹුරැයි. අති සියුම් දේශනා කළ යුතුම දේශනාවක් තමයි මේ දේශනා කරන්නෙ.

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: මේ දේශනා මොහොතක් අනන්ත කියන්නෙ බුදුරජාණන් වහන්සේ කියනව කල්පයක් හිටියත් වැඩක් නැහැ මහණෙනි, මේ සත්‍යය මොහොතක් හෝ නොදැන කියල. ඔබතුමිය හරිම භාග්‍යවන්නයි.

උපාසිකාව: එහෙමයි ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඔබතුමිය විශාල කටයුත්තක් කරා. ඒක විශාල දෙයක්. අපි ඒකෙන් දෙයක් නොකළ බව දන්නවා. නමුත් ඉදිරියෙදි සමාජයට ඉතාම වැදගත් වෙයි.

උපාසිකාව: එතනත් දෙයක් නැහැනෙ ආර්යයන් වහන්ස.

ආර්යයන් වහන්සේ: ඒක දකින නිසයි අම්ම ඒක කළේ. අම්මට තියෙන්නෙ මේක තව ටිකක් පිරිසිදු කර ගන්න. මේ දේශනයම සිය පාරක් අහන්න කිව්වෙ ඒකයි. අම්ම නිවන් දකිනවා. මේ දේශනයේ මේ සියල්ලම තියෙනවා. එහෙනම් තෙරුවන් සරණයි.

උපාසිකාව: තෙරුවන් සරණයි ආර්යයන් වහන්ස.

සියල්ලෝම සත්‍ය ධර්මය දකින්නවා!

බුද්ධෝපාද ධර්ම ග්‍රන්ථ සංසදය මුද්‍රණය කරන විම ධර්ම ග්‍රන්ථ සඳහා ඔබටත් දායක විය හැක.

බුද්ධෝපාද ධර්ම ග්‍රන්ථ සංසදය

ගිණුම් අංක : 106161005988

බැංකුව : සම්පත් බැංකුව

ශාඛාව : බත්තරමුල්ල

බුද්ධෝපාද ධර්ම ග්‍රන්ථ සංසදය මගින් මෙතෙක් මුද්‍රණය කර ඇති ග්‍රන්ථ පහත සඳහන් වේ.

1. සතිය කියන්නේ අපේ ගෙදර
2. මට මම නැතිවන හැටි
3. මොහොතට අවධිය (පළමු කොටස)
4. බුද්ධ දර්ශනය
5. නිවැරදි නිවන් මඟ හමුවිය
6. මොහොතට අවධිය (දෙවන කොටස)
7. අභිඥා ඤාණයට හසුවන පරම සත්‍යය - 1
8. අභිඥා ඤාණයට හසුවන පරම සත්‍යය - 2
9. අභිඥා ඤාණයට හසුවන පරම සත්‍යය - 3
10. The true dhamma has awakend, volume 1